AZ.

XXXVII
C
37

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XXXVII
C
37
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

8. מֵעֹצֶר וּמִמִּשְׁפָּט לֻקָּח וְאֶת־דּוֹרוֹ מִי יְשׂוֹחֵחַ כִּי
נִגְזַר מֵאֶרֶץ חַיִּים מִפֶּשַׁע עַמִּי נֶגַע לָמוֹ׃

9. וַיִּתֵּן אֶת־רְשָׁעִים קִבְרוֹ וְאֶת־עָשִׁיר בְּמֹתָיו עַל
לֹא־חָמָס עָשָׂה וְלֹא מִרְמָה בְּפִיו׃

4. Veruntamen morbos-noſtros ipſe pertulit, &-dolores-noſtros ipſe bajulavit: nos-autem æſtimavimus-eum plagâ-affectum, percuſſum *à* Deo &-afflictum.

5. Nam ipſe dolore-affectus-eſt propter-defectiones-noſtras, attritus propter-iniquitates noſtras, caſtigatio pacis-noſtræ *eſt* ſuper-eum, & vibice-ejus fit-curatio nobis.

6. Omnes-nos ut-oves erravimus, quiſque ad-viam-ſuam reſpeximus, &-Jehova fecit-incurrere in-eum iniquitatem omnium noſtrûm.

7. Exigitur *pœna*, &-ipſe affligitur, neque aperit os-ſuum: ut-pecus ad-mactationem ducitur, &-velut-ovis coram tonſoribus-ſuis obmuteſcit, neque aperit os-ſuum.

8. Ab-anguſtia &-à judicio tollitur: at generationem-ejus quis enarrabit? Quoniam exſcinditur ex-terra viventium, ex-defectione populi-mei plaga *eſt* ipſi.

9. Et-expoſuit cum improbis ſepulchrum-ejus, & cum divite in-mortibus-ejus, eo-quod non injuriam fecit, neque *fuit* dolus in-ore-ipſius.

FINIS.

AOI 1464248

Digitized by Google

23. הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֵת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי
בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא׃

24. וְהֵשִׁיב לֵב־אָבוֹת עַל־בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל־
אֲבוֹתָם פֶּן־אָבוֹא וְהִכֵּיתִי אֶת־הָאָרֶץ חֵרֶם׃

23. Ecce ego mitto vobis Eliam Prophetam, ante-
quam veniat dies Jehovæ maximus &-terribilis.

24. Et-convertet cor patrum ad filios, &-cor fi-
liorum ad patres-ipſorum, ne veniam &-percutiam
terram anathemate.

XVI. Jeſaiæ, *De paſſione, & morte Chriſti, cap. 53. v. 4. 5. & ſeqq.*

4. אָכֵן חֳלָיֵנוּ הוּא נָשָׂא וּמַכְאֹבֵינוּ סְבָלָם וַאֲנַחְנוּ
חֲשַׁבְנֻהוּ נָגוּעַ מֻכֵּה אֱלֹהִים וּמְעֻנֶּה׃

5. וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵנוּ מְדֻכָּא מֵעֲוֺנֹתֵינוּ מוּסַר
שְׁלוֹמֵנוּ עָלָיו וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא־לָנוּ׃

6. כֻּלָּנוּ כַּצֹּאן תָּעִינוּ אִישׁ לְדַרְכּוֹ פָּנִינוּ וַיהוָה
הִפְגִּיעַ בּוֹ אֵת עֲוֺן כֻּלָּנוּ׃

7. נִגַּשׂ וְהוּא נַעֲנֶה וְלֹא יִפְתַּח־פִּיו כַּשֶּׂה לַטֶּבַח
יוּבָל וּכְרָחֵל לִפְנֵי גֹזְזֶיהָ נֶאֱלָמָה וְלֹא יִפְתַּח פִּיו׃

8.

10. וְהִכְרַתִּי־רֶכֶב מֵאֶפְרַיִם וְסוּס מִירוּשָׁלַםִ וְנִכְרְתָה
קֶשֶׁת מִלְחָמָה וְדִבֶּר שָׁלוֹם לַגּוֹיִם וּמָשְׁלוֹ מִיָּם עַד־
יָם וּמִנָּהָר עַד־אַפְסֵי־אָרֶץ׃

9. Exulta valdè filia Tzijonis, clange filia Jeruſalem, ecce Rex-tuus adveniet tibi, juſtus, &-ſalvatus ipſe; pauper, & equitans ſuper aſinam, &-*quidem* ſuper pullo nato aſinabus :

10. Et-exſcindam currus ex-Ephrajim, &-equos ex-Jeruſalem, &-exſcindetur arcus bellicus; & eloquetur pacem gentibus, &-dominatus-ejus *erit* à-mari uſque-ad mare, &-à-flumine uſque-ad fines terræ.

XIV. Malachiæ, *De Chriſti adventu, & adventus ejus præcone, cap.* 3. *v.* 1.

1. הִנְנִי שֹׁלֵחַ מַלְאָכִי וּפִנָּה־דֶרֶךְ לְפָנָי וּפִתְאֹם יָבוֹא
אֶל־הֵיכָלוֹ הָאָדוֹן אֲשֶׁר־אַתֶּם מְבַקְשִׁים וּמַלְאַךְ
הַבְּרִית אֲשֶׁר אַתֶּם חֲפֵצִים הִנֵּה־בָא אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת׃

1. Ecce-ego mitto angelum-meum, &-præparabit viam ante-me, &-repentè veniet ad templum-ſuum Dominus-ille, quem vos quæritis, &-Angelus fœderis, quem vos petitis, ecce venit, ait Jehova exercituum.

XV. Ejuſdem, *De eodem præcone, cap.* 3. *v.* 23. 24.

23.

12. וְאָמַרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
לֵאמֹר הִנֵּה־אִישׁ צֶמַח שְׁמוֹ וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח וּבָנָה
אֶת־הֵיכַל יְהוָה׃

13. וְהוּא יִבְנֶה אֶת־הֵיכַל יְהוָה וְהוּא־יִשָּׂא הוֹד
וְיָשַׁב וּמָשַׁל עַל־כִּסְאוֹ וְהָיָה כֹהֵן עַל־כִּסְאוֹ וַעֲצַת
שָׁלוֹם תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם׃

11. Et-accipies argentum &-aurum, facieſque coronas, ac-imponas in-caput Jehoſuæ filii Jehotzadak, Sacerdotis maximi.

12. Et-loqueris ad-eum, dicendo; ſic ait Jehova exercituum, dicendo: Ecce virum Germen nomen-ejus (*eſt*) &-è-loco-ſuo germinabit, &-ædificabit templum Jehovæ.

13. Et-ipſe ædificaturus-eſt Templum Jehovæ, &-ipſe portabit decorem, &-ſeſſurus, ac-dominaturus in ſolio-ſuo; eritque ſacerdos ſuper ſolio-ſuo, &-conſilium pacis erit inter utroſque-illos.

XIII. Ejuſdem, *De ingreſſu Chriſti in urbem Hieroſolymam, cap. 9. v. 9. 10.*

9. גִּילִי מְאֹד בַּת־צִיּוֹן הָרִיעִי בַּת־יְרוּשָׁלַםִ הִנֵּה
מַלְכֵּךְ יָבוֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא עָנִי וְרֹכֵב עַל־חֲמוֹר
וְעַל־עַיִר בֶּן־אֲתֹנוֹת׃

10.

וַאֲנִי מַרְעִישׁ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וְאֶת־הַיָּם וְאֶת־
הֶחָרָבָה׃
7. וְהִרְעַשְׁתִּי אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וּבָאוּ חֶמְדַּת כָּל־הַגּוֹיִם
וּמִלֵּאתִי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה כָּבוֹד אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃
8. לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃
9. גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן
הָרִאשׁוֹן אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וּבַמָּקוֹם הַזֶּה אֶתֵּן שָׁלוֹם
נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃

6. Utique ſic ait Jehova exercituum, adhuc unum parum illud (*eſt*) & ego tremere-facio cœlos, & terram, & mare, & aridam.

7. Et-commovebo omnes gentes, &-veniet deſiderium omnium gentium, &-repleturus-ſum domum hanc gloriâ, ait Jehova exercituum.

8. Meum (*eſt*) argentum, &-meum (*eſt*) aurum; dicit Jehova exercituum.

9. Major futura-eſt gloria domus hujus poſterioris, quàm prioris, ait Jehova exercituum, &-in-loco hoc dabo pacem, dicit Jehova exercituum.

XII. Zachariæ, *De officio Chriſti regio & ſacerdotali, cap. 6. v. 11.*

11. וְלָקַחְתָּ כֶסֶף־וְזָהָב וְעָשִׂיתָ עֲטָרוֹת וְשַׂמְתָּ בְּרֹאשׁ
יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל׃

שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם תָּשׁוּב וְנִבְנְתָה רְחוֹב וְחָרוּץ וּבְצוֹק
הָעִתִּים׃

24. Septimanæ ſeptuaginta deciſæ-ſunt ſuper populum-tuum, &-ſuper civitatem ſanctam-tuam, ad-cohibendam defectionem, &-ad-obſignanda peccata, &-ad-expiandam iniquitatem, &-ad-adducendam juſtitiam ſeculorum, &-ad-obſignandam viſionem &-prophetam, &-ad-ungendum Sanctum ſanctorum.

15. Et cognoſcito &-intelligito, ab enunciatione verbi, ad-reſtituendum &-ædificandum Jeruſalem uſque-ad Chriſtum principem; (*erunt*) ſeptimanæ ſeptem: &-ſeptimanæ ſexaginta &-duæ, redibit &-ædificabitur platea &-foſſa, *id*que in anguſtia temporum.

X. Micheæ, *De ſolo natali Chriſti*, *cap*. 5. 2.

2. וְאַתָּה בֵּית־לֶחֶם אֶפְרָתָה צָעִיר לִהְיוֹת בְּאַלְפֵי
יְהוּדָה מִמְּךָ לִי יֵצֵא לִהְיוֹת מוֹשֵׁל בְּיִשְׂרָאֵל וּמוֹצָאֹתָיו
מִקֶּדֶם מִימֵי עוֹלָם׃

2. Tu-autem Bethlehem Ephrataæ, minima ut-ſis in millibus Jehudæ, ex-te mihi prodibit, ut-ſit Dominator in-Iſraële, & exortus-ejus (*ſunt*) ab-antiquo, à-diebus ſeculi.

XI. Haggæi, *De gloria Meſſiæ*, *cap*. 2. 6.

6. כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עוֹד אַחַת מְעַט הִיא
וַאֲנִי

habitabit ſecurè: atque-hoc nomen-ejus (*eſt*) quo vocabit-eum (*quisque:*) Jehova juſtitia-noſtra.

VIII. Ezechielis, *De Chriſto Eccleſiæ Paſtore, cap.* 34. *v.* 23.

23. וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיהֶם רֹעֶה אֶחָד וְרָעָה אֶתְהֶן אֵת
עַבְדִּי דָוִד הוּא יִרְעֶה אֹתָם וְהוּא יִהְיֶה לָהֶן לְרֹעֶה׃
24. וַאֲנִי יְהוָה אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים וְעַבְדִּי דָוִד
נָשִׂיא בְתוֹכָם אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃

23. Et-ſuſcitabo ſuper-eos paſtorem unum, &-paſcet eas (*oves*) *nempe* ſervum-meum Davidem: ipſe paſcet eas, &-ipſe erit eis in-Paſtorem.

24. Ego verò Jehova ero eis in Deum, &-ſervus-meus David princeps in-medio eorum, ego Jehova elocutus ſum.

IX. Danielis, *De tempore adventus Chriſti, & effectis illius, cap.* 9. *v.* 24.

24. שָׁבֻעִים שִׁבְעִים נֶחְתַּךְ עַל־עַמְּךָ וְעַל־עִיר קָדְשֶׁךָ
לְכַלֵּא הַפֶּשַׁע וּלְחָתֵם חַטָּאוֹת וּלְכַפֵּר עָוֹן וּלְהָבִיא צֶדֶק
עֹלָמִים וְלַחְתֹּם חָזוֹן וְנָבִיא וְלִמְשֹׁחַ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים׃
25. וְתֵדַע וְתַשְׂכֵּל מִן־מֹצָא דָבָר לְהָשִׁיב וְלִבְנוֹת
יְרוּשָׁלִַם עַד־מָשִׁיחַ נָגִיד שָׁבֻעִים שִׁבְעָה וְשָׁבֻעִים

שִׁשִּׁים

5. וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו וְהָאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו׃

1. Et prodibit virgula de-ſtirpe Jiſchai, &-ſurculus è-radicibus-ejus efflореſcet.

2. Et-quieſcet ſuper-eo Spiritus Jehovæ, Spiritus ſapientiæ & intelligentiæ, Spiritus conſilii &-potentiæ, Spiritus ſcientiæ &-timoris Jehovæ.

3. Et-odorari-ejus (*erit*) in-timore Jehovæ: &-non ad-aſpectum oculorum-ſuorum judicabit, neque ad-auditum aurium-ſuarum arguet.

4. Et judicabit in-juſtitia tenues, &-corripiet in-æquitate manſuetos terræ: &-percutiet terram virgâ oris-ſui, &-ſpiritu labiorum-ſuorum interficiet impium.

5. Eritque juſtitia, cingulum lumborum-ipſius, &-fides cingulum lumborum-ipſius.

VII. Jeremiæ, *De Chriſto germine Davidis, & juſtitiâ noſtrâ, cap.* 23. *v.* 5. 6.

5. הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וַהֲקִמֹתִי לְדָוִד צֶמַח
צַדִּיק וּמָלַךְ מֶלֶךְ וְהִשְׂכִּיל וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ׃
6. בְּיָמָיו תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁכֹּן לָבֶטַח וְזֶה
שְּׁמוֹ אֲשֶׁר־יִקְרְאוֹ יְהוָה צִדְקֵנוּ׃

5. Ecce dies veniunt, dixit Jehova, &-excitabo Davidi Germen juſtum, &-regnabit rex, &-ſecundabitur, atque-faciet jus &-juſtitiam in-terra.

6. In-diebus-ejus ſervabitur Jehuda, &-Iſraël

6. לְםַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה וּלְשָׁלוֹם אֵין־קֵץ עַל־כִּסֵּא דָוִד
וְעַל־מַמְלַכְתּוֹ לְהָכִין אֹתָהּ וּלְסַעֲדָהּ בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה
מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם קִנְאַת יְהוָה צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה־זֹּאת׃

6. Nam puer natus-eſt nobis, Filius datus-eſt nobis, fuitque Principatus ſuper humerum-ejus, &-vocavit, (*id eſt vocatum eſt*) nomen ejus admirabilis, Conſiliarius, Deus-fortis Potens, Pater æternitatis, Princeps pacis.

7. Amplitudini illius-principatus, &-paci nullus (*erit*) finis, ſuper ſolio Davidis, &-ſuper regno-ejus, ſtabiliendo illud &-fulciendo-illud jure &-juſtitiâ, à nunc &-uſque in ſeculum. Zelus JEHOVÆ exercituum faciet iſtud.

VI. Ejuſdem, *De genere, & officio Chriſti regio, cap.* 11. *verſ.* 1.

1. וְיָצָא חֹטֶר מִגֵּזַע יִשָׁי וְנֵצֶר מִשָּׁרָשָׁיו יִפְרֶה׃

2. וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ
עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְהוָה׃

3. וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת יְהוָה וְלֹא־לְמַרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט
וְלֹא־לְמִשְׁמַע אָזְנָיו יוֹכִיחַ׃

4. וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּם וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לְעַנְוֵי־אָרֶץ
וְהִכָּה־אֶרֶץ בְּשֵׁבֶט פִּיו וּבְרוּחַ שְׂפָתָיו יָמִית רָשָׁע׃

5.

12. וַיֹּאמֶר אָחָז לֹא־אֶשְׁאַל וְלֹא־אֲנַסֶּה אֶת־יְהוָה׃

13. וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ־נָא בֵּית דָּוִד הַמְעַט מִכֶּם
הַלְאוֹת אֲנָשִׁים כִּי תַלְאוּ גַּם אֶת־אֱלֹהָי׃

14. לָכֵן יִתֵּן אֲדֹנָי הוּא לָכֶם אוֹת הִנֵּה הָעַלְמָה
הָרָה וְיֹלֶדֶת בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ עִמָּנוּ אֵל׃

10. Et-perrexit Jehova eloqui ad Achaſum, dicendo:

11. Pete tibi ſignum à Jehova Deo-tuo, profundato petendo, aut exalta ſurſum, (*id eſt, è profundis pete, aut ex rebus altiſſimis.*)

12. Et-dixit Achas: non petam, neque tentabo Jehovam.

13. Et-dixit (*propheta:*) Audite nunc domus Davidis: An-parùm *eſt* a-vobis fatigare homines, quod fatigatis etiam Deum-meum?

14. Ideo dabit Dominus ipſe vobis ſignum: Ecce virgo gravida *erit*, &-pariet filium, &-vocabit nomen-ejus, Immanuelem.

V. Ejuſdem, *De perſona & officio Chriſti*, *c.* 9. *v.* 5. *ſ.*

5. כִּי־יֶלֶד יֻלַּד־לָנוּ בֵּן נִתַּן־לָנוּ וַתְּהִי הַמִּשְׂרָה עַל־
שִׁכְמוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי־עַד שַׂר־
שָׁלוֹם׃

דְּבָרַי בְּפִיו וְדִבֶּר אֲלֵיהֶם אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּנּוּ׃

19. וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יִשְׁמַע אֶל־דְּבָרַי אֲשֶׁר
יְדַבֵּר בִּשְׁמִי אָנֹכִי אֶדְרֹשׁ מֵעִמּוֹ׃

15. Prophetam è-medio-tui è-fratribus-tuis, ſicut-me ſuſcitabit tibi *Jehova* Deus-tuus, ei auſcultabitis:

16. Secundùm-omnia quæ petiiſti à *Jehova* Deo-tuo in-Choreb, in-die congregationis, dicendo: non pergam audire vocem *Jehovæ* Dei mei, & ignem maximum iſtum non videbo ampliùs, &-non moriar.

17. Et-dixit *Jehova* ad-me, bene-fecerunt, quod locuti-ſunt.

18. Prophetam ſuſcitabo eis, è-mediò fratrum-ipſorum, ſicut-te, &-dabo verba-mea in-os-ejus, &-loquetur ad-eos omnia, quæ præcepero-ei.

19. Eritque vir-ille, qui non auſcultaverit ad verba-mea, quæ locuturus eſt in-nomine meo, ego repoſcam ab-illo.

IV. Jeſaiæ, *De conceptione & nativitate Chriſti, cap. 7. verſ.* 10.

10. וַיּוֹסֶף יְהוָֹה דַּבֵּר אֶל־אָחָז לֵאמֹר׃

11. שְׁאַל־לְךָ אוֹת מֵעִם יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ הַעְמֵק
שְׁאָלָה אוֹ הַגְבֵּהַ לְמָעְלָה׃

10. לֹא־יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו

עַד כִּי־יָבֹא שִׁלֹה וְלוֹ יִקְּהַת עַמִּים׃

8. Jehuda tu, celebrabunt-te fratres-tui, manus-tua (*erit*) in-cervice inimicorum-tuorum: incurvabunt-ſe tibi filii patris-tui.

9. Catulus leonis Jehuda: à præda fili-mi aſcendiſti: incurvavit ſe, procubuit tanquam-leo, &-ſicut-immanis-leo: quis excitabit illum?

10. Non recedet ſceptrum à-Jehuda, &-legislator è medio pedum-ejus, uſquedum venturus-erit SCHILO (i. e. filius-ejus) &-ei (*erit*) obedientia populorum.

III. Moſis, *De* CHRISTO *Propheta & Mediatore*, *Deut.* 18. *verſ.* 15. *& ſeqq.*

15. נָבִיא מִקִּרְבְּךָ מֵאַחֶיךָ כָּמֹנִי יָקִים לְךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֵלָיו תִּשְׁמָעוּן׃

16. כְּכֹל אֲשֶׁר־שָׁאַלְתָּ מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֵב
בְּיוֹם הַקָּהָל לֵאמֹר לֹא אֹסֵף לִשְׁמֹעַ אֶת־קוֹל יְהוָה
אֱלֹהָי וְאֶת־הָאֵשׁ הַגְּדֹלָה הַזֹּאת לֹא־אֶרְאֶה עוֹד וְלֹא
אָמוּת׃

17. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָי הֵיטִיבוּ אֲשֶׁר דִּבֵּרוּ׃

18. נָבִיא אָקִים לָהֶם מִקֶּרֶב אֲחֵיהֶם כָּמוֹךָ וְנָתַתִּי
דְבָרַי

Textus I. *De ſemine mulieris benedicto, quod eſt* Christus, Geneſ. 3. v. 14. 15.

14. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶל־הַנָּחָשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹּאת
אָרוּר אַתָּה מִכָּל־הַבְּהֵמָה וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל־
גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל־יְמֵי חַיֶּיךָ׃
15. וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זַרְעֲךָ וּבֵין
זַרְעָהּ הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב׃

14. Et-dixit Jehova Deus ad ſerpentem: Quia feciſti iſtud, maledictus tu præ-omni jumento, &-præ-omni beſtiâ agri: ſuper ventrem-tuum ibis, &-pulverem comedes omnibus diebus vitæ-tuæ.

15. Et-inimicitiam ponam inter-te, &-inter mulierem-hanc, interque ſemen-tuum &-inter ſemen-ejus: illud conteret-tibi caput, &-tu contereſ-ipſi calcaneum.

II. Jacobi patriarchæ, *De* Schilo, *id eſt*, *Chriſto ex tribu Jehuda orituro*, *Gen.* 49. *v.* 8. 9. 10.

8. יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ
יִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אָבִיךָ׃
9. גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה מִטֶּרֶף בְּנִי עָלִיתָ כָּרַע רָבַץ
כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא מִי יְקִימֶנּוּ׃

10.

Hinc ex פָּקְדוּ fit פָּקָדוּ à פָּקַד. Sic: גָּבֵרוּ: à גָּבְרוּ: item: יָכֹלוּ à יָכוֹל. ' In Futur. תִּפְקֹדוּ à תִּפְקוֹד, נָתָנָה *illa dedit*, Jud. 5: 25. תֵּלֵכִי *ibis*, pro תֵּלְכִי Gen. 16: 1. וְאֶתֵּנָה *& dabo*, Pſ. 51: 18. & ita deinceps per omnes conjugationes.

10. Pauſa etiam facit, ut ו copula ante monoſyllaba & biſyllaba penacuta, notetur cum Kâmetz, cùm aliâs poſceret Scheva: ut, וָמֵתוּ, וָקָם &c.

F I N I S.

Caput XLVIII.

TEXTUS BIBLICI.

QUandoquidem libros Biblicos Hebræos non ſemper ad manum habent, aut habere poſſunt tyrones, commodum viſum fuit, materiam hîc quoque ſuppeditare, in qua legendo & interpretando ſe exerceant, atque præcepta ſimul ad uſum utcunque accommodare diſcant, donec exercitatiunculis hiſce præculti, Theſaurum noſtrum Grammaticum tractare, & utiliter pervolvere poſſint.

Promiſſiones de Meſſia ſive de Chriſto.

3. Pauſæ majores *Athnach* & *Silluk* communiter producunt Pathach & Sægol in Kametz:

4. Pathach & in ultima & penultima ſyllaba: ut, שָׁמָיִם *Cœlum*, Geneſ. 1: 8. אָמָר *Dixit*, Geneſ. 21: 1. & ſic cum Silluk, pro אָמַר, שָׁמַיִם.

5. Sægol non quodvis, ſed penultimum in vocibus cum gemino Sægol: ut חָסֶד pro חֶסֶד *Benignitas*: תִּפְאָרֶת pro תִּפְאֶרֶת *Decus*. Excipiuntur tamen utrinque non pauca, quæ à Maſorethis obſervata ſunt.

6. Sakeph katon quandoque etiam hoc facit: ut, אָחָז *Corripiet*, Exod. 15: 14. pro אָחַז. Rariſſimè pauſæ minores id agunt.

7. Pauſa ex ultima ad penultimam rejecta, convertit ibi Scheva ante affixum ךָ in Sægol: ut, דְּבָרֶךָ pro דְּבָרְךָ *Verbum tuum*. Sic etiam Scheva in Nominibus formæ פְּרִי: ut, עַל־הַלֶּחִי *Super maxillam*, 1 Reg. 22: 24. quod aliâs ſcribitur לְחִי.

8. Dicitur etiam לָךְ pro לְךָ: Sic אוֹתָךְ, מִמֵּךְ quando pauſa à litera ך ad præcedentem rejicitur.

9. In verbis pluralibus in ו, & in fœmininis ſingularibus in ה vel י finitis, item cum ה paragogico, ſi pauſa ad penultimam rejicitur, tunc pro Scheva redit illic ea vocalis, quam vox maſculina aut ſingularis vel ſine ה parag. in eo Tempore habuit; quæ ſi fuerit Pathach, tum producitur illud in Kametz.

Hinc

Circa te, בַּעֲדוֹ *Pro eo*, בַּעַדְכֶם *Pro vobis*, בַּעֲדֵיהֶם *Pro eis.*

11. לְמַעַן, לְמַעֲנִי *Propter me*, לְמַעַנְךָ, לְמַעֲנֵךְ *Propter te*, *&c.*

12. מִן, מִנֵּי, מֶנִּי, מִמֶּנִּי *A me*, מִמְּךָ *A te*, מִמֶּנּוּ *Ab eo*, pro quo etiam legitur, מֶנְהוּ & מִנְּהוּ *Ab illo*, מֵהֶם, מִנְהֶם *Ab eis*, מִכֶּם, מִמְּכֶם *A vobis*, מִמֶּנּוּ *A nobis.*

13. נֶגֶד, נֶגְדִּי *Coram me*, נֶגְדְּךָ *Coram te.*

14. עִם, עִמִּי *Mecum*, עִמְּךָ *Tecum*, &c.

15. Inſeparabiles tres בכל ante Nomina, ſæpiſſimè articulum ה extrudunt, & vendicant ſibi ejus punctationem: ut, בַּמִּשְׁפָּט *in judicio*, Pſal. 1:5. pro בְּהַמִּשְׁפָּט.

Caput XLVII.

DE VARIATIONE PUNCTORUM

Vocalium propter Accentus.

§. 1. Tripliciter potiſſimum fit variatio vocalium propter accentus.

Primò, Quando legitimus accentus à voce auffertur: Secundò. Quando à proprio loco tranſponitur: Tertiò. Quando pauſa ſyllabam occupat.

2. De primo & ſecundo, vide cap. 5.

L. 3. Pau-

2. אַחַר אַחֲרֵי, unde אַחֲרַי *poſt me*, אַחֲרֶיךָ *Poſt te* &c.

3. לִפְנֵי Præpoſitio eſt orta ex Nomine פָּנִים, quod conſtructè dicitur פְּנֵי, & inde præpoſito לְ, לִפְנֵי *Ad conſpectum*. id eſt, *Coram*, *Ante*. Forma conſtructa cum Affixis conſtructis tantum uſurpatur: ut לִפְנֵיכֶם לִפְנֵיהֶם &c. Aliâs ſemper juxta formam Nominis, לְפָנַי *Coram me*, לְפָנֶיךָ *Coram te*, לְפָנֵינוּ *Coram nobis*, *&c.*

4. עַד, עַל eandem formam ſequuntur: עָדַי *Uſque ad me*, עָלַי *Adverſus me:* עָדֶיךָ, עָלֶיךָ, & ſic deinceps. At cum Affixis conſtructis, עֲדֵיכֶם, עֲלֵיכֶם &c.

5. תַּחַת, תַּחְתַּי *Sub me*, תַּחְתֶּיךָ *Sub* vel *pro te*, תַּחְתָּיו *Pro eo*, תַּחְתֵּיהֶם *Pro eis*, &c.

6. Hæ Sequentes Præpoſitiones recipiunt Affixa ſub forma nominum ſingularium.

7. אֵצֶל, אֶצְלוֹ *Apud eum*, &c.

8. אֵת, אִתִּי *Mecum*, אִתְּךָ *Tecum*, אִתּוֹ *cum eo*, *&c.*

9. בִּלְתִּי abjicit י poſterius, unde tantum reperiuntur, בִּלְתִּי *Præter me*, בִּלְתֶּךָ *Præter te*.

10. בְּעַד, בַּעֲדִי *Circum me*, בַּעַדְךָ בַּעֲדֶךָ *Pro te*, *Circa*

Caput XLVI.

III. DE VARIATIONE PARTICULARUM SIVE vocis indeclinabilis ob AFFIXA.

I. *De mutatione Adverbiorum ob affixa.* §. I.

Adverbia pauca aſſumunt *affixa*, unde ipſorum quoque forma abſoluta mutatur.

2. כְּמוֹ. Huic formæ junguntur Affixa conſtructa: ut, כְּמוֹכֶם *Sicut vos*, כְּמוֹהֶם *Sicut illi.* At cum aliis affixis כ habet Kametz: ut, כָּמוֹנִי *Sicut ego*, כָּמוֹנוּ *Sicut nos.*

3. אַיֵּה, הִנֵּה literam ה cum præcedente vocali abjiciunt: ut, אַיּוֹ *Vbi eſt illi?* אַיֶּכָּה *Vbi es tu?* אַיָּם *Vbi ſunt illi?* הִנּוֹ vel הִנֵּהוּ *Ecce eum* הִנְּךָ *ecce te.*

4. עוֹד & אֵין non mutantur.

II. *De Variatione Præpoſitionum ob Affixa.*

§. 1. Quædam Præpoſitiones aſſumunt affixa ſub forma nominum pluralium: ut ab אֶל *Ad*, fit אֵלַי *Ad me*, אֵלֶיךָ *Ad te:* At cum Affixis conſtructis, habet quaſi formam conſtructam, אֲלֵיהֶם *Ad eos*, &c.

2.

60. Defectiva ſecundâ, יְסַבֻּנוּ *Circumdabit eum*, Jerem. 52: 21. à יָסוֹב. *Pibel* תְּסוֹבְבֵנִי *Circumdabis me*, Pſalm. 32: 7. Hiphil, יְסִבֵּנִי *Circumduxit me*, Ezech. 47: 2. à יָסֵב.

61. Quieſcentia ſecundâ, תְּצוּדֵנִי *Venaris me*, Job. 10: 16.

62. Quieſcentia tertiâ, א, יִמְצָאֵהּ *Inveniet eam*, Geneſ. 16: 7.

63. Quieſcentia tertiâ, ה, וַתִּרְאֵהוּ *Et vidit illum*, Exod. 2: 6. abjicitur ſcilicet ה cum præcedenti vocali, ut aliâs, vide ſupra §. 11.

תִּפְקְדִי, תִּפְקְדוּ, יִפְקְדוּ

64. Nihil hîc mutatur, ſi terminale punctum fuerit cholem; ſed quando terminans punctum eſt pathach, mutatio fit ut in Imperativo: vide pag. 156.

תִּפְקֹדְנָה

65. Cum Affixis pro hac uſurpatur תִּפְקְדוּ: ut, תַּחְשְׁבֻנִי *Reputant me*, Job. 19: 15. quod ibi eſt fœmininum: תּוֹכִחֻךְ *Corripiant te*, Jer. 2: 19. quod ſimiliter fœmininum.

66. Denique quomodo *Paragoge* & *Apocope* voces quaſdam Verborum mutent, id ſuis locis paſſim oſtendimus in conjugationibus Verborum.

CAPUT

eos.	יִפְקְדֵם	eum.	(יִפְקְדוֹ) (יִפְקְדֵהוּ) (יִפְקְדֶנּוּ)	3. perſ.
eas.	יִפְקְדֵן	eam.	(יִפְקְדָהּ) (יִפְקְדֶהָ) (יִפְקְדֶנָּה)	3. perſ.
vos. m.	יִפְקָדְכֶם	te. m.	יִפְקָדְךָ	2. perſ.
vos. f.	יִפְקָדְכֶן	te. f.	יִפְקְדֵךְ	
nos.	יִפְקְדֵנוּ	me.	יִפְקְדֵנִי	1. perſ.

55. Cholem & Tzere mutantur in Scheva: ut, תֹּאכְלֶנּוּ *comedes illud*, Deut. 12: 8. à תֹּאכַל. Et ante כֶן & כֶם, ךָ Scheva ob ſequens Scheva in vocalem brevem Kametz-chatuph origini reſpondentem mutatur: ut, יִשְׁמָרְךָ *cuſtodiet te.*

56. Terminatio Pathach ſe habet ut in Imperativo.

57. In *Pihel* Tzere corripitur in Scheva, & ante כֶן, כֶם, ךָ Scheva ob ſequens Scheva in vocalem brevem etiam origini reſpondentem, mutatur: ut, תְּחַבְּקֵנִי׃ *Amplexabitur me*, Cantic. 2: 6. יְזַמֶּרְךָ, *Pſallet tibi*, Pſal. 30: 13.

58. Rarò eſt נִּי pro נִי.

59. Quandoque נ per epentheſin Affixo הוּ præmittitur, יְבָרְכֶנְהוּ׃ *Benedicet ei*, Pſal. 72: 15.

60. De-

49. Defectiva ſecundâ, חָנֵּנִי *Gratiam fac mihi*, Pſ. 41: 11. ex חֹן: vel, חֻקָּהּ *Exara ipſam*, Jeſa. 30: 8. eſt à חֹק.

50. Quieſcentia primâ י ex terminatione Pathach, דָעֵהוּ *Cognoſce eum*, Proverb. 3: 6. Pathach in Kametz producto, ut antè.

51. Quieſcentia ſecundâ ex *Hiphil*, וַהֲקִימֵנִי *Et ſuſcita me*, Pſal. 41: 11.

52. Quieſcentia tertià ה, נְחֵנִי *Deduc me*, Pſal. 5: 9. Vide ſupra §. 11.

פִּקְדוּ פִּקְדִי

Nihil hic mutatur, ſi prima vox Imperativi in Cholem terminetur: ſi autem in pathach deſinat, pathach ex ſchevate reſtituitur, & reſtitutum in Kametz tranſit.

פִּקוֹדְנָה *Viſitate vos fœm.*

53. Exempla non occurrunt. Si affixa jungenda ſint, jungentur ad formam פִּקְדוּ. Sic etiam fit in hac voce Futuri.

F V T V R V M.

אֶפְקוֹד תִּפְקוֹד יִפְקוֹד נִפְקוֹד

54. Eodem modo hiſce omnibus Affixa junguntur, omiſſis Affixis ſimilium perſonarum. Exemplum ſit tertia perſona.

eos

mere me, &c. In *Hiphil* mutatur Kametz ſub Characteriſtica ה in Chatephpatach, & Tzere terminale in Chirck, ſeq. Dageſch. וְזֶה הַחִלָּם *Et hoc eſt incipere eorum*, Gen. 11:6. ex forma הָחֵל. Pathach autem ſub ה eſt loco Chatephpathach, propter ſequentem gutturalem ח.

42. Quieſcentia primâ י, ſe habent ut Defectiva primâ.

43. Quieſcentia tertiâ א mutantur ut perfecta: בְּקָרְאִי *In clamando me*, Pſal. 4: 2. ex forma קְרוֹא.

44. Quieſcentia tertiâ ה, ad terminationem וֹת Affixa recipiunt, non ad alteram: ut בִּבְנוֹתְכֶם

IMPERATIVUS.

פְּקוֹד *Viſita tu vir.*

45. Servatur forma Infiniti. Affixa ךְ & ם hîc habet ante ſe Tzere: ut, כָּתְבֵם *Scribe ea*, Proverb. 3: 3.

46. Altera forma פְּקַד, mutat Pathach in Kametz: ut, שְׁמָעֵנִי *Audi me*, Gen. 23: 11.

47. In *Pihel* שַׂמְּחֵנִי *Lætifica me*, Pſal. 90: 15. ex שַׂמַּח.

48. Defectiva primâ נ, וּתְנֵם *Et da eos*, Neh. 3: 36. ex תֵּן.

49. De-

rum, Hoſ. 9: 10. Forma פְּקָדְכֶם, פָּקְדְךָ eſt à פָּקוֹד, Cholem in kametzchatuph correpto. Sic differt forma hæc Infiniti à Nominibus formæ כָּבוֹד, quæ Cholem retinent, ut, כְּבוֹדְךָ.

35. Junguntur etiam Affixa formæ paragogicæ Infinitivi, & tunc ה mutatur in ת, ut in Nominibus fœmininis: ut, בְּקָרְבָתָם *Accedentibus ipſis*, Exod. 40: 32. ex forma קָרְבָה.

36. In forma Infiniti, פְּקֹד, Pathach tranſit in Scheva, propter quod convertitur antecedens Scheva in Chirek: ut, עַל־בִּקְעָם *Propter diffindere ipſos*, Amos 1: 13. Si adſit gutturalis, tum pro Chirek eſt Pathach, vel Sægol: ut, לְפַעֲמוֹ *Agitare ipſum*, Jud. 13: 25.

37. In *Niphal* mutatur Tzere in Scheva: ut, בְּהִנָּבְאוֹ: *In prophetando ipſum*, Zach. 13: 3.

38. In *Pihel* tranſit Tzere in Scheva: ut, עַל־צַדְּקוֹ *Propter juſtificare ipſum*, Job. 32: 2.

39. In *Hiphil* ſemper junguntur Affixa formæ cum Chirek: ut, הַקְרִיבוֹ.

40. Defectiva primâ נ, mutant duplex Sægol, ut Nomina iſtius formæ: ut, עַד־גִּשְׁתּוֹ *Ad accedere ipſum*, Gen. 33: 3. A תֵּת eſt תִּתִּי.

41. Defectiva ſecundâ mutant Cholem in Kibbutz ſeq. Dageſch: ut, עַד־תֻּמִּי *Uſque ad conſumere*

mere

PARTICIP. PRÆTER.

ſive Pahul.

פָּקוּד *Viſitatus,*

32. פָּקוּדוֹ *Viſitatus ejus*, & ſic deinceps, cum Affixis præcedentis Temporis.

INFINITIVUS.

פְּקוֹד *Viſitare.*

eos.	פָּקְדָם	eum.	פָּקְדוֹ פָּקְדֵהוּ פָּקְדֶנּוּ	3. perſ.
eas.	פָּקְדָן	eam.	פָּקְדָהּ פָּקְדֶנָּה	3. perſ.
vos. m.	פָּקְדְכֶם פְּקָדְכֶם	te. m.	פָּקְדְךָ פָּקְדֶךָ	2. perſ.
vos. f.	פָּקְדְכֶן פְּקָדְכֶן	te. f.	פָּקְדֵךְ	2. perſ.
nos.	פָּקְדֵנוּ	me.	פָּקְדִי פָּקְדֵנִי	1. perſ.

33. In hac forma terminatio Cholem corripitur in Kametzchatuph, & transfertur ad primam radicalem, & ejus Scheva ad ſecundam.

34. Si ſecunda ſit gutturalis, tum pro Scheva ponitur Chatephkametz: ut, בָּחֳרִי *Eligere me*, Ezech. 20: v. 5. כְּאָהֳבָם *Secundum amare ipſo-*

calem brevem mutatur : ut, אֹהַבְךָ *Diligentis te*, 2 Par. 20: 7.

27. *Pihel* מְפַקְּדוֹ, מְפַקֶּדְךָ, &c.

28. Quieſcentia ſecundâ retinent Kametz : ut in tertiis Præteriti. Ex *Hiphil*, מְעִירָם *Suſcito eos*, Joel. 4: 7.

29. Quieſcentia tertiâ ה, abjiciunt illud cum Præcedente Sægol : ut, בּוֹזֵהוּ *Spernens eum*, Proverb. 14: 2.

פּוֹקֶדֶת *Viſitans illa.*

30. Formæ פֹּקֶדֶת nulla Affixa adjunguntur. Duplex autem Sægol ſe habet, ut in Nominibus: ut, יוֹעַצְתּוֹ *Conſulens ipſi*, 2 Paral. 22: 3.

פּוֹקְדִים, פֹּקְדוֹת *Viſitantes.*

eos.	פּוֹקְדֵיהֶם	eum.	פּוֹקְדָיו
eas.	פּוֹקְדֵיהֶן	eam.	פּוֹקְדֶיהָ
vos. m.	פּוֹקְדֵיכֶם	te. m.	פּוֹקְדֶיךָ
vos. f.	פּוֹקְדֵיכֶן	te. f.	פּוֹקְדַיִךְ
nos.	פּוֹקְדֵינוּ	me.	פּוֹקְדַי

13. Formæ Fœmininæ eadem Affixa junguntur: ut, פֹּקְדוֹתָיו &c.

PAR-

פְּקַדְתֶּם פְּקַדְתֶּן *Viſitaſtis vos.*

eos.	פְּקַדְתּוּם	eum.	פְּקַדְתּוּהוּ)	3. perſ.
cas.	פְּקַדְתּוּן	eam.	פְּקַדְתּוּהָ)	
nos.	פְּקַדְתּוּנוּ	me.	פְּקַדְתּוּנִי	1. perſ.

פְּקַדְנוּ *Viſitavimus.*

eos.	פְּקַדְנוּם	eum.	פְּקַדְנוּהוּ
eas.	פְּקַדְנוּן	eam.	פְּקַדְנוּהָ
vos. m.	פְּקַדְנוּכֶם	te. m.	פְּקַדְנוּךָ
vos. f.	פְּקַדְנוּכֶן	te. f.	פְּקַדְנוּךְ

25. Cholem in his mutatur in Kametzchatuph.

PARTICIP. PRÆSENS.

ſive Benoni.

פּוֹקֵד *Viſitans ille.*

eos	פּוֹקְדָם	eum.	(פּוֹקְדוֹ (פּוֹקְדֵהוּ
eas.	פּוֹקְדָן	eam.	פּוֹקְדָהּ
vos. m.	פּוֹקֶדְכֶם	te. m.	פּוֹקֶדְךָ
vos. f.	פּוֹקֶדְכֶן	te. f.	פּוֹקְדֵךְ
nos. c.	פּוֹקְדֵנוּ	me. c.	פּוֹקְדֵנִי

26. Tzere tranſit in Scheva, & ante affixa ךָ, כֶן & כֶם, hoc Scheva ob ſequens Scheva in vo-

Jer. 4. v. 19. י tamen illud quandoque excidit: ut רִמִּיתָנִי *Decepiſti me*, 1 Sam. 19: 17. Cholem mutur in Kametzchatuph.

פְּקַדְתִּי *Viſitavi.*

20. Forma eadem hîc eſt, quæ in præcedenti voce; niſi quòd pro Affixis primæ perſonæ, hîc adhibentur Affixa ſecundæ perſonæ. Cholem in Kametzchatuph: ut, יְכָלְתִּיו *Prævalui ipſi*, Pſal. 13: 5.

פָּקְדוּ *Viſitarunt illi vel illæ.*

eos.	פְּקָדוּם	eum.	פְּקָדוּהוּ	Aff. 3. perſ.
eas.	פְּקָדוּן	eam.	פְּקָדוּהָ	
vos. m.	פְּקָדוּכֶם	te. m.	פְּקָדוּךָ	2. perſ.
vos. f.	פְּקָדוּכֶן	te. f.	פְּקָדוּךְ	
nos. c.	פְּקָדוּנוּ	me. c.	פְּקָדוּנִי	1. perſ.

21. Et hîc Pathach, vocalis ſecundæ radicalis reſtituitur, & reſtituta in Kametz mutatur.

22. Terminatio Tzere reſtituitur: ut, יְרֵאוּהוּ *Reverentur ipſum*, Job. 37: 24.

23. Quieſc. ſecundâ, שָׂמוּךָ *poſuerunt te*, Pſ. 86: 14. Hiphil, הֱשִׁיבוּם *Referebant ea*, 1 Reg. 14: 28.

24. Quieſcentia tertiâ ה retinent Kametz: ut, עָשׂוּנִי *Fecerunt me*, Pſal. 119: 73.

פְּקַדְתֶּם

14. Quieſcentia ſecundâ & hîc Kametz prius retinent: ut, שְׁמַרְתָּהוּ: & ſic reliqua juxta præcedentis perſonæ formam.

פָּקַדְתָּ *Tu vir viſitaſti.*

eos.	פְּקַדְתָּם / פְּקַדְתָּמוֹ	eum.	פְּקַדְתּוֹ / פְּקַדְתָּהוּ	Affixa 3. perſ.
eas.	פְּקַדְתָּן	eam.	פְּקַדְתָּהּ	
nos.	פְּקַדְתָּנוּ	me.	פְּקַדְתַּנִי	1. perſ.

15. Affixa ſecundæ perſonæ deſunt, ne reciproca fiat ſignificatio.

16. Terminatio Cholem mutatur in Kametz-chatuph.

17. Quieſcentia tertiâ א, וּמְצָאתָהּ *Et inveniſti eam*, Deut. 22: 3.

18. Quieſcentia tertiâ ה, גְּלִיתוֹ.

פָּקַדְתְּ *Tu fœm. viſitaſti.*

		eum.	פְּקַדְתִּיו / פְּקַדְתִּיהוּ	Affix. 3. perſ.
eos.	פְּקַדְתִּים			
eas.	פְּקַדְתִּין	eam.	פְּקַדְתִּיהָ	
nos.	פְּקַדְתִּינוּ	me.	פְּקַדְתִּינִי	1. perſ.

19. Accedit י ante Affixa, tanquam nota fœminina, ex forma אַתְּי, unde & perſonæ ſeparatæ quandoque additum legitur: vide Ezech. 16: 18.

9. Quieſcentia ſecundâ ſemper retinent Kametz: ut, שָׂמְךָ, שָׂמַנִי, שָׂמוֹ, &c.

10. Quieſcentia tertiâ א, ultimum Kametz retinent: ut, קְרָאוֹ, &c.

11. Quieſcentia tertiâ ה, non ſolùm in hac perſona præteriti, ſed ubicunque in ſuum ה radicale deſinunt, & affixa recipiunt, illud ſuum ה cum antecedente vocali abjiciunt: ut, עָשָׂהוּ *fecit illum*, ab עָשָׂה, Pſal. 95:5. נְחֵנִי *duc me*, a נְחֵה Pſal. 5:9. *&c.*

פָּקְדָה *Illa viſitavit.*

eos.	פְּקָדָתַם / פְּקָדַתְהֶם	eum.	פְּקָדַתְהוּ / פְּקָדַתּוּ	Affixa.
eas.	פְּקָדָתַן / פְּקָדַתְהֶן	eam.	פְּקָדַתְהָ / פְּקָדַתָּה	3. perſ.
vos. m.	פְּקָדַתְכֶם	te. m.	פְּקָדַתְךָ	
vos. f.	פְּקָדַתְכֶן	te. f.	פְּקָדַתֵךְ	2. perſ.
me. c.	פְּקָדַתְנוּ	me. c.	פְּקָדַתְנִי	1. perſ.

12. Hîc Pathach, vocalis ſecundæ radicalis, reſtituitur, & reſtituta in Kametz mutatur: terminatio הָ mutatur in תַ præterquam ante affixa ם & ן, ubi mutatur in Kametz.

13. Terminatio Tzere & hîc reſtituitur: ut, אֲהֵבַתְהוּ: *amavit illum*, 1 Sam. 18:28.

14. Quie-

PRÆTERITUM KAL.

פָּקַד *Ille viſitavit.*

eos.	פְּקָדָם / פְּקָדָמוֹ	eum.	פְּקָדוֹ / פְּקָדָהוּ	Affixa 3. perſ.
eas.	פְּקָדָן	eam.	פְּקָדָהּ	
vos. m.	פְּקַדְכֶם	te. m.	פְּקָדְךָ	2. perſ.
vos. f.	פְּקַדְכֶן	te. f.	פְּקָדֵךְ	
nos. c.	פְּקָדָנוּ	me. c.	פְּקָדַנִי	1. perſ.

REGULA.

Kametz prima radicalis per totum Præteritum mutatur in Scheva, Pathach in tertiis perſonis in Kametz, exceptis, כֶם, כֶן, *ante quæ in hac perſona manet.*

5. Terminatio altera *Tzere*, manet: אֲהֵבְךָ אֲהֵבוֹ &c.

6. *Cholem* tertia terminatio non ſequente Scheva manet: at ſequente Schevâ, corripitur in Kametz-chatuph.

7. In Pihel mutatur Tzere in Scheva: ut, פִּקְּדוֹ.

Sequente alio Scheva, tranſit in Sægol vel Pathach.

8. Defectiva ſecundâ in Hiphil mutant Tzere prius in Scheva, alterum in Chirek ſequente dageſch: ut, הֲדִמָּנוּ *ſilere fecit nos*, Jer. 8: 14.

REGULA VI.

Chirek *in forma* פְּרִי *in Scheva mutatur, unde antecedens Scheva in vocalem brevem tranſit: ut* פְּרִי Fructus, פִּרְיוֹ & פֶּרְיוֹ, עֲדִי, עֶדְיוֹ os ejus, *Pſal.* 32:9. חֳלִי morbus, חָלְיוֹ.

CAPUT XLV.

II. DE VARIATIONE VERBORUM ob AFFIXA. §. I.

QUomodo verba mutentur propter flexionem, id ipſa conjugandi norma indicat, quæ idcirco cuique nota eſſe debet.

2. At Pronominum inſeparabilium ſive Affixorum cum ipſis ſtructura & conjunctio, longè maximam mutationem efficit, quam hîc breviter delineatam accipe.

3. In genere obſervetur:

ַנִי Præterito jungitur: ֵנִי reliquis Temporibus.

ֶנָּה ֶנּוּ non junguntur Præterito; reliquis rectè.

ֵם ֵן Imperativo & Futuro: aliis ָם ָן.

ָהוּ Præterito; ֵהוּ reliquis.

4. Vocibus in vocalem immediatè finitis, nudum Affixum adjungitur.

PRÆ-

REGULA IV.

In penacutis Cholem *penultima ſyllaba, ſequente ſagol vel pathach loco ſagol, mutatur in Kametz-chatuph aut Kibbutz.*

Ut, קֹדֶשׁ Sanctitas, קָדְשׁוֹ Sanctitas ejus. גֹּדֶל magnitudo, גָּדְלוֹ magnitudinem ſuam, *Deut.* 5: 21. *Excipe* גֻּלְגֹּלֶת *unde*, גֻּלְגַּלְתּוֹ Cranium ejus, *Jud.* 9: 53. [Alii codices tamen legunt גֻּלְגָּלְתּוֹ.]

20. At ſequente Kametz vel Tzere, invariatum manet: ut, אוֹצָרוֹ *Theſaurus ejus*, Deut. 28: 12. ab אוֹצָר.

21. Cholem *ultima ſyllaba* manet, exceptis quibuſdam ex defectivis ſecundâ radicali derivatis, in quibus corripitur in Kibbutz vel Kametz-chatuph ſequente dages: ut, מָעוֹז *Robur*, מָעֻזּוֹ *robur ejus*. עֹז, עָזִּי *robur meum*, Jeſ. 12: 2.

REGULA V.

Pathach *ultima ſyllaba in quibuſdam defectivis mutatur in Chirek ſequente Dages.* Ut, פַּת Bucella, מִפִּתּוֹ De buccella ejus, 2 *Sam.* 12: 3. *Sed à* דְּבַשׁ *eſt* דִּבְשִׁי Mel meum, *Cantic.* 5: 1.

22. Pathach & Chirek in forma זַיִת contrahuntur in Tzere: ut, זַיִת *Oliva*, זֵיתְךָ *Oliva tua*, Deut. 24: 20. Huc pertinent, בַּיִת, חַיִל, יַיִן & ſimilia.

mutatur in ſcheva, unde prius vertitur in Chirek. Ut בֶּגֶד Veſtis, בִּגְדוֹ Veſtis ejus, בִּגְדִי Veſtis meæ. *ſic* סִפְרִי à סֵפֶר.

16. Quædam pro Chirek habent Pathach, maximè quando prima aut ſecunda eſt gutturalis aut ר: ut, אֶבֶן *Lapis*, אַבְנוֹ *Lapis ejus.* Eam formam etiam ſequuntur, צֶלֶם, צֶלַע, צֶמֶר, קֶשֶׁת, גֶּפֶן, נֶפֶשׁ, מֶלֶךְ, כֶּסֶף, כֶּלֶב, שֶׁמֶן, שֶׁתַע, טֶנֶא, דֶּלֶת, זֶרַע, סֶלַע, פֶּלֶג. A תִּפְאֶרֶת eſt תִּפְאַרְתּוֹ *Gloria ejus.* Quæ habent Tzere ſub prima gutturali magis amant ſægol: ut, חֵלֶק חֶלְקוֹ *pars ejus.*

17. Sægol primum poſt ſe Scheva habens, manet: ut, אֶצְבַּע *Digitus*, אֶצְבָּעוֹ *Digitum ſuum*, Levit. 4: 6.

18. Terminatio ה abjicitur: ut, מִקְנֶה *Poſſeſſio*, מִקְנֵהוּ *Poſſeſſio ejus*, Job. 1: 3. Attamen ante הָ Sægol manet: ut, מִקְרֶהָ *Accidens ejus*, à מִקְרֶה Ruth. 2: 3.

19. פֶּה ſpecialem anomaliam habet, in mutatione ה in י: ut, פִּי *Os meum* (cum hoc affixo י jod loco ה poſitum excidit, ne duo jod concurrant) פִּיךָ *Os tuum*, פִּיו & פִּיהוּ *Os ejus*, שֵׂיוֹ *pecudem ejus*, Deut. 22: 1. ab inuſitato שֵׂיָה, שֵׂיֵהוּ *pecus ſuum*, 1 Sam. 14: 34. ab inuſitato שֵׂיָה.

RE-

שֵׁיבָה , שְׁאֵרִית , שְׁאֵלָה , רֵאשִׁית , צֵאָה , עֶרוֹת , תְּאֵנָה , אֵימָה. In בְּהֵמָה ſemper mutatur in Sægol· בְּהֶמְתְּךָ *Jumentum tuum.*

10. *Ultima ſyllaba* in Nominibus formæ זָקֵן & פְּאֵר manet.

11. In forma שׁוֹמֵר mutatur in Scheva: שׁוֹמְרֵנִי Cuſtodiens me.

12. Ante כֶן ךָ & כֶם Scheva ob ſequens Scheva tranſit in Sægol vel Chirek, aut Pathach propter gutturalem: ut, שׁוֹמֶרְךָ, אֹיִבְךָ. In pauſa autem dicitur שׁוֹמְרֶךָ.

13. Monoſyllaba variant: in his manet, אֵל, אֵיד, שֵׂחַ, רֵאשׁ, רֵשׁ, רֵעַ, עֵץ, עֵד, נֵר, זֵר, דֵּעַ, גֵּר.

14. שֵׁם, בֵּן mutant in Scheva: ut, שְׁמִי *nomen meum.* Sequente alio Scheva, prius pro more tranſit in Chirek: ut שִׁמְךָ *nomen tuum*, quod in pauſa dicitur שְׁמֶךָ.

15. Quædam, nimirum deſcendentia à defectivis ſecundâ, commutant illud in Chirek ſequente dages: ut, עִתִּי ab עֵת *Tempus.* Sic, חֵץ, לֵב, גֵּם, עֵז, קֵץ, קֵן, שֵׁן, אֵב, אֵשׁ, חֵן. At à גֵּו eſt גֵּוְךָ *Tergum tuum.*

REGULA III.

SÆGOL *tam penultima quàm ultima ſyllaba, mu-*

ſecundam numeri majoris, ante affixa (præter ָם, ָי & ָן) omnia: ut, צִדְקוֹתַי *Juſtitiæ mea*, צִדְקוֹתֶיךָ *tua*, &c.

5. Excipe multa ex Quieſcentibus & Defectivis ſecundâ orta, quæ prius Kametz retinent, qualia ſunt, קָצָה *Extremitas*, רָעָה *Malum*, מָעוֹז *robur*, מָגֵן *clypeus*, רָמוֹת *altitudo*: ut, קָצֵהוּ *Finis ejus*, &c. Hinc quoque בָּנִים & פָּנִים Kametz retinent, quaſi ex forma בָּנֶה & פָּנֶה.

6. אָוֶן, מָוֶת, תָּוֶךְ contrahuntur in Cholem: תּוֹכוֹ medium ejus, à תָּוֶךְ.

7. אָב, אָח, חָם Kametz in ſingulari retinent, & ante affixa adſciſcunt jod quieſcens in Chirek: אָבִיךָ *Pater tuus*.

8. קֵן, גַּן, גָּג mutant Kametz in Pathach & Dageſch: ut, גַּגִּי *tectum meum*. Sic à מִשְׂגָּב eſt מִשְׂגַּבִּי *Locus editus meus*.

REGULA II.

TZERE *penultimæ ſyllabæ mutatur in ſcheva, ultimæ partim manet, partim mutatur. Ut*, לְבָבִי Cor meum, à לֵבָב Cor: עֲצָתָם ab עֵצָה Conſilium.

Formam סֵפֶר vide in Sægol.

9. Manet in his & ſimilibus, אֵיתָן, הֵיכָל, גְּבֵלָה, שֵׁיבָה,

REGULA I.

Kametz *penultimæ ſyllabæ in ſingulari numero in utroque genere mutatur in ſcheva: ultimæ manet, præterquam ante Affixa conſtructa* כֶּם, כֶן, הֶם, הֶן.

Maſculina, דָּבָר *Verbum* דְּבָרִי *Verbum meum*, דְּבָרְךָ *tuum*, דְּבָרוֹ *ejus*, דְּבָרָם *eorum*, דְּבָרֵנוּ *noſtrum*, דְּבַרְכֶם *veſtrum*.

2. Fœminina in ה præter mutationem primi Kametz, commutant etiam ה in ת: ut, צִדְקָתִי *Juſtitia mea*, צִדְקָתְךָ *tua*, צִדְקָתוֹ *ejus*, צִדְקַתְכֶם *veſtra*, à צְדָקָה.

Nomina Heëmantica (ut מִלְחָמָה, תִּפְאָרָה &c.) cum duplici Kametz, non recipiunt affixa; ſed ea adduntur nominibus in ת finitis: nam מִלְחַמְתּוֹ *bellum ejus;* deſcendit à מִלְחֶמֶת & non à מִלְחָמָה. Sic תִּפְאַרְתּוֹ eſt à forma תִּפְאֶרֶת, & non à תִּפְאָרָה.

3. Terminatio pluralis maſculina abjicit ם cum puncto Chirek. Accedente affixo primæ perſonæ י etiam י ex ea excidit, ne duo jod concurrant: ut, דְּבָרַי Verba mea, דְּבָרֶיךָ tua, דְּבָרָיו ejus, דְּבָרֶיהָ ejus: fœmin. דְּבָרֵינוּ noſtra, דִּבְרֵיכֶם veſtra, à דְּבָרִים.

4. Fœminina pluralia aſſumunt jod, ceu notam ſecun-

matico. A קֵן reperitur קִנְ, & à בֵּן cum Chirek ſpeciali anomaliâ בִּן *Deut.* 25: 2. *Jonæ* 4: 10.

REGULA IV.

Sægol *ultimæ ſyllabæ ante* ה *mutatur in Tzere:* ut, מִקְנֵה־צֹאן Poſſeſſio ovium, *Gen.* 26: 14.

9. Excipe, פֶּה, unde פִּי־חָכָם *Os ſapientis*, Eccleſ. 10: 12. Aliâs immutatum manet.

REGULA V.

Pathach & Chirek *(non intercedente dageſch) contrahuntur in Tzere:* ut, בֵּית à בַּיִת, Domus.

Caput XLIV.

Variatio NOMINUM ob AFFIXA.

§. 1.

A*ffixa* dicuntur Pronomina inſeparabilia à fine Nominibus adjuncta.

Hic in genere obſervetur, Affixa quatuor כֶם כֶן הֶם הֶן formæ Nominis conſtructæ in utroque genere & numero ſemper adjungi, ac propterea *Affixa conſtructa* ſive *gravia* vocari.

Deinde affixum הוּ tantum Nominibus in ה finitis adjungitur, item Nominibus חָם & אָח אָב. Reliqua mutatio talis.

RE-

6. Tria monoſyllaba, אָב, אָח, חָם mutant Kametz in Chatephpathach, & aſſumunt præterea ad finem literam י: ut, אֲבִי, אֲחִי.

Item tria alia: ut אָוֶן *iniquitas*, מָוֶת *mors* & תָּוֶךְ *medium*, contrahunt Kametz & Sægol in Cholem: ut אוֹן, מוֹת & תּוֹךְ.

7. Excipiuntur aliquàm multa ex Quieſcentibus & Defectivis ſecundâ radicali nata, quæ prius Kametz retinent, qualia ſunt קָמָה, מָעוֹז, מָגֵן, צָרָה & his ſimilia.

REGULA II.

Tzere *invariatum manet, niſi quando antecedit vel ſequitur Kametz, tunc penultima ſyllaba mutatur in ſcheva, ultima in Pathach: ut,* שְׁנַת à שֵׁנָה Somnus: עֲצַת ab עֵצָה Conſilium. Excipe, ſi poſt Tzere ſit litera quieſcens.

REGULA III.

In pluralibus Tzere penultimæ ſyllabæ tranſit in ſcheva, propter quòd antecedens ſcheva convertitur in Chirek, ſicut & antè in forma Kametz: ut, זִקְנֵי à זְקֵנִים Senes: חַצְרֵי à חֲצֵרִים Atria; גִּדְרוֹת à גְּדֵרוֹת Caulæ.

8. Excipiuntur: אֵיבָה *Inimicitia:* הֵיכָל *Templum*, & pluralia, חֲפֵצִים *Deſiderantes*, זֵיתִים *Oleæ*, & alia, quæ vide in Theſauro noſtro Grammatico.

mam vocant *Regimen*, *Statum regiminis*, *Statum conſtructum*: formam autem integram appellant *Statum abſolutum*.

2. In genere notandum, ab initio vocis duo Scheva conſiſtere non poſſe, unde cum aliqua ratio duo poſtulat, tum prius mutatur in Chirek, aut in Pathach vel Sægol propter gutturalem vel, ר, ut dictum cap. 4. & in ſequentibus amplius patebit.

3. Mutatio vocalium ob regimen, fit vel in *penultima* vel in *ultima* ſyllaba, vel *utrobique* ſimul.

REGULA I.

KAMETZ *penultima ſyllabæ, in utroque genere & numero, mutatur in ſcheva, aut ſcheva compoſitum ſub gutturali: ultimæ verò ſyllabæ, (non ſequente* א*) tranſit in Pathach: ut*, דְּבַר הַמֶּלֶךְ *Verbum regis*, à דָּבָר.

4. Pluralia maſculina etiam ים, & dualia ַיִם commutant in ֵי ut, דִּבְרֵי ex דְּבָרִים, ſcilicet Kametz in Scheva mutato, propter quod antecedens Scheva tranſit in Chirek, ut dictum. Sub prima gutturali eſt Pathach vel Sægol: ut, עַבְדֵי ex עֲבָדִים. Sic & alia quædam: ut, מַלְכֵי *reges*.

5. Fœminina ſingularia in ה commutant illud præterea in ת: ut צִדְקַת à צְדָקָה; nempe prius Kametz mutatur in Scheva, propter quod antecedens Scheva convertitur in Chirek: ultimum vero in Pathach, & ה in ת. Fœmininum plurale, צִדְקוֹת à צְדָקוֹת.

6. Tria

juventus cum multo ſudore ſe torquet, ſed cum exiguo ſæpe fructu, ita ut ſe expedire neſciens nauſeam concipiat, ac ſtudium tandem abjiciat. Ergo laborem & hîc ipſi minuamus, & quæ intricata tantopere videntur, ſenſim extricemus, ne cœptum ſtudii iter hiſce ſalebris impediatur.

2. Cauſæ mutationis quædam ſunt generales, quædam ſpeciales. *Generales* quæ omnibus omninò vocibus communes ſunt, ut Pronomina affixa & Accentus: *Speciales*, quæ Nominibus vel Verbis in ſpecie conveniunt. Nos ſingulas voces ſeorſim & universè hîc conſiderabimus.

I. *DE NOMINIBUS.*

3. Elias Grammaticus in Libro *Habbachur*, *Orat.* 3. *Cap.* 2. quatuor ponit cauſas, ob quas Nomina mutentur: 1. eſt *Motio* è maſculino in fœmininum. 2. *Flexio* è ſingulari in pluralem: 3. *Regimen:* 4. *Affixa.* Hic nos adjungemus quintam, *Accentus.*

De prima vide ſuprà cap. 8. de ſecunda cap. 9. & 10. de reliquis tribus hîc breviter agemus.

CAPUT XLIII.

Variatio ob REGIMEN. §. 1.

REgimen eſt Syntaxis ſive ſtructura Nominum, quâ unum regit alterum caſu genitivo. Hoc fit plerumque primi Nominis mutatione, cujus for-

4. *Demonſtrantis*, הֵא, הִנֵּה, הֵן, En, ecce.

5. *Dolentis*, אוֹיָה, הוֹי, אוֹי ô, hei, heu, eheu, הָהּ Ah; אֲהָהּ Ahah, ah: אָח־ Ah, *Ezech.* 6:11.

6. *Ejulantis*, אַלְלַי Hei, væ, *Job.* 10:15.

7. *Exclamantis*, הוֹי הוֹי ô ô, *Zach.* 2:10. Inſeparabile ה ſequente dageſch, ante Nomina ſic quoque ſæpè uſurpatur, & Vocativum denotat.

2. *Faſtidientis, abominantis*, חָלִילָה Abſit, 2 *Sam.* 20:20.

9. *Gaudentis, exſultantis cum ironico gemitu*, הֶאָח הֶאָח Euge euge, Ha ha hė, *Pſal.* 35:21.

10. *Hortantis*, הָבָה Eja, agè: הָבוּ Agitè.

11. *Optantis*, לוּ Utinam, ô utinam, *Gen.* 17:18. לוּא־ idem, *Jeſ.* 63:19. אַחֲלַי, אַחֲלֵי idem: אָמֵן Amen.

12. *Vocantis*, הוֹי Heus.

Caput XLII.

APPENDIX BREVIS

De Mutatione vocum & Punctorum Vocalium. §. 1.

MUtatio punctorum vocalium in lingua Hebræa, res eſt ſollicita & operoſa, in qua ju-

Veruntamen: אֲבָל At, aſt, ſed, verùm, veruntamen: גַּם כִּי Etiamſi: כִּי אִם Sed: אוּלָם Veruntamen. Sæpè etiam inſeparabile ו adverſativè ſumitur.

8. *Disjunctiva*, אוֹ Aut, vel, ſive, ſeu: לֹא־כֵן Non ſic, ſecus. Sed & inſeparabile ו disjunctivè ſumitur, ſignificans *aut:* ut Exod. 21: 15. & alibi.

9. *Cauſalis*, כִּי Nam, quia, quòd, quoniam, enim, etenim: אֲשֶׁר Quòd, quia, quum: יַעַן כִּי, עֵקֶב, יַעַן, עֵקֶב־אֲשֶׁר, יַעַן־אֲשֶׁר Quia, eò quod, quandoquidem: בַּעֲבוּר, לְמַעַן Ut, propterea ut, לְבִלְתִּי Ut non.

10. *Rationalis*, לָכֵן, עַל־כֵּן Quare, quamobrem, quapropter, ergo, ideo, igitur, idcirco, quocirca, itaque.

Caput XLI.

De Interjectione. §. 1.

INterjectio eſt, quæ per ſe in oratione poſita, animi affectum cum ſingulari commotione indicat.

2. *Blandientis*, בִּי, אָנָּא, נָא Quæſo, obſecrò, amabò.

3. *Comminantis*, אוֹי, הוֹי Væ: ſic אִי Eccl. 4: 10.

CAPUT XL.

De Conjunctione. §. 1.

CONjunctio eſt quæ multiplices orationis partes conjungit.

2. *Copulativa*, אַף, גַּם Etiam.

3. *Inſeparabiles* duæ ſunt, quæ vocibus præfiguntur, וְ Et, שֶׁ Quòd.

4. ו *Vau* eſt copulativum, & regulariter habet Scheva: ut וְעָפָר & *pulvis.*

Sed ante literas labiales בומף, aut ante aliud Scheva, notatur cum Schurek: ut וּמָקוֹם *& locus*, וּתְהִלָּה *& laus.*

Si duo Nomina copulet, quorum poſterius eſt monoſyllabum, aut biſyllabum penacutum, tum habet Kametz: ut טוֹב וָרָע *Bonus & malus*, יוֹם וָלַיְלָה *Die & nocte.*

5. שֶׁ Poſt ſe habet Dageſch, & eſt loco אֲשֶׁר Quòd.

6. *Connexiva*, ſive *Conditionalis*, אִם Si, ſin, ſiquidem, quum, quandoquidem; כִּי אִם Quod ſi, אִם לֹא Si non, ni, niſi, לוּ, אִלּוּ Si: לוּלֵא Niſi.

7. *Diſcretiva* ſive *Adverſativa*, אַךְ Verum, Ve-

adjuvantem denotant: ut, עִם, אֵת, עִמַּד Cum.

6. Quædam *privationem* cauſæ adjuvantis: ut, מִבְּלִי, בִּלְתִּי, בִּלְעֲדֵי, בְּלֹא, בְּלִי Abſque, præter, ſine: לְבַד, מִלְּבַד, זוּלַת Præter.

7. *Inſeparabiles præpoſitivæ* quatuor ſunt, quæ vulgò literæ בכלם vocantur: בְּ In, Propter: כְּ Secundùm, juxta: לְ Ad, eſtque ex אֶל deciſum: Hæ tres regulariter notantur cum Scheva, aut Chirek, ſi aliud Scheva ſequatur, aut proprietati gutturalium obſequuntur: ſæpè etiam extrudunt articulum ה, & vindicant ſibi ejus punctationem.

ל ante dictiones monoſyllabicas, & ante biſyllabicas, habentes accentum in penultima, notatur ut plurimum cum Kametz: ut לָתֵת *ad dandum*, לָלֶכֶת *ad eundum*.

מ A, ab, abs, de, è, ex, præ; eſtque deſumptum ex מִן, unde & cum Chirek ſequente Dages vocibus præfigitur: ut מִקֶּרֶב *E medio.* At Dageſch ejectum, compenſatur per Tzere: ut מֵאַחֶיךָ *E fratribus tuis.*

8. *Inſeparabilis poſtpoſitiva* unica eſt, quæ Nominibus a fine apponitur: ea eſt ה *ad*, *verſus*, notans terminum loci ad quem, habetque ante ſe Kametz, & vocem conſtituit penacutam: ut סְדֹמָה *Sedomam verſus*, Gen. 19: 1. אַרְצָה *terram verſus.*

CAPUT XXXIX.

De Præpoſitione. §. 1.

PRæpoſitio eſt vox indeclinabilis, Verbo Nomen, tanquam terminum vel cauſam motus aut quietis, adjungens.

2. *Terminum:* אֶל, אֱלֵי Ad, ſecus, juxta, erga: אֵצֶל Apud, juxta, penes, propè: עַד, עֲדֵי Ad, uſque ad, נֶגֶד Coram, contra, ante: נֹכַח, לְנֹכַח E regione, ex adverſo, contra: לְעֻמַּת, מוּל, מִמּוּל, idem: בֵּין inter, intra: מִן, מִנֵּי, מִנִּי, a, ab, abs, de, e, ex: Propter: præ, comparativè: לִפְנֵי ante, coram, præ, עַל, עֲלֵי ſuper, ſupra, contra, adverſus, חוּץ Extra: סָבִיב Circùm, circa: עֵבֶר Cis, מֵעֵבֶר Trans, ultrà: הָלְאָה Ultra: אַחַר, אַחֲרֵי Poſt: תַּחַת Subter, ſub, infrâ.

3. *Cauſam*, בִּגְלַל, לְמַעַן, בַּעֲבוּר, מִפְּנֵי, עַל Propter, חֵלֶף, תַּחַת, בְּעַד, Pro: כְּפִי, לְפִי Secundùm, juxta.

4. Quædam terminum loci ſignificantia, aliquando temporis ſunt: ut, עַד uſque ad: מִן Ab, לִפְנֵי Ante, אַחַר Poſt בֵּין inter. Item quatuor inſeparabiles ב, כ, ל, מ.

5. Quædam *comitatum*, *cauſam comitantem ſeu ad-*

15. *Numeri*, אַחַת Semel, שֵׁנִית ſecundò, שְׁלִישִׁית tertiò, רְבִיעִית quartò. Hæc ex Nominibus adverbiaſcunt.

16. *Inſeparabilia Adverbia* duo ſunt, quæ aliis vocibus ab initio ſemper adjunguntur; כ ſimilitudinis, ה admirationis & interrogationis.

17. כ *ut*, *ſic*, *ſicut*, regulariter habet Scheva: ut, כְּסוּס *ſicut equus;* quod ante aliud Scheva tranſit in Chirek: ut כִּדְבָרִי *ſicut verbum meum.*

Ante Scheva compoſitum, habet brevem gutturali reſpondentem: ut כֶּאֱמֶת *ſicut veritas.*

Ante Nomina communiter extrudit articulum ה, & vindicat ſibi ejus punctationem: ut כַּשֶּׁמֶן pro כְּהַשֶּׁמֶן.

18. ה *num*, interrogationis, communiter notatur cum Chateph-patach: ut הֲבַת־ *Num filia?* Gen. 17: 17.

Sed ante literam gutturalem, vel ante aliud Scheva habet Pathach: ut הַאִם *An ſi?* Job. 6: 13. הַכְזוֹנָה *Num tanquam ſcortum?* Gen. 34: 31.

Aliquando habet Patach ſequente Dageſch: ut הַבְּמַחֲנִים *an in caſtris?* Num. 13: 19.

Ante gutturalem cum Kametz habet Sægol, ut הֶאָנֹכִי *Num ego?* Num. 11: 12.

dinis: אָכֵן Verè, profectò, certè: אַךְ omninò: אָמְנָם, אוּלָם Verè, reverà.

7. *Negationis, Prohibitionis*, לֹא Non: בַּל non, nequaquam: אַל ne: פֶּן ne fortè, ut non: אַיִן, אֵין non.

8. *Dubitationis*, אוּלַי Fortaſſis.

9. *Qualitatis*, רֵיקָם Inaniter, fruſtrà: שָׁוְא Vanè, חִנָּם Gratis, immeritò: יְהוּדִית Judaicè.

10. *Congregationis*, יַחַד, יַחְדָּיו Unà, ſimul, pariter.

11. *Separationis, Excluſionis*, לְבַד Seorſim, ſeparatim: אַךְ, רַק Tantùm, tantummodò, duntaxat: בִּלְעֲדֵי præterquam.

12. *Intenſionis*, יוֹתֵר Nimium, ampliùs, magis, potiùs, מְאֹד Valdè, vehementer: רַב Multùm, Satis, אַף־כִּי Quantò magis, Quantò minùs; illud in oratione affirmativa ſignificat, hoc in negativa.

13. *Remiſſionis & dimiſſionis*, אַט Senſim, lentè, leniter: מְעַט Parum: מְעַט מְעַט Minimùm, paulatim: כִּמְעַט penè: כְּאַיִן ferè.

14. *Similitudinis*, כֵּן, כֹּה Sic, ita: כְּמוֹ־כֵן Similiter: כְּמוֹ Sicut: כָּכָה taliter, eo modò, hoc modo.

15. *Nu-*

univerſum vulgò *Particulæ*, Hebræis מִלּוֹת nominantur.

2. Adverbium eſt vox indeclinabilis, quæ alii voci adjungitur, ad explicandam circumſtantiam vel qualitatem aliquam: ut,

3. *Loci*, אַי, אַיֵּה Ubi? אֵיפֹה, אֵיפוֹא, אֵיכֹה Ubinam? אָן, אָנָה. Quò? Ubi? מֵאַיִן undenam? פֹּה, פֹּא hîc, huc: מִפֹּו, מִפֹּה hinc, inde., illic: הֵנָּה huc: הֲלֹם huc, hîc: שָׁם ibi, illic, illuc, eò: מִשָּׁם inde: מִבַּיִת, מִבֵּית, פְּנִימָה Intrinſecùs, Intùs, Intrò: חוּץ foris, forâs: מַעְלָה ſuprà, מִלְמַעְלָה ſupernè, מֵעַל deſuper, מַטָּה Infrà, Infimè: אָחוֹר retrò, retrorſum.

4. *Temporis*, מָתַי Quando? עַד־מָה Uſque quò? עַד־אָן quouſque? עַתָּה nunc: מָחָר Cras: יוֹמָם interdiu: אֶתְמוֹל, תְּמוֹל heri: שִׁלְשֹׁם nudius tertius: מִלְּפָנִים ante, antea, ante hac: תָּמִיד jugiter: עַד־כִּי, עַד־אִם donec, uſquedum: טֶרֶם antequam: מַהֵר, מְהֵרָה citò: אָז, אֲזַי Tunc.

5. *Interrogationis*, אִם An, הַאִם An verò? הֲלֹא nonne, annon? אֵךְ quomodo? מַדּוּעַ quarè? לָמָּה ut quid? כַּמָּה quot, quoties?

6. *Affirmationis* כֵּן Sic, ita, quod & ſimilitu-

 dinis:

Incurvavit ſe honoris cauſâ: *ubi tertia radicalis* ה *repetita, & prior litera* ה *mutata eſt in* ו, *deinde perdit Dageſch, ac literæ* ת *& primæ radicalis fit tranſpoſitio: ut,* הִשְׁתַּחֲוָה Incurvavit ſe, *& ſic deinceps flectitur.*

2. Imperat. הִתְגַּלֵּה) *per Apocopam,* הִתְחַל Ægrotum age, 2 *Sam.* 13: 5.

3. Futur. אֶתְגַּלֶּה) *Cum ſyncopa literæ formativæ* ת, אֲדַמֶּה Æquabo me, *Jeſ.* 14:14. *pro* אֶתְדַּמֶּה,

יִתְגַּלּוּ) *Huc pertinet defectè ſcriptum* וְיִשְׁתַּחֲוֻ Et procumbent, *Geneſ.* 27: 29. *pro* יִשְׁתַּחֲווּ ibid.

Apocopa, ut in Imperativo: וַיִּתְגַּל Et retexit ſe, *pro* יִתְגַּלֶּה *Geneſ.* 9: 21.

Speciali anomaliâ dicitur וַיִּשְׁתַּחוּ Procumbat, *Gen.* 48:12. *pro* יִשְׁתַּחֲוֶה, *ubi Apocopæ ratio poſtulabat* יִשְׁתַּחו, *ſed euphoniæ cauſâ ſumptum in fine eſt ſchurek.*

Caput XXXVIII.

De voce indeclinabili, & primum de Adverbio. §. I.

Vox indeclinabilis eſt, quæ genere & numero flecti non poteſt: eſtque vel *Adverbium* aut *Præpoſitio*: vel *Conjunctio* aut *Interjectio*, quæ in

ſunt

Participium præſens.

Plur.	*Sing.*	
מִתְגַּלִּים	מִתְגַּלֶּה	*m.*
מִתְגַּלּוֹת	מִתְגַּלָּה	*f.*

Infinitivus.

לְהִתְגַּלּוֹת	הִתְגַּלֹּה

Imperativus.

Plur.	*Sing.*	
הִתְגַּלּוּ	הִתְגַּלֵּה	*m.*
הִתְגַּלֶּינָה	הִתְגַּלִּי	*f.*

Futurum.

fœm. [Sing.]	*maſc:*	
	com. אֶתְגַּלֶּה	1
תִּתְגַּלִּי	תִּתְגַּלֶּה	2
תִּתְגַּלֶּה	יִתְגַּלֶּה	3

Plural.

	com. נִתְגַּלֶּה	1
תִּתְגַּלֶּינָה }	תִּתְגַּלּוּ	2
	יִתְגַּלּוּ	3

N O T Æ.

Præterit. הִתְגַּלָּה) *Unicum à* י *incipiens illud in* ו *commutat, quæ forma etiam ſuprà cap.* 25. *notata eſt, ut,* הִתְוַדָּה Confeſſus fuit, *Levit.* 5:5.

A שָׁחָה *ſpeciali anomaliâ hîc dicitur* הִשְׁתַּחֲוָה In-

Ex defectivis primâ נ, וַיַּט admovi, *Hoſeæ* 11: 4. *pro* וְאַטֶּה: *ſic* יַךְ *pro* יַכֶּה *Hoſ.* 6: 1.

AD HOPHAL.

4. Præterit. הָגְלָה) *Deficiente primâ* נ, הוּכָּה percuſſum eſt, *Pſal.* 102: 5. הֻכֵּיתִי percuſſus ſum, *Zach.* 13: 6.

CAPUT XXXVII.

De Conjugatione HITHPAHEL *Quieſcentium tertiâ* ה.

Præteritum.

fœm. [Sing.]	*maſc.*	
הִתְגַּלְּתָה	הִתְגַּלָּה	3
הִתְגַּלִּית	הִתְגַּלִּיתָ	2
	com. הִתְגַּלֵּיתִי	1

Plural.

	com. הִתְגַּלּוּ	3
הִתְגַּלִּיתֶן	הִתְגַּלִּיתֶם	2
	com. הִתְגַּלִּינוּ	1

Par-

הִגְלְתָה) *Ex terminatione Chaldaica,* הִרְצָת Acquieſcet, *Levit.* 26:24. הֶלְאַת Fatigavit, *Ezech.* 24: 12.

הִגְלֵית) *Et per Chirek in medio* הִגְלִית Deportaſti, 2 *Reg.* 17: 26. *& ita in aliis perſonis.*

Deficiente primâ Nun: וְהִזִּית Et aſperges: *Primâ Jod:* וְהוֹרֵיתִי Et docebo, *Exod.* 4: 15.

2. Imperat. הַגְלֵה) *per Apocopem* הֶרֶף Deſiſte, *Deuter.* 9: 14. *pro* הַרְפֵּה.

Propter gutturalem duplex pathach eſt, הַעַל Aſcendere fac, *Exod.* 33: 12.

Deficiente primâ נ, הַכֵּה Percute, *unde per apocopam,* הַךְ, 2 *Reg.* 6: 18. *à* נָכָה.

3. Futur. אַגְלֶה) *Ex deficiente primâ* נ, אַטֶּה Extendam, *Jerem.* 6: 12.

Et Quieſcente primâ י, אוֹדֶה Celebrabo, *Pſal.* 9: 2: *& ſic deinceps. Hinc cum expreſſo* ה *characteriſtico, quod Chaldæis familiare,* יְהוֹדֶה Celebrabit, *Nehem.* 11: 17.

Apocopa, וַיֶּפֶר & fœtificare fecit, *Pſ.* 105: 24. *pro* יַפְרֶה.

Propter gutturalem: וַיַּעַל Et obtulit, *Num.* 23: 2.

Et in duplex ſcheva, ut in Kal, יַרְדְּ Dominari fecit, *Jeſ.* 41: 2.

Ex

Infinitivus.

הָגְלֵה לְהָגְלוֹת

Imperat. caret.

Futurum.

fœm.	[Sing.] masc.	
	com. אָגְלֶה	1
תָּגְלִי	תָּגְלֶה	2
תָּגְלֶה	יָגְלֶה	3

Plural.

	com. נָגְלֶה	1
תָּגְלֶינָה {	תָּגְלוּ	2
	יָגְלוּ	3

Infinitivus.

הַגְלֵה לְהַגְלוֹת

Imperativus.

Plur.	*Sing.*	
הַגְלוּ	הַגְלֵה	*m.*
הַגְלֶינָה	הַגְלִי	*f.*

Futurum.

fœm.	[Sing.] masc.	
	com. אַגְלֶה	1
תַּגְלִי	תַּגְלֶה	2
תַּגְלֶה	יַגְלֶה	3

Plural.

	com. נַגְלֶה	1
תַּגְלֶינָה {	תַּגְלוּ	2
	יַגְלוּ	3

NOTÆ AD HIPHIL.

1. Præterit. הִגְלָה) *Alibi eſt* הֶגְלָה Deportavit, *Eſth.* 2: 6.

Deficiente primâ נ, הִזָּה Aſperſit, הִכָּה Percuſſit.

Ex anomalia primæ quieſcentis י, הוֹגָה Mœrore affecit, הוֹנָה Oppreſſit, הוֹרָה Docuit, *quæ ſic quoque deinceps flectuntur.*

(הִגְלִיתָה

גָּלוּ) *Et cum Kametzchatuph*, כָּלּוּ Finiuntur, *Pſ.* 72: 20. כֻּסּוּ Operti ſunt, *Pſ.* 80: 11. *Compenſato Dages*, דֹּחוּ Impelluntur, *Pſal.* 35: 23.

5 Participium) *Quidam etiam hîc participium præſens formant*, גֹּלֶה, *ex duobus exemplis, de quibus vide Theſaurum noſtrum.* L. 1. cap. 52.

CAPUT XXXVI.

De Conjugatione HIPHIL & HOPHAL *Quieſcentium tertiâ* ה.

Præter. Hophal.			Præter. Hiphil.		
fæm.	[Sing.] *maſc.*		*fæm.*	[Sing.] *maſc.*	
הָגְלְתָה	הָגְלָה	3	הִגְלְתָה	הִגְלָה	3
הָגְלֵית	הָגְלִיתָ	2	הִגְלֵית	הִגְלִיתָ	2
	com. הָגְלִיתִי	1		*com.* הִגְלִיתִי	1
Plural.			Plural.		
	com. הָגְלוּ	3		*com.* הִגְלוּ	3
הָגְלִיתֶן	הָגְלִיתֶם	2	הִגְלִיתֶן	הִגְלִיתֶם	2
	com. הָגְלִינוּ	1		*com.* הִגְלִינוּ	1
Part præter. Pahul.			Partic. præſens Ben.		
Plur.	*Sing.*		*Plur.*	*Sing.*	
מָגְלִים	מָגְלֶה	*m.*	מַגְלִים	מַגְלֶה	*m.*
מָגְלוֹת	מָגְלָה	*f.*	מַגְלוֹת	מַגְלָה	*f.*

Infi-

Futurum.

fœm.	[Sing.]	maſc.	
	com.	אֲגֻלֶּה	1
תְּגֻלִּי		תְּגֻלֶּה	2
תְּגֻלֶּה		יְגֻלֶּה	3
	Plural.		
	com.	נְגֻלֶּה	1
תְּגֻלֶּינָה	{	תְּגֻלּוּ	2
		יְגֻלּוּ	3

Futurum.

fœm.	[Sing.]	maſc.	
	com.	אֲגַלֶּה	1
תְּגַלִּי		תְּגַלֶּה	2
תְּגַלֶּה		יְגַלֶּה	3
	Plural.		
	com.	נְגַלֶּה	1
תְּגַלֶּינָה	{	תְּגַלּוּ	2
		יְגַלּוּ	3

NOTÆ AD PIHEL.

1. Præter. גִּלֵּיתָ) *In medio promiſcuè Chirek eſt, ut,* גִּלִּית Retexiſti, *Jeſ.* 57:8. *Sic in reliquis perſonis.*

2. Imperat. גַּלֵּה) *præter normam eſt* רַבֵּה Multiplica, *Jud.* 9:29. *Per acopocam,* גַּל Retege, *Pſal.* 119:22.

3. Futur. אֲגַלֶּה) *Apocope,* תְּכַס Obtegas, *pro* תְּכַסֶּה *Neh.* 4:5. וַתְּגַל Et diſcooperuit, *Ezech.* 23:18. *pro* תְּגַלֶּה, יְקַו־ Exſpectet, *Job.* 3:9 *pro* יְקַוֶּה.

AD PYHAL.

4. Præterit. גֻּלָּה) *Excidens Dages per Cholem compenſatur:* ut, הֹרָה Conceptus eſt, *Job.* 3:2.

גֻּלּוּ)

Caput XXXV.

De Conjugatione Pihel & Pyhal *Quieſcentium tertiâ* ה.

Præter. Pyhal.

fœm.	[Sing.]	maſc.
גֻּלְּתָה	3	גֻּלָּה
גֻּלֵּית	2	גֻּלֵּיתָ
	1	*com.* גֻּלֵּיתִי

Plural.

	3	*com.* גֻּלּוּ
גֻּלֵּיתֶן	2	גֻּלֵּיתֶם
	1	*com.* גֻּלֵּינוּ

Part. præt. ſive Pahul.

Plur.		Sing.
מְגֻלִּים	*m.*	מְגֻלֶּה
מְגֻלּוֹת	*f.*	מְגֻלָּה

Infinitivus.

גֻּלֹּה   לְגֻלּוֹת

Imperat. caret.

Præter. Pihel.

fœm.	[Sing.]	maſc.
גִּלְּתָה	3	גִּלָּה
גִּלִּית	2	גִּלִּיתָ
	1	*com.* גִּלִּיתִי

Plural.

	3	*com.* גִּלּוּ
גִּלִּיתֶן	2	גִּלִּיתֶם
	1	*com.* גִּלִּינוּ

Partic. præſens Ben.

Plur.		Sing.
מְגַלִּים	*m.*	מְגַלֶּה
מְגַלּוֹת	*f.*	מְגַלָּה

Infinitivus.

גַּלֵּה   לְגַלּוֹת

Imperativus.

Plur.		Sing.
גַּלּוּ	*m.*	גַּלֵּה
גַּלֶּינָה	*f.*	גַּלִּי

pondi, *Zach.* 4. *verſ.* 11. אֶעֱנֶה.

Secunda יֵרֶא *pro* יֵרָאֶה. *Eſt & hîc in fine pathach propter gutturalem: ut* וַתֵּתַע Et errabat, *Geneſ.* 21: 14. *pro* תִּתְעֶה.

Tertia. יֵרְדְּ Dominabitur, *pro* יִרְדֶּה, *idque quando ſecunda radicalis fuerit una ex* בגד כפת.

Quarta, *ex Verbis* חָיָה *&* הָיָה *peculiari forma dicitur* אֶהִי *pro* אֶהְיֶה: *ſic in aliis perſonis,* יְהִי, תְּהִי.

Quinta, תֵּט *pro* תִּטֶּה: יֵז *pro* יִזֶּה. *Hæc eſt propria Verborum à* נ *hîc incipientium, quæ unicam tantum radicalem ſervant.*

AD NIPHAL.

12. Præterit. נִגְלָה) *Ante primam gutturalem,* נַעֲשָׂה Factum eſt, *Ecclеſ.* 9: 3. *Deficiente primâ* נ, נִקָּה Innocentem aſſeruit ſe, *Zachar.* 5: 3. *& ſic in reliquis perſonis.*

נִגְלֵיתָ) *Hic & in prima perſona utriuſque numeri promiſcuè etiam Chirek in penultima.*

13. Futur. אֶגָּלֶה) *primâ gutturali,* אֵעָנֶה Exaudiar, *Jobi* 19: 7.

14. *Apocope hîc tantùm literam* ה *cum præced. vocali tollit; ut,* וָאֶפָּת Et pellectus ſum *pro* אֶפָּתֶה, *Jer.* 20: 7. תִּגָּל *pro* תִּגָּלֶה Retegetur, *Jeſ.* 47: 3.

CAPUT

NOTÆ AD KAL.

8. Præter. גָּלְתָה) *Hic tertia radicalis mutatur in Thau, ne duæ aſpirationes concurrentes, difficiliorem pronunciationem pariant. Pro* ת *quandoque eſt* י*: ut,* חָסָיָה Confidit, *Pſal.* 57: 2. *Sic in tertia plur.* נָטָיוּ Declinarunt, *Pſalm.* 73: 2. *Kametz in penultima in his duobus exemplis eſt propter pauſam accentus.*

Eſt & hic terminatio Chaldaica ut, עָשָׂת Fecit. *Levit.* 25: 21. קָרָאת obveniat, *Deut.* 31: 29.

[גָּלוּ habet accentum in ultima ſyllaba, ſed קָמוּ in penultima, per quod hæc duo verba diſtinguuntur.]

9. Imperat. גְּלוּ) *At in* בְּעָיוּ Quærite, *Jeſa.* 21: 12. אֵתָיוּ: Venite, *ibidem, pro tertia radicali* ה *eſt* י, *ut antè in Præterito.*

10. Futur. אֶגְלֶה) *Si prima radicalis hic ſit* נ, *dicitur defectè* אֶטֶּה תִּטֶּה *&c.*

יִגְלוּ) *At,* יִשְׁלָיוּ Tranquilli ſunt, *Pſ.* 122: 6. *ut paulò antè, in Imperativo & Præt.*

11. Apocopæ *forma hic diligenter eſt notanda, quæ varia eſt.*

Prima eſt יָגֶל *pro* יִגְלֶה*: propter gutturalem vel* ר, *in fine eſt pathach: ut,* וַיִּחַן Et caſtrametatus eſt, *Geneſ.* 26: 17. *aut duplex pathach* וָאַעַן Et reſ-

 pondi,

Partic. Præſens.

plur.	*ſing.*	
נִגְלִים	נִגְלֶה	*m.*
נִגְלוֹת	נִגְלָה	*f.*

Infinitivus.

לְהִגָּלוֹת הִגָּלֹה

Imperativus.

plur.	*ſing.*
הִגָּלוּ	הִגָּלֵה
הִגָּלֶינָה	הִגָּלִי

Futurum.

fœm.	[Sing.] *maſc.*	
	com. אֶגָּלֶה	1
תִּגָּלִי	תִּגָּלֶה	2
תִּגָּלֶה	יִגָּלֶה	3

Plural.

fœm.	*maſc.*	
	com. נִגָּלֶה	1
תִּגָּלֶינָה {	תִּגָּלוּ	2
	יִגָּלוּ	3

Partic. præſens. Ben.

plur.	*ſing.*	
גּוֹלִים	גּוֹלֶה	*m.*
גּוֹלוֹת	גּוֹלָה	*f.*

Partic. præt. ſive Pahul.

plur.	*ſing.*	
גְּלוּיִם	גָּלוּי	*m.*
גְּלוּיוֹת	גְּלוּיָה	*f.*

Infinitivus.

לִגְלוֹת גָּלֹה

Imperativus.

plur.	*ſing.*	
גְּלוּ	גְּלֵה	*m.*
גְּלֶינָה	גְּלִי	*f.*

Futurum.

fœm.	[Sing.] *maſc.*	
	com. אֶגְלֶה	1
תִּגְלִי	תִּגְלֶה	2
תִּגְלֶה	יִגְלֶה	3

Plural.

fœm.	*maſc.*	
	com. נִגְלֶה	1
תִּגְלֶינָה {	תִּגְלוּ	2
	יִגְלוּ	3

NO-

Præteriti prima vox per omnes conjugationes deſinit in Kametz: Participium utrumque (excepto Pahul in Kal) ſemper in Sægol: Infinitivus in Cholem vel וֹת: Imperativus in Tzere: Futurum in Sægol.

4. Præterea Imperativo ſingulari (præterquam in Kal & Niphal) & Futuro omnium Conjugationum ſæpiſſimè accidit Apocopa.

5. Denique non raro præcedentis generis Quieſcentium tertiâ א formam aſſumunt.

6. Quatuor Verba analogiam imitantur, quæ ob id cum Mappik in ה notantur: nempe גָּבַהּ *Excelluit*, כָּמַהּ *Concupivit*, נָגַהּ *Splenduit*, תָּמַהּ *Admiratus fuit*.

7. Poſtremò occurrunt hîc etiam Verba duplicis Anomaliæ, nempe quorum prima radicalis eſt נ vel י, quæ ſuorum generum formam hîc quoque imitantur, ut ſuis locis videbitur.

Præter. Niphal.

fœm.	[Sing.]	*maſc.*
נִגְלְתָה	3	נִגְלָה
נִגְלֵית	2	נִגְלֵיתָ
	1	*com.* נִגְלֵיתִי
	Plural.	
	3	*com.* נִגְלוּ
נִגְלֵיתֶן	2	נִגְלֵיתֶם
	1	*com.* נִגְלֵינוּ

Præter. Kal.

fœm.	[Sing.]	*maſc.*
גָּלְתָה	3	גָּלָה
גָּלִית	2	גָּלִיתָ
	1	*com.* גָּלִיתִי
	Plural.	
	3	*com.* גָּלוּ
גְּלִיתֶן	2	גְּלִיתֶם
	1	*com.* גָּלִינוּ

NOTÆ.

1. Præterit. הִתְמַצְּאָה) *Hinc per ſyncopam literæ characteriſticæ, & formâ ex Hophal compoſitâ,* הֻטַּמְּאָה Polluta eſt, *Deuter.* 24:4.

הִתְמַצְּאוּ) *Hinc itidem per ſyncopam literæ characteriſticæ* ת, הִנַּבְּאוּ prophetarunt, *Jer.* 23:13. *pro* הִתְנַבְּאוּ.

2. Futur. יִתְמַצֵּא) *Syncopa ut antè* וַיִּנַּשֵּׂא Et elatus eſt, 2 *Paral.* 32:23. *Sic,* תִּטַּמְּאוּ polluetis vos, *Lev.* 11:43. *pro* תִּתְטַמְּאוּ.

CAPUT XXXIV.

De Quieſcentibus tertiâ radicali ה, *& Primâ ipſorum Conjugatione* KAL & NIPHAL.

QUartum genus Verborum Quieſcentium eſt, quorum tertia radicalis eſt ה, & *Quieſcentia Lamed He* vulgò vocantur, habentque commune paradigma, גָּלָה *Revelavit.*

2. Horum anomalia communis per omnes Conjugationes triplex eſt: primò ה quieſcit: ſecundò abjicitur: tertiò in aliam literam commutatur.

3. Deinde ſingula ferè Tempora habent terminationem propriam, ab analogia diſcrepantem. Præ-

Plural.

	fœm.	*maſc.*
3		הִתְמַצְּאוּ *com.*
2	הִתְמַצֵּאתֶן	הִתְמַצֵּאתֶם
1		הִתְמַצֵּאנוּ *com.*

Participium præſens.

	Plur.	*Sing.*
m.	מִתְמַצְּאִים	מִתְמַצֵּא
f.	מִתְמַצְּאוֹת	מִתְמַצְּאָה

Infinitivus.

הִתְמַצֵּא

Imperativus.

	Plur.	*Sing.*
m.	הִתְמַצְּאוּ	הִתְמַצֵּא
f.	הִתְמַצֶּאנָה	הִתְמַצְּאִי

Futurum.

	fœm.	*maſc.*
1		אֶתְמַצֵּא *com.*
2	תִּתְמַצְּאִי	תִּתְמַצֵּא
3	תִּתְמַצֵּא	יִתְמַצֵּא

Plural.

	fœm.	*maſc.*
1		נִתְמַצֵּא *com.*
2	תִּתְמַצֶּאנָה	תִּתְמַצְּאוּ
3	תִּתְמַצֶּאנָה	יִתְמַצְּאוּ

NOTÆ AD HIPHIL.

1. Præter. הִמְצִיא) *Ex deficiente primâ* נ, הִשִּׁיא Decepit, *Jerem.* 49: 16.
Ex quieſcente primâ י, הוֹצִיא Eduxit.
Ex quieſcente mediâ הֵבִיא Adduxit.

2. Particip. מַמְצִיא) *Ex anomalia primæ quieſcentis,* מוֹצִיא Educens, *Pſal.* 68: 7. *Ex ſecundâ,* מֵבִיא Adducens, *Lev.* 18: 3. *& ſic deinceps per reliqua Tempora.*

AD HOPHAL.

3. *Pauciſſima hîc uſitata leguntur. A* בּוֹא *eſt* הוּבָא Abductus fuit, *& ſic deinceps.* A יָצָא *eſt* הוּצָא Eductus eſt: *inde participium plurale* הַמּוּצָאִים Educti, *Ezech.* 47: 8.

Caput XXXIII.

De Conjugatione Hithpahel *Quieſcentium tertiâ* א.

Præterit.

fœm.	[Sing.]	*maſc.*
הִתְמַצְּאָה	3	הִתְמַצֵּא
הִתְמַצֵּאת	2	הִתְמַצֵּאתָ
com.	1	הִתְמַצֵּאתִי

Plural.

Plural.

fœm.	masc.	
	com. הָמְצְאוּ	3
הָמְצֵאתֶן	הָמְצֵאתֶם	2
	com. הָמְצֵאנוּ	1

Partic. præter. pahul.

Plur.	Sing.	
מָמְצָאִים	מָמְצָא	m.
מָמְצָאוֹת	מָמְצָאָה	f.

Infinitivus.

הָמְצֵא

Imperat. caret.

Futurum.

fœm.	[Sing.] masc.	
	com. אָמְצָא	1
תָּמְצְאִי	תָּמְצָא	2
תָּמְצָא	יָמְצָא	3

Plural.

fœm.	masc.	
	com. נָמְצָא	1
תָּמְצֶאנָה }	תָּמְצְאוּ	2
	יָמְצְאוּ	3

Plural.

fœm.	masc.	
	com. הִמְצִיאוּ	3
הִמְצֵאתֶן	הִמְצֵאתֶם	2
	com. הִמְצֵאנוּ	1

Partic. præſens Benon.

Plur.	Sing.	
מַמְצִיאִים	מַמְצִיא	m.
מַמְצִיאוֹת	מַמְצִיאָה	f.

Infinitivus.

הַמְצֵא vel הַמְצִיא

Imperativus.

plur.	ſing.	
הַמְצִיאוּ	הַמְצֵא	m.
הַמְצֶאנָה	הַמְצִיאִי	f.

Futurum.

fœm.	[Sing.] maſc.	
	com. אַמְצִיא	1
תַּמְצִיאִי	תַּמְצִיא	2
תַּמְצִיא	יַמְצִיא	3

Plural.

fœm.	masc.	
	com. נַמְצִיא	1
תַּמְצֶאנָה }	תַּמְצִיאוּ	2
	יַמְצִיאוּ	3

Plural.			Plural.		
fœm.	*maſc.*		*fœm.*	*maſc.*	
	com. נְמֻצָּא	1		*com.* נְמַצֵּא	1
תְּמֻצֶּאנָה {	תְּמֻצְּאוּ	2	תְּמַצֶּאנָה {	תְּמַצְּאוּ	2
	יְמֻצְּאוּ	3		יְמַצְּאוּ	3

NOTÆ AD PIHEL.

1. Præterit. מִצֵּא) *Quædam habent in fine Kametz, ex forma quarti generis quieſcentium tertiâ* ה: *ut* דִּכָּא Contrivit, מִלָּא Implevit.

AD PYHAL.

2. *Paucíſſima hîc uſitata reperiuntur. Ejecto Dages,* קֹרָא Vocatum eſt, *Ezech.* 10: *v.* 13. *Inde etiam Particip.* מְקֹרָאִי Vocatus meus, *ſive* à me, *Jeſa.* 48: 12. מְמֻלָּאִים Impleti *Cantic.* 5; 14.

CAPUT XXXII.

De Conjugatione HIPHIL & HOPHAL *Quieſcentium tertiâ* א.

Præter. Hophal.			Præter. Hiphil.		
fœm. [Sing.]	*maſc.*		*fœm.* [Sing.]	*maſc.*	
הֻמְצְאָה	הֻמְצָא	3	הִמְצִיאָה	הִמְצִיא	3
הֻמְצֵאת	הֻמְצֵאתָ	2	הִמְצֵאת	הִמְצֵאתָ	2
	הֻמְצֵאתִי	1		הִמְצֵאתִי	1

Plural.

Præter. Pyhal.

fœm.	[Sing.]	maſc.
מְצֻאָה	3	מֻצָּא
מֻצֵּאת	2	מֻצֵּאתָ
	1	com. מֻצֵּאתִי

Plural.

fœm.		maſc.
	3	com. מֻצְּאוּ
מֻצֵּאתֶן	2	מֻצֵּאתֶם
	1	com. מֻצֵּאנוּ

Part. præter. Pahul.

plur.		ſing.
מְמֻצָּאִים	m.	מְמֻצָּא
מְמֻצָּאוֹת	f.	מְמֻצָּאָה

Infinitivus.

מֻצּוֹא

Imperat. caret.

Futurum.

fœm.	[Sing.]	maſc.
	1	com. אֲמֻצָּא
תְּמֻצְּאִי	2	תְּמֻצָּא
תְּמֻצָּא	3	יְמֻצָּא

Præter. Pihel.

fœm.	[Sing.]	maſc.
מִצְּאָה	3	מִצֵּא
מִצֵּאת	3	מִצֵּאתָ
	1	com. מִצֵּאתִי

Plural.

fœm.		maſc.
	3	com. מִצְּאוּ
מִצֵּאתֶן	2	מִצֵּאתֶם
	1	com. מִצֵּאנוּ

Partic. Præſens.

plur.		ſing.
מְמַצְּאִים	m.	מְמַצֵּא
מְמַצְּאוֹת	f.	מְמַצְּאָה

Infinitivus.

מַצֵּא

Imperativus.

plur.		ſing.
מַצְּאוּ	m.	מַצֵּא
מַצֶּאנָה	f.	מַצְּאִי

Futurum.

fœm.	[Sing.]	maſc.
	1	com. אֲמַצֵּא
תְּמַצְּאִי	2	תְּמַצֵּא
תְּמַצֵּא	3	יְמַצֵּא

plur.

9. Futur. אֶמְצָא) *Ex duplici anomalia*, תִּשָּׂא à אָבוֹא ; יָצָא à אֵצֵא ; יָרֵא à אִירָא ; נָשָׂא à אֶשָּׂא בּוֹא.

AD NIPHAL.

10. Præter. נִמְצָא) *Ex prima* נ *deficiente* וְנִשָּׂא Et portabitur, *Exod.* 25: 28.

נִמְצְאָה) *In* ה *ex terminatione Chaldaica: ut* נִפְלָאת admirabile fuit, Pſal. 118: 23.

נִמְצֵאתִי) *Et* נִפְלֵיתִי In admirationem traducor, *Pſalm.* 139: 14. *à* פָּלָא, *ex forma quarti generis*, א *in* י *commutato.*

11. Particip. נִמְצָא) *A* יָרֵא *hic eſt* נוֹרָא Reverendus.

12. Futur. אֶמָּצֵא). *A* יָרֵא *hic eſt* אִוָּרֵא, *unde* תִּוָּרֵא Pſal. 130: 4. Reverenter colaris.

CAPUT XXXI.

De Conjugatione PIHEL & PYHAL *Quieſcentium tertiâ* א.

Præter.

NOTÆ AD KAL.

4. Præterit. מָצָא) *Pauca in Tzere deſinunt quæ illud in ſecundis & primis perſonis retinent: ut,* מָלֵא מָלֵאת. Item, צָמֵא, שָׂנֵא, יָרֵא, &c. *Verbum* בּוֹא, *& ſimilia, hîc ſic flectuntur:*

בָּא	בָּאָה
בָּאתָ	בָּאת
בָּאתִי	&c.

5. Particip. מוֹצֵא) *Aliquando deſinunt & in Sagol; ut,* חֹטֶא, Peccans, *Eccleſ.* 8: 12. &c.

מוֹצְאָה) *Fœmininum in* ת *hîc ſpecialem formam habet,* כְּמוֹצְאֵת ut inveniens, *Cant.* 8: 10. *&* מוֹצְאת: 2 *Sam.* 18: 22. *pro* מוֹצֵאת.

A בּוֹא *eſt* בָּא בָּאִים *&c.*

6. Partic. præterit. מָצוּא) *Huc pertinet* נְשׂוּי Levatus, *Pſal.* 32: 1. *ex forma quarti generis, pro* נָשׂוּא.

7. Infinitivus מְצוֹא) *Ex dupliciter imperfectis hac tria ſunt,* שְׂאֵת *&* שְׂאת *à* נָשָׂא, *pro* שְׂאֵת: *item* צֵאת Egredi, *à* יָצָא; *denique* בּוֹא Venire.

8. Imperat. מְצָא) *Ex duplici anomalia* שָׂא שְׂאִי *à* נָשָׂא: יָצָא *à* צֵא צְאִי: בָּא בֹּאִי *à* בּוֹא.

9. Futur.

Partic. præſens.

Plur.	*Sing.*
נִמְצָאִים	נִמְצָא *m.*
נִמְצָאוֹת	נִמְצָאָה *f.*

Infinitivus.

הִמָּצֵא

Imperativus.

plur.	*ſing.*
הִמָּצְאוּ	הִמָּצֵא *m.*
הִמָּצֶאנָה	הִמָּצְאִי *f.*

Futurum.

fœm.	[Sing.] *maſc.*
	com. אֶמָּצֵא 1
תִּמָּצְאִי	תִּמָּצֵא 2
תִּמָּצֵא	יִמָּצֵא 3

Plural.

	com. נִמָּצֵא 1
תִּמָּצֶאנָה {	תִּמָּצְאוּ 1
	יִמָּצְאוּ 2

Partic. præſens.

Plur.	*Sing.*
מוּצָאִים	מוּצָא *m.*
מוּצָאוֹת	מוּצָאָה *f.*

Partic. præter. pahul.

Plur.	*Sing.*
מְצוּאִים	מָצוּא *m.*
מְצוּאוֹת	מְצוּאָה *f.*

Infinitivus.

מָצוֹא, מְצוֹא

Imperativus.

plur.	*ſing.*
מִצְאוּ	מְצָא *m.*
מְצֶאנָה	מִצְאִי *f.*

Futurum.

fœm.	[Sing.] *maſc.*
	com. אֶמְצָא 1
תִּמְצְאִי	תִּמְצָא 2
תִּמְצָא	יִמְצָא 3

Plural.

	com. נִמְצָא 1
תִּמְצֶאנָה {	תִּמְצְאוּ 2
	יִמְצְאוּ 3

NO-

Tertium genus Quieſcentium eſt, quorum tertia radicalis eſt א, & *Quieſcentia Lamed Aleph* vulgò appellantur, habentque commune paradigma מָצָא *Invenit*.

2. Referuntur verò etiam huc Verba quædam primæ vel ſecundæ radicalis anomaliam habentia, ut ex deficiente primâ נ, נָשָׂא *Tulit*, Quieſcente primâ י, יָצָא *Egreſſus eſt*, יָרֵא *Timuit*, ex Quieſcente mediâ ו, בּוֹא *Venire*, קוֹא *Vomere*. Hæc ſingula ſui generis anomalias ſequuntur.

3. Quieſcentium tertiâ א anomalia eſt in א, ut plurimùm in vocali longa, quieſcente. Sæpè verò etiam cùm quarto genere Quieſcentium formam commutant.

Præter. Niphal.			Præter. Kal.		
fœm.	[Sing.] masc.		fœm.	[Sing.] masc.	
נִמְצְאָה	נִמְצָא	3	מָצְאָה	מָצָא	3
נִמְצֵאת	נִמְצֵאתָ	2	מָצָאת	מָצָאתָ	2
	com. נִמְצֵאתִי	1		com. מָצָאתִי	1
Plural.			Plural.		
	com. נִמְצְאוּ	3		com. מָצְאוּ	3
נִמְצֵאתֶן	נִמְצֵאתֶם	2	מְצָאתֶן	מְצָאתֶם	2
	com. נִמְצֵאנוּ	1		com. מָצָאנוּ	1

Partic.

&c. הִתְקוֹמַמְתְּ

Participium præſens.

&c. מִתְקוֹמֵם

Infinitivus.

הִתְקוֹמֵם

Imperativus.

&c. הִתְקוֹמֵם

Futurum.

1 אֶתְקוֹמֵם

2 תִּתְקוֹמֵם תִּתְקוֹמְמִי

3 יִתְקוֹמֵם תִּתְקוֹמֵם &c.

N O T Æ.

Præterit. הִתְקוֹמֵם) *Eſt & altera forma hic uſitata, quæ in Pihel poſita, quâ ex media radicali* י *dicitur ad formam analogam* הִתְקַיֵּם, *unde eſt illud* הִצְטַיַּרְנוּ In viaticum accepimus, *Joſ.* 9: 12. *in quo præterea* ת *characteriſticum mutatum in* ט *& prima radicali poſtpoſitum eſt, cujus ratio tradita cap.* 16.

CAPUT XXX.

De Verbis Quieſcentibus tertiâ radicali א, *& ipſarum Conjugatione* KAL *&* NIPHAL.

Ter-

43. *v.* 3. *pro* מְקִירֹת : *ſic* מַלִּינִם Murmurantes, *Exod.* 16: 8.

3. Imperat. הָקֵם) *Aphæreſis characteriſtica hic frequens eſt: ut* שִׂים־ Pone, *Geneſ.* 42: 2. *Sic* דִּינוּ Judicate, *Jerem.* 21: 12.

4. Futur. אָקִים) *Sæpè in Tzere: ut*, תָּשֵׁב Reducito, *Gen.* 24: 8. *Hinc accentu ablato, aut ad penultimam retracto, Tzere pro more corripitur in Segol: ut*, וַתָּקֶם Et præſtitiſti, *Neh.* 9: 8. *aut in Pathach propter gutturalem: ut*, וַתָּעַד Et conteſtatus eſt, *Neh.* 9: 29. יַסִּית Incitabit, *Jeſ.* 36: 18. *ut antea in Participio.*

AD HOPHAL.

5. Præterit. הוּקַם) *Diſcrepat* הֻקַם Conſtitutus eſt, 2 *Sam.* 23: 1. *ut antea in Participio.*

CAPUT XXIX.

De Conjugatione Hithpahel, Quieſcentium ſecundâ ו.

HÆc conjugatio ſolâ ſyllaba Characteriſticâ הִתְ à Pihel differt.

Præter. Hithpahel.

הִתְקוֹמֵם הִתְקוֹמְמָה

הָקֵמְנָה		f. הָקִימִי

Futurum.

fæm.	[Sing.]	masc.
	1	com. אָקִים
תָּקִימִי	2	תָּקִים
תָּקִים	3	יָקִים

Plural.

fæm.		masc.
	1	com. נָקִים
תָּקֵמְנָה	2	תָּקִימוּ
	3	יָקִימוּ

Imperat. caret.

Futurum.

fæm.	[Sing.]	masc.
	1	com. אוּקַם
תּוּקְמִי	2	תּוּקַם
תּוּקַם	3	יוּקַם

Plural.

fæm.		masc.
	1	com. נוּקַם
תּוּקַמְנָה	2	תּוּקְמוּ
	3	יוּקְמוּ

NOTÆ AD HIPHIL.

1. Præterit. הֵקִים) *Eſt & alia forma Præteriti:*

fæm.	masc.	
הֵקִימָה	הֵקִים	3
חֵקַמְתְּ	הֵקַמְתָּ	2
	הֵקַמְתִּי	3

Plural.

fæm.	masc.	
	הֵקִימוּ	3
חֵקַמְתֶּן	הֵקַמְתֶּם	2
	הֵקַמְנוּ	1

2. Partic. מֵקִים) *Cum Tzere*, מֵפֵר Irritum faciens, *Jeſ.* 44: 25. *Diſcrepat*, מֵסִית Incitans, *Jer.* 43:

Caput XXVIII.

De Conjugatione Hiphil & Hophal *Quieſcentium ſecundâ* ו.

Anomalia in utraque forma eſt in media radicali ejectâ. Pro Chirek in Hiphil etiam Tzere eſt.

Præter. Hiphil.

	maſc. [Sing.]	*fœm.*
3	הֵקִים	הֵקִימָה
2	הֲקִימוֹתָ	הֲקִימוֹת
1	הֲקִימוֹתִי *com.*	

Plural.

3	הֵקִימוּ *com.*	
2	הֲקִימוֹתֶם	הֲקִימוֹתֶן
1	הֲקִימוֹנוּ *com.*	

Partic. præſens. Ben.

	ſing.	*plur.*
m.	מֵקִים	מְקִימִים
f.	מְקִימָה	מְקִימוֹת

Infinit.

הָקִים vel הָקֵם

Imperativus.

	ſing.	*plur.*
m.	הָקֵם	הָקִימוּ

Præter. Hophal.

	maſc. [Sing.]	*fœm.*
3	הוּקַם	הוּקְמָה
2	הוּקַמְתָּ	הוּקַמְתְּ
1	הוּקַמְתִּי *com.*	

Plural.

3	הוּקְמוּ *com.*	
2	הוּקַמְתֶּם	הוּקַמְתֶּן
1	הוּקַמְנוּ *com.*	

Partic. præt. ſive Pahul.

	ſing.	*plur.*
m.	מוּקָם	מוּקָמִים
f.	מוּקָמָה	מוּקָמוֹת

Infinit.

הוּקַם

	Infinitivus.	
	קוֹמַם	
	Imperat. caret.	
	Futurum.	
fœm.	[Sing.]	*maſc.*
		com. אֲקוֹמַם 1
תְּקוֹמְמִי		תְּקוֹמַם 2
תְּקוֹמַם		יְקוֹמַם 3
	Plural.	
		com. נְקוֹמַם 1
תְּקוֹמַמְנָה		תְּקוֹמְמוּ 2
		יְקוֹמְמוּ 3

	Infinitivus.	
	קוֹמֵם	
	Imperativus.	
Plur.		*Sing.*
קוֹמְמוּ		קוֹמֵם *m.*
קוֹמֵמְנָה		קוֹמְמִי *f.*
	Futurum.	
fœm.	[Sing.]	*maſc.*
		com. אֲקוֹמֵם 1
תְּקוֹמְמִי		תְּקוֹמֵם 2
תְּקוֹמֵם		יְקוֹמֵם 3
	Plural.	
		com. נְקוֹמֵם 1
תְּקוֹמֵמְנָה		תְּקוֹמְמוּ 2
		יְקוֹמְמוּ 3

NOTÆ AD PIHEL.

4. Præterit. קוֹמֵם) *analoga ſunt,* קִיֵּם Stabilivit, *Eſth.* 9:31. קִיְּמוּ Stabiliverunt, *ibid.* וְחִיַּבְתֶּם Et reum peragitis, *Dan.* 1. *v.* 10. *ex media radicali* ʼ. *Hæc forma Rabbinis & Chaldæis frequens eſt.*

5. Imperat. קוֹמֵם) *Cum* ה *paragog.* כּוֹנְנָה Dirige, *Pſal.* 90:17. *Senſu à tertia fœminina præteriti diſtinguenda eſt.*

CAPUT

defectivis ſecundâ eadem eſt, ſed formationis ratio diverſa. Illic enim litera geminata utraque ad Radicem, hîc geminata altera ad Radicem, altera ad formam Conjugationis pertinet.

2. Fiunt quoque hîc Verba quatuor literarum, primâ & tertiâ geminatâ, mediâ autem ejectâ: ut à כּוּל fit כִּלְכֵּל. Hæc præterea ἀναλόγως flectuntur, ut cap. 14. ad præteritum Pihel dictum eſt.

3. Quædam ſervant ἀναλογίαν: ut, קִיֵּם à קוּם. Sic חִיֵּב à חוּב.

Præter. Pyhal.

fœm.	[Sing.] masc.	
קוֹמְמָה	קוֹמַם	3
קוֹמַמְתְּ	קוֹמַמְתָּ	2
	com. קוֹמַמְתִּי	1
	Plur.	
	com. קוֹמְמוּ	3
קוֹמַמְתֶּן	קוֹמַמְתֶּם	2
	com. קוֹמַמְנוּ	1

Part. præt. ſive Pahul.

Plur.	Sing.	
מְקוֹמָמִים	מְקוֹמָם	m.
מְקוֹמָמוֹת	מְקוֹמָמָה	f.

Præter. Pihel.

fœm.	[Sing.] masc.	
קוֹמְמָה	קוֹמֵם	3
קוֹמַמְתְּ	קוֹמַמְתָּ	2
	com. קוֹמַמְתִּי	1
	Plur.	
	com. קוֹמְמוּ	3
קוֹמַמְתֶּן	קוֹמַמְתֶּם	2
	com. קוֹמַמְנוּ	1

Partic. præſens Ben.

Plur.	Sing.	
מְקוֹמְמִים	מְקוֹמֵם	m.
מְקוֹמְמוֹת	מְקוֹמְמָה v. מְקוֹמֶמֶת	f.

metz chatuph: ut, וַתָּשָׁב Et reverſus es, 1 *Reg*. 13. 22. *at ſi ultima fuerit gutturalis vel* ר, *tunc in fine eſt Pathach: ut* וַתֵּצֵא Et prodis, *Ezech*. 32: 2.

A בּוֹשׁ Erubeſcere, *hic dicitur* אֵבוֹשׁ, *& ſic deinceps, formâ hinc, & à* יָבֵשׁ *compoſita.*

AD NIPHAL.

8. Præterit. נְקוּמוֹת) *Cholem ex præcedenti perſona hic tranſit in Schurek, ne duo Cholem ſe conſequantur, quæ tamen interdum concurrunt: unde in plurali,* נְפֹצוֹתֶם Diſperſi eſtis, *Ezech*. 11: 17.

9. Particip. נָקוֹם) *Et cum Schurek*, וְהַנָּצוּר & obſeſſus, *Ezech*. 6: 12.

נְקוֹמָה) *Et in* ת, נְפוֹצֹת Sparſum, 2 *Sam*. 18: 8.

CAPUT XXVII.

De Conjugatione PIHEL & PYHAL *Quieſcentium ſecundâ* ו.

ANomalia eſt in media radicali in Cholem quieſcente, unde loco illius per dages characteriſticum geminandæ, geminatur ultima: ut קוֹמֵם *Surgere fecit*, id eſt, *Erexit*, *Statuit*. Forma cum de-

NOTÆ AD KAL.

3. Præterit. קָם) *Eſt quoque hic terminatio* Tzere & Cholem, *ut in Verbis analogis, ut,* מֵת Mortuus eſt, אוֹר Illuxit, בּוֹשׁ Erubuit. Tzere *in tertiis perſonis manet : ut,* מֵתָה ; מֵתוּ. Cholem *ſemper manet,* בּוֹשׁ, בּוֹשָׁה, בֹּשְׁתָּ, בֹּשׁוּ, &c.

קַמְתָּ) *Quæ in* ת *deſinunt, illud hic in utroque numero & in prima ſingulari amittunt, ut & notatum eſt ſuprà cap.* 13. *ad Præteritum : ut,* מַתָּ, מַתֶּם, מַתִּי.

4. Partic. קָם) *Ex forma Tzere,* עֵר Vigilans, *Cant.* 5. *v.* 2. לָנִים Commorantes, *Neh.* 13. *v.* 21. *Ex Cholem :* וְאוֹר Et lucens, *Prov.* 4: 18.

קָמָה) *Accentus in ultima diſtinguit hanc vocem à tertia fœminina præteriti.*

5. Infinit. קוּם) *Et cum Cholem,* קוֹם Surgendo, *Jerem.* 44: 29.

6. Imperat. קוּם) *Cum* ה *paragogico,* שׁוּבָה Revertere, *Jer.* 3: 12. *Cum Cholem,* מֹל Circumcide, *Joſ.* 5: 2.

7. Futur. אָקוּם) *Cum* ה *paragogico,* אָקוּמָה Surgam, 2 *Sam.* 17: 1. *Et in Cholem,* יָרֹם Et exaltabitur, *Num.* 24: 7. *Hinc Cholem accentu privatum, ſive accentu ad penultimam retracto, corripitur in Ka-*

Partic. præſens.

Plur.	*Sing.*	
נְקוֹמִים	נָקוֹם	*m.*
נְקוֹמוֹת	נְקוֹמָה	*f.*

Infinitivus.

הִקּוֹם

Imperativus.

plur.	*ſing.*	
הִקּוֹמוּ	הִקּוֹם	*m.*
הִקּוֹמְנָה	הִקּוֹמִי	*f.*

Futurum.

fœm.	[Sing.] *maſc.*	
	com. אֶקּוֹם	1
תִּקּוֹמִי	תִּקּוֹם	2
תִּקּוֹם	יִקּוֹם	3

Plural.

	com. נִקּוֹם	1
תִּקּוֹמְנָה }	תִּקּוֹמוּ	2
	יִקּוֹמוּ	3

Partic. præſens.

fœm.	*maſc.*	
קָמִים	קָם	*m.*
קָמוֹת	קָמָה	*f.*

Partic. præter. pahul.

Plur.	*Sing.*	
קוּמִים	קוּם	*m.*
קוּמוֹת	קוּמָה	*f.*

Infinitivus.

קוּם

Imperat.

Plur.	*Sing.*	
קוּמוּ	קוּם	*m.*
קוּמְנָה	קוּמִי	*f.*

Futurum.

fœm.	[Sing.] *maſc.*	
	com. אָקוּם	1
תָּקוּמִי	תָּקוּם	2
תָּקוּם	יָקוּם	3

Plural.

	com. נָקוּם	1
תָּקוּמְנָה }	תָּקוּמוּ	2
	יָקוּמוּ	3

NO-

id eſt, ſecundâ radicali, vulgò nominantur, & paradigma habent קוּם *Surgere.* Horum anomalia perpetua eſt in media radicali vel quieſcente vel abjecta.

2. Punctatio literarum Characteriſticarum in Kal Niphal Hiphil & Hophal hîc eadem eſt quæ in defectivis ſecundâ, Cap. XIX. §. 2. Attamen in ſecunda perſona plurali maſculina & fœminina præteriti Hiphil formarum הֲקִמֹתֶם & הֲקִמֹתֶן Tzere ſub Characteriſtica litera ה, licet antepenultimum locum ab accentu tonico ſortiatur, manet, cum fulciatur accentu euphonico.

3. Excipiuntur quæ in ה deſinunt: ea enim mediam radicalem efferunt: ut קָוָה *Exſpectavit,* הָיָה *Fuit,* & paucula alia: ut, גָּוַע *Expiravit:* אָיַב *Inimicatus eſt.*

Præter. Niphal.

fœm.	[Sing.]	*maſc.*
נָקוֹמָה	3	נָקוֹם
נְקוּמוֹת	2	נְקוּמוֹתָ
	1	נְקוּמוֹתִי *com.*
	Plur.	
	3	נָקוֹמוּ *com.*
נְקוּמוֹתֶן	2	נְקוּמוֹתֶם
	1	נְקוּמוֹנוּ *com.*

Præter. Kal.

fœm.	[Sing.]	*maſc.*
קָמָם	3	קָם
קַמְתְּ	2	קַמְתָּ
	1	קַמְתִּי *com.*
	Plur.	
	3	קָמוּ *com.*
קַמְתֶּן	2	קַמְתֶּם
	1	קַמְנוּ *com.*

 Partic.

& præterea ex forma activa & paſſiva compoſitum, וְהִנִּיחָה Et collocetur, Zach. 5: 11.

5. Partic.) *Defectivum eſt*, מֻצָּב Erecta, *Gen.* 28. v. 12.

(מוּשָׁבָה) *Et in* ת, מוּדַעַת Notum fiat, Jeſ. 12: 5. *cum pathach;* vide Cap. XII. §. 8.

CAPUT XXV.

De Conjugatione Hithpahel.

VErba hîc ἀναλόγως flectuntur: ut, הִתְיַשֵּׁב. Tria excipiuntur, quæ י commutant in ו conſonam: ut, יָדַע, יָסַר, יָכַח, *à*, הִתְוַכַּח, הִתְוַדַּע, הִתְוַסֵּר. A יָסַר reperitur & נִוַּסְּרוּ, pro נִתְוַסְּרוּ, formâ ex Niphal & Hithpahel compoſita. *Futurum;* אֶתְוַדָּע *Notum faciam me*, Numer. 12: 6. יִתְוַכָּח *Diſceptabit*, Mich. 6: 2.

CAPUT XXVI.

De verbis Quieſcentibus ſecundâ radicali ו, *& prima Conjugatione* KAL *&* NIPHAL.

SEcundum genus Quieſcentium Verborum eſt ex media radicali ו, quæ *Quieſcentia Ajin*, id

NOTÆ AD HIPHIL.

1. Præterit. הוֹשִׁיב) *Forma defecta,* הֵנִיחַ Manere fecit, *Jud.* 3: 1. *& ſic in aliis Temporibus. Quandoque* ' *exprimitur, quieſcens in Tzere: ut* הֵיטִיב Benefecit, *Gen.* 12: 16.

2. Imperat. הוֹשֵׁב) *Ante* ה *paragogicum ſemper eſt Chirek longum: ut,* הוֹשִׁיעָה Serva, *Pſal.* 12: 2. *Cum* ' *expreſſo,* הֵילִיכִי Abduc, *Exod.* 2: 9.

3. Futur. אוֹשִׁיב) *Plenè cum* ה *Characteriſtico, quod Chaldæis frequens,* יְהוֹשִׁיעַ Servabit, *Pſalm.* 116: 6.

Promiſcuè hîc etiam in Tzere deſinunt: ut, תּוֹרֵד Deſcendere ſines, 1 *Reg.* 2: 6. *Hinc ultima pro more corripitur in Segol, ſi vox fiat Milhel, id eſt, penacuta: ut* וַתּוֹשֶׁב Et collocaſti, 2 *Reg.* 17: 26.

Cum ' *expreſſo,* תֵּיטִיב *vel* תֵּטִיב Benefacies, *Pſalm.* 49: 19.

Ex Defectivis ſunt, יַנִּיחַ Relinquet, *Lev.* 7: 15. יַצֵּב & ſtatuet, *Prov.* 15: 25.

AD HOPHAL.

4. Præter. הוּשְׁבָה) *Unum hîc defectivum eſt, &*

Digitized by Google

Plural.

Plur.	Sing.
	3 הוּשְׁבוּ *com.*
הוּשַׁבְתֶּן	2 הוּשַׁבְתֶּם
	1 הוּשַׁבְנוּ *com.*

Partic. præter.

Plur.	Sing.
מוּשָׁבִים	*m.* מוּשָׁב
מוּשָׁבוֹת	*f.* מוּשָׁבָה

Infinitivus.

הוּשַׁב

Imperat. caret.

Futurum.

fœm.	[Sing.] *maſc.*
	1 אוּשַׁב *com.*
תּוּשְׁבִי	2 תּוּשַׁב
תּוּשַׁב	3 יוּשַׁב

Plural.

	1 נוּשַׁב *com.*
תּוּשַׁבְנָה	2 תּוּשְׁבוּ
	3 יוּשְׁבוּ

Plural.

fœm.	*maſc.*
	3 הוֹשִׁיבוּ *com.*
הוֹשַׁבְתֶּן	2 הוֹשַׁבְתֶּם
	1 הוֹשַׁבְנוּ *com.*

Partic. præſens.

Plur.	Sing.
מוֹשִׁיבִים	*m.* מוֹשִׁיב
מוֹשִׁיבוֹת	*f.* מוֹשִׁיבָה

Infinitivus.

הוֹשִׁיב vel הוֹשֵׁב

Imperativus.

Plur.	Sing.
הוֹשִׁיבוּ	*m.* הוֹשֵׁב
הוֹשֵׁבְנָה	*f.* הוֹשִׁיבִי

Futurum.

fœm.	[Sing.] *maſc.*
	1 אוֹשִׁיב *com.*
תּוֹשִׁיבִי	2 תּוֹשִׁיב
תּוֹשִׁיב	3 יוֹשִׁיב

Plural.

	1 נוֹשִׁיב *com.*
תּוֹשֵׁבְנָה	2 תּוֹשִׁיבוּ
	3 יוֹשִׁיבוּ

NOTÆ

9. Futurum) א formativum quandoque eſt cum Chirek, אִוָּרֵשׁ *Inopiâ premar*, Proverb. 30. v. 9. אִוָּשֵׁעַ: *Servabor*, Pſal. 18: 4.

10. *Porrò conjugationes* Pihel *&* Pyhal *analogæ ſunt, ut,* יִשֵּׁב Sedere fecit, collocavit. *Particip.* מְיַשֵּׁב Collocans, *&c.*

Caput XXIV.

De Conjugatione Hiphil & Hophal *Quieſcentiam primâ* י.

ANomalia eſt in prima radicali, י commutata in ו, quod in *Hiphil* quieſcit in Cholem, in *Hophal* in Schurek. Attamen & hîc, ut in *Niphal*, ו quieſcens poſt Cholem, non ſemper exprimitur. Quædam in *Hiphil* י radicale immutatum retinent, ſed quieſcens in Tzere. ut, הֵיטִיב *Benefecit.* Chirek longum hic etiam ſæpe י abjicit, quod & cap. 15. obſervatum.

Præter. Hophal. *fœm.*	[Sing.] *maſc.*	Præter. Hiphil. *fœm.*	[Sing.] *maſc.*
הוּשְׁבָה	3 הוּשַׁב	הוֹשִׁיבָה	3 הוֹשִׁיב
הוּשַׁבְתְּ	2 הוּשַׁבְתָּ	הוֹשַׁבְתְּ	2 הוֹשַׁבְתָּ
	1 הוּשַׁבְתִּי *com.*		1 הוֹשַׁבְתִּי *com.*

Plural.

7. Futur. אֵשֵׁב) *Cum* ה *paragogico*, *Tzere mutatur in Scheva*; וָאֵשְׁבָה *Eſr*. 9:3.

Semel י *expreſſum in Tzere legitur : ut*, אֵילְכָה Incedam, *Mich*. 1:8. *Aliàs quando exprimitur, tum quieſcit in Chirek*, & *terminatio eſt in Pathach: ut*, אִישַׁן Obdormiſcam, *Pſal*. 13:4. *Sed & ex hac forma* י *interdum tollitur: ut*, יִחַם Incaleſcebat. 1 *Reg*. 1. *v*. 1.

Excipitur יָכֹל, *unde hic dicitur* אוּכַל Potero, & *ſic deinceps*.

Accentu ablato, aut ad penultimam retracto, ultimum Tzere corripitur in Sagol, ut dictum cap. 5. *ut*, וַיֵּצֶר Et anguſtia fuit, *Gen*. 32. *v*. 7.

Ex Defectivis ſunt, אֵצֹק Effundam, Jeſ. 44:3. וַתִּצַּת & exardeſces, Jeſ. 9:17.

AD NIPHAL.

8. Præter. נוֹשַׁב) *Anomalia totius conjugationis eſt in prima radicali* י *commutatâ in* ו, *quod in præterito & participio quieſcens eſt in Cholem*, & *in reliquis Temporibus mobile, propter inſerendum ipſi Dageſch:* ו *tamen quieſcens non ſemper exprimitur : ut*, וְנֹעַדְתִּי & conveniam, *Exod*. 29:43. נוּלְּדוּ 1 *Paral*. 3:5. *compoſitam habet formam ex Niphal* & *Pyhal*. נִצְּתוּ Succenſæ ſunt, *Nehem*. 1:3.

9. Fu-

Futurum.

fœm.	[Sing.]	maſc.	
	com.	אֶוָּשֵׁב	1
תִּוָּשְׁבִי		תִּוָּשֵׁב	2
תִּוָּשֵׁב		יִוָּשֵׁב	3
	Plural.		
	com.	נִוָּשֵׁב	1
תִּוָּשַׁבְנָה	}	תִּוָּשְׁבוּ	2
		יִוָּשְׁבוּ	3

Futurum.

fœm.	[Sing.]	maſc.	
	com.	אֵשֵׁב	1
תֵּשְׁבִי		תֵּשֵׁב	2
תֵּשֵׁב		יֵשֵׁב	3
	Plural.		
	com.	נֵשֵׁב	1
תֵּשַׁבְנָה	}	תֵּשְׁבוּ	2
		יֵשְׁבוּ	3

NOTÆ AD KAL.

5. Infinit. שֶׁבֶת) *Propter mediam gutturalem duplex Pathach eſt: ut,* דַּעַת Cognoſcere, *Jerem.* 9: 6. *à* יָדַע. *Eadem forma & in Defectivis fuit ſuprà cap.* 17. *Radices ergo horum adhibito Lexico cognoſcendæ ſunt.*

Sæpiùs hæc verba analoga ſunt, ut, יָשֹׁב Manendo: 1 *Samuel.* 20: 5. יָלֹד Parere, *Jobi* 15: 35.

6. Imperat. שֵׁב) *Rarò & impropriè in Pathach deſinit, quod propriè ad Defectivâ primâ pertinet: ut,* הַב Dato, *Prov.* 30: 15. *Cum* ה *paragogico, ab initio eſt Scheva,* רְדָה Deſcende, *Gen.* 45: 9.

7. Fu-

Præter. Niphal.

fæm.	[Sing.]	maſc.
נוֹשְׁבָה	3	נוֹשַׁב
נוֹשַׁבְתְּ	2	נוֹשַׁבְתָּ
	1	com. נוֹשַׁבְתִּי

Plural.

	3	com. נוֹשְׁבוּ
נוֹשַׁבְתֶּן	2	נוֹשַׁבְתֶּם
	1	com. נוֹשַׁבְנוּ

Partic. Præſens.

plur.		ſing.
נוֹשָׁבִים	m.	נוֹשָׁב
נוֹשָׁבוֹת	f.	נוֹשָׁבָה vel נוֹשֶׁבֶת

Infinitivus.

הִוָּשֵׁב

Imperativus.

plur.		ſing.
הִוָּשְׁבוּ	m.	הִוָּשֵׁב
הִוָּשַׁבְנָה	f.	הִוָּשְׁבִי

Præter. Kal.

fæm.	[Sing.]	maſc.
יָשְׁבָה	3	יָשַׁב
יָשַׁבְתְּ	2	יָשַׁבְתָּ
	1	com. יָשַׁבְתִּי

Plural.

	3	com. יָשְׁבוּ
יְשַׁבְתֶּן	2	יְשַׁבְתֶּם
	1	com. יָשַׁבְנוּ

Partic. Præſens.

plur.		ſing.
יוֹשְׁבִים	m.	יוֹשֵׁב
יוֹשְׁבוֹת	f.	יוֹשְׁבָה vel יוֹשֶׁבֶת

Partic. præt.

plur.		ſing.
יְשׁוּבִים	m.	יָשׁוּב
יְשׁוּבוֹת	f.	יְשׁוּבָה

Infinitivus.

שֶׁבֶת

Imperativus.

plur.		ſing.
שְׁבוּ	m.	שֵׁב
שֵׁבְנָה	f.	שְׁבִי

Fu-

Caput XXIII.

De Verbis Quieſcentibus primâ radicali י, *& Primâ ipſorum Conjugatione* Kal & Niphal.

EXpoſitum eſt primum genus anomaliæ in *Defectivis:* alterum ſequitur in *Quieſcentibus.*

2. Quieſcentia Verba-ſunt, quæ ex una vel altera litera quieſcente conſtant, unde diverſa in conjugando anomalia exiſtit: ſuntque *quatuor generum*, pro numero quatuor Quieſcentium literarum.

3. Primum eſt Verborum à י incipientium, quæ *Quieſcentia Pe Jod* vulgò appellantur, & paradigma habent יָשַׁב *Sedit.* Hæc ubi anomala ſunt י vel abjiciunt, vel in ו commutant, aut exprimunt, ſed quieſcens.

4. Octo excipiuntur, יָצַק, יָצַר, יָצַת, יָקַף, יָנַח, יָצַב, יָצַג, יָצַע, quæ certis temporibus & conjugationibus literam י abjectam, per Dages compenſant, more Defectivorum primâ נ. Hinc vulgò ex illis genus conſtitutum, quod vocant *Defectiva Pe Jôd.* At genus conſtituere non poſſunt, cùm reliqua omnia à י incipientia, ad Quieſcentium claſſem & anomaliam pertineant, ex quibus hæc paucula, ſeu ſpecialiter anomala, excipiuntur.

riſticæ ת, de qua figura initio cap. 16. dictum. De conjugatione *Hithpahel* vide etiam in initio Cap. 20.

Præteritum.

הִסְתּוֹבֵב   הִסְתּוֹבְבָה

הִסְתּוֹבַבְתָּ   &c.

Participium.

מִסְתּוֹבֵב   &c.

Infinitivus.

הִסְתּוֹבֵב

Imperativus.

הִסְתּוֹבֵב   הִסְתּוֹבְבוּ   &c.

Futurum.

1 אֶסְתּוֹבֵב

2 תִּסְתּוֹבֵב   תִּסְתּוֹבְבִי

3 יִסְתּוֹבֵב   תִּסְתּוֹבֵב   &c.

NOTÆ.

Futurum.) Syncopa literæ ת ; תִּשּׁוֹמֵם *Eccleſ.* 7: 16. Cap. 16. §. 3.

CAPUT

NOTÆ AD HIPHIL.

1. Præterit. הֵסֵב) *Pro terminali Tzere aliquando adhibetur Pathach*, הֵקַל Levius affecit, *Eſa*.8:23. *Ita etiam in reliquis temporibus.*

2. Futur. יָסֵב) *Ex forma Chaldaica eſt* וַיַּסֵּב & circumduxit, *Exod*.13:18. וַיַּכְּתוּ & contriverunt, *pro* וַיָּכֵתּוּ *Deut.* 1:44.

AD HOPHAL.

3. Præter. הוּסַב) *Pro Schurek quandoque eſt Kibbutz, & id per totam conjugationem: ut*, מֻסַבּוֹת circumcluſi, *Exod*. 28:21. *Et ex Chaldaiſmo*, יֻכַּת־ conteretur, *Eſa*. 24: 12. יֻכְּתוּ conterentur, *Job.* 4:20.

CAPUT XXII.

De Conjugatione HITHPAHEL *Defectivorum ſecundâ.*

HÆc ad formam *Pihel* ſimpliciter aſſumit ſyllabam הִת: Fit autem in hoc paradigmate metatheſis literæ primæ radicalis & literæ charecteriſti-

Digitized by Google

Plural.

	fœm.	maſc.
3		הוּסַבּוּ com.
2	הוּסַבּוֹתֶן	הוּסַבּוֹתֶם
1		הוּסַבּוֹנוּ com.

Partic. præter.

	plur.	ſing.
m.	מוּסַבִּים	מוּסָב
f.	מוּסַבּוֹת	מוּסַבָּה

Infinit.

הוּסַב

Imperat. caret.

Futurum.

	fœm. [Sing.]	maſc.
1		אוּסַב com.
2	תּוּסַבִּי	תּוּסַב
3	תּוּסַב	יוּסַב

Plur.

	fœm.	maſc.
1		נוּסַב com.
2	תּוּסַבֶּינָה }	תּוּסַבּוּ
3		יוּסַבּוּ

Plural.

	fœm.	maſc.
3		הֵסֵבּוּ com.
2	הֲסִבּוֹתֶן	הֲסִבּוֹתֶם
1		הֲסִבּוֹנוּ com.

Partic. præſens.

	plur.	ſing.
m.	מְסִבִּים	מֵסֵב
f.	מְסִבּוֹת	מְסִבָּה

Infinit.

הָסֵב

Imperat.

	plur.	ſing.
m.	הָסֵבּוּ	הָסֵב
f.	הֲסִבֶּינָה	הָסֵבִּי

Futurum.

	fœm. [Sing.]	maſc.
1		אָסֵב com.
2	תָּסֵבִּי	תָּסֵב
3	תָּסֵב	יָסֵב

Plur.*

	fœm.	maſc.
1		נָסֵב com.
2	תְּסִבֶּינָה }	תָּסֵבּוּ
3		יָסֵבּוּ

NO-

Infinitivus.	Infinitivus.
סֹבַב	סֹבֵב
Imperat. caret.	Imperativus.
	&c. סֹבֵב

Futurum.

fæm.	[Sing.]	*maſc.*
	com. אֲסֹבַב	1
תְּסֹבְבִי	תְּסֹבַב	2
תְּסֹבַב	יְסֹבַב	3

&c.

Futurum.

fæm.	[Sing.]	*maſc.*
	com. אֲסֹבֵב	1
תְּסֹבְבִי	תְּסֹבֵב	2
תְּסֹבֵב	יְסֹבֵב	3

&c.

CAPUT XXI.

De HIPHIL & HOPHAL *defectivorum ſecundâ.*

ANomalia in principio capitis 19. explicata eſt.

Præter. Hophal.

fæm.	[Sing.]	*maſc.*
הוּסַבָּה	הוּסַב	3
הוּסַבּוֹת	הוּסַבּוֹתָ	2
	com. הוּסַבּוֹתִי	1

Præter. Hiphil.

fæm.	[Sing.]	*maſc.*
הֵסֵבָּה	הֵסֵב	3
הֲסִבּוֹת	הֲסִבּוֹתָ	2
	com. הֲסִבּוֹתִי	1

defæcatum Pſal. 12:7. יִתְחַמָּם: *calefactus fuit*, cum Kametz ob pauſam, Job. 31:20.

2. Interdum ad evitandam multiplicationem ſimilium literarum, loco vocalis brevis primæ radicalis & dages fortis ſecundæ, prima radicalis aſſumit Cholem: ut in paradigmate oſtendetur.

3. Aut ad vitandum ſimilium literarum concurſum, primam radicalem geminant, & ſecundæ ac tertiæ interponunt; atque ita fiunt verba quatuor literarum, quorum conjugandi ratio analoga eſt: exempla vide Cap. 14. ad Præteritum & Participum *Pihel*, & Cap. 16. ad Præteritum *Hithpahel*.

Præter. Pyhal.			Præter. Pihel.		
Sing.			Sing.		
fœm.	*maſc.*		*fœm.*	*maſc.*	
סֹבְבָה	סֹבַב	3	סֹבְבָה	סֹבֵב	3
סֹבַבְתְּ	סֹבַבְתָּ	2	סֹבַבְתְּ	סֹבַבְתָּ	2
&c.	סֹבַבְתִּי	1	&c.	סֹבַבְתִּי	1

Part. præt. ſive Pahul.			Partic. præſens.*		
מְסֹבָבִים	מְסֹבָב	*m.*	מְסֹבְבִים	מְסֹבֵב	*m.*
מְסֹבָבוֹת	מְסֹבָבָה vel מְסֹבֶבֶת	*f.*	מְסֹבְבוֹת	מְסֹבְבָה vel מְסֹבֶבֶת	*f.*

Inſi-

AD NIPHAL.

8. Præterit. נָסַב) *Quandoque etiam in Cholem vel Tzere deſinunt, ſed rariùs: inde* וְנָגֹלּוּ. Et convolventur, *Jeſ.* 34: 4. וְנָמֵס & liquefiet, *Ezech.* 21: 12.

Ex forma Chaldaica, נִחַר exſiccatur, *pro* נָחַר *Pſal.* 69: 4.

9. Participium נָסָב) *Et in Tzere*, וְנָמֵס Et liqueſcens, 1 *Sam.* 15: 9.

Ex Chaldaiſmo נֵאָרִים maledicti, *pro* נֵאָרִים *Malach.* 3: 9.

10. Infinit. הִסּוֹב *Et in Tzere*, הִמֵּס Liqueſcendo, 2 *Sam.* 17: 10.

11. Futurum אִסַּב) *Terminatio Cholem hic & in Imperativo etiam locum habet.*

CAPUT XX.

De Conjugatione Pihel & Pyhal *Defectivorum ſecundâ.* §. 1.

HIc conjugationes dageſſatæ aliquando analogæ ſunt: ut, הִלֵּל *laudavit* Pſal. 10: 3. מְקֹקֵק

Plural.			Plural.		
fœm.	*maſc.*		*fœm.*	*maſc.*	
	com. נִסַּב	1		*com.* נָסוֹב	1
תִּסַּבֶּינָה	תִּסַּבּוּ	2	תְּסֻבֶּינָה	תָּסֹבּוּ	2
	יִסַּבּוּ	3		יָסֹבּוּ	3

NOTÆ AD KAL.

5. *Sæpiùs hæc verba perfecta ſunt*, & *ſecundùm* פָּקַד *conjugantur.*

6. Imperat. סֹבּוּ) *Sine Dageſch propter* ר, אֹרוּ Maledicite, *Jud.* 5. 23. *ab* אָרַר. *Quandoque accentus ad ultimam deſcendit, & tunc Cholem corripitur in Kametzchatuph: ut*, רָנּוּ Cantate, *Jeſ.* 44. 23. *Et ſic in fœminino*, רָנִּי Cane, *Zachar.* 2: 14.

7. Futur. אָסוֹב) *Raró Schurek habent, quia ea terminatio Quieſcentium ſecundâ propria eſt: ut*, יָשׁוּד Vaſtabit, *Pſal.* 91. 6. יָרוֹן cantabit, *Prov.* 29: 6.

Ex forma Chaldaica eſt אֶקֹּב maledicam, *Num.* 23: 8. וָאֶכֹּת & contrivi *Deut.* 9: 21. וַיִּקְּדוּ & inclinaverunt caput, *pro* וַיִּקְדוּ *Exod.* 4: 31.

AD

Plur.

	fœm.	*maſc.*
3		נָסַבּוּ *com.*
2	נְסַבּוֹתֶן	נְסַבּוֹתֶם
1		נְסַבּוֹנוּ *com.*

Partic. præſen s.

	Plur.	*Sing.*
m.	נְסַבִּים	נָסָב
f.	נְסַבּוֹת	נְסַבָּה

Infinitum.

הִסּוֹב

Imperativus.

	Plur.	*Sing.*
m.	הִסַּבּוּ	הִסַּב
f.	הִסַּבֶּינָה	הִסַּבִּי

Futurum.

	fœm. [Sing.]	*maſc.*
1		אֶסַּב *com.*
2	תִּסַּבִּי	תִּסַּב
3	תִּסַּב	יִסַּב

Plur.

	fœm.	*maſc.*
3		סַבּוּ *com.*
2	סַבּוֹתֶן	סַבּוֹתֶם
1		סַבּוֹנוּ *com.*

Partic. præſens.

	Plur.	*Sing.*
m.	סֹבְבִים	סֹבֵב
f.	סֹבְבוֹת	סֹבְבָה vel סֹבֶבֶת

Partic. præt.

	Plur.	*Sing.*
m.	סְבוּבִים	סָבוּב
f.	סְבוּבוֹת	סְבוּבָה

Infinitum.

סוֹב

Imperativus.

	Plur.	*Sing.*
m.	סוֹבּוּ	סוֹב
f.	סֹבֶּינָה	סוֹבִּי

Futurum.

	fœm. [Sing.]	*maſc.*
1		אָסוֹב *com.*
2	תָּסֹבִּי	תָּסוֹב
3	תָּסוֹב	יָסוֹב

F Plural.

cedunt, in dictis conjugationibus notantur vocalibus longis: quæ ſunt Kametz in Futuro Kal, in Præterito & Participio Niphal, in Infinitivo Imperátivo & Futuro Hiphil; Tzere in Præterito & Participio Hiphil; Schurek in tota conjugatione Hophal: Kametz & Tzere, quando in antepenultima vel ulteriori ſyllaba ab accentu tonico ſunt, mutantur in Scheva, aut Scheva compoſitum ſub gutturali; vocalis Schurek autem eſt immutabilis.

3. Apud Chaldæos in Conjugationibus non dageſſatis media radicalis ejecta, in prima per dages forte compenſatur, quoties Characteriſtica litera accedit; hoc Hebræi non raro imitantur, ut in notis ad conjugationes patebit.

4. Hæc verba à forma integrâ vocantur vulgò *Geminantia* ſive *Duplicantia Ajin*, id eſt, ſecundam radicalem: at à forma defectâ, quæ hîc conſideratur, *Defectiva* dici debent. Paradigma habent סָבַב *Circuivit*, quod contractè ſive defectivè dicitur סַב.

Præter. Niphal. Sing. *fœm.*	*maſc.*		Præter. Kal. Sing. *fœm.*	*maſc.*	
נָסַבָּה	נָסַב	3	סַבָּה	סַב	3
נְסַבּוֹת	נְסַבּוֹתָ	2	סַבּוֹת	סַבּוֹתָ	2
	com. נְסַבּוֹתִי	1		*com.* סַבּוֹתִי	1

Plural.

Plural.			Plural.		
	com. נָגַּשׁ	1		com. נַגִּישׁ	1
תָּגַּשְׁנָה	תָּגְּשׁוּ	2	תַּגֵּשְׁנָה	תַּגִּישׁוּ	2
	יָגְּשׁוּ	3		יַגִּישׁוּ	3

AD HOPHAL.

Pro Kametz chatuph hîc ferè ſemper uſurpatur Kibbutz.

Caput XIX.

De Defectivis ſecundâ radicali, & prima ipſorum Conjugatione Kal & Niphal. §. I.

Alterum genus Defectivorum, eſt Verborum quæ ſecundam & tertiam radicales ſimiles, & utramque mobilem habent. Horum ſecunda radicalis in conjugationibus non dageſſatis (quæ ſunt *Kal Niphal Hiphil & Hophal*) ad vitandum concurſum ſimilium literarum deficit, & quando in fine creſcunt, ea in tertia radicali per dages forte compenſatur. Et tunc ſi ante dages forte vocalis longa fuerit, & accentus ab ea deſcenderit, illa in oppoſitam brevem mutatur.

2. Characteriſticæ literæ, quoties ſingulæ ac-

ce-

Præter. Hophal.

	maſc. [Sing.]	*fæm.*
3	הָגַּשׁ	הָגְּשָׁה
2	הָגַּשְׁתָּ	הָגַּשְׁתְּ
1	*com.* הָגַּשְׁתִּי	

Plural.

3	*com.* הָגְּשׁוּ	
2	הָגַּשְׁתֶּם	הָגַּשְׁתֶּן
1	*com.* הָגַּשְׁנוּ	

Partic. præter.

	maſc.	*fæm.*
m.	מָגָּשׁ	מָגָּשִׁים
f.	vel מָגָּשָׁה	מָגָּשׁוֹת
	מָגֶּשֶׁת	

Infinitum.

הָגַּשׁ

Imperat. caret.

Futurum.

	maſc. [Sing.]	*fæm.*
1	*com.* אָגַּשׁ	
2	תָּגַּשׁ	תָּגְּשִׁי
3	יָגַּשׁ	תָּגַּשׁ

Præter. Hiphil.

	maſc. [Sing.]	*fæm.*
3	הִגִּישׁ	הִגִּישָׁה
2	הִגַּשְׁתָּ	הִגַּשְׁתְּ
1	*com.* הִגַּשְׁתִּי	

Plural.

3	*com.* הִגִּישׁוּ	
2	הִגַּשְׁתֶּם	הִגַּשְׁתֶּן
2	*com.* הִגַּשְׁנוּ	

Partic. præſens.

	ſing.	*plur.*
m.	מַגִּישׁ	מַגִּישִׁים
f.	vel מַגִּישָׁה	מַגִּישׁוֹת
	מַגֶּשֶׁת	

Infinitivus.

הַגִּישׁ vel הַגֵּשׁ

Imperativus.

	ſing.	*plur.*
m.	הַגֵּשׁ	הַגִּישׁוּ
f.	הַגִּישִׁי	הַגֵּשְׁנָה

Futurum.

	maſc. [Sing.]	*fæm.*
1	*com.* אַגִּישׁ	
2	תַּגִּישׁ	תַּגִּישִׁי
3	יַגִּישׁ	תַּגִּישׁ

Plur.

vocales habent: Kibbutz (quæ eſt loco Hebræorum Chalem) Pathach & Tzere.

AD NIPHAL.

8. Præterit, נִגַּשׁ) *Dageſch ex gutturali ferè ſine compenſatione excidit: ut* נִחַם Conſolationem cepit, 2 *Sam.* 13. *v.* 39. *A* לָקַח *hîc regulariter dicitur* נִלְקַח Capta eſt, 1 *Sam.* 4. 22. *prima radicalis etiam quandoque manet.*

9. Infinit. הִנָּגֵשׁ) *Unum ab analogia excipitur,* נִגּוֹף Cædendo, *Jud.* 20. 39. *Confer notas verborum analogorum ad Infinitivum Niphal Cap.* 13. 9.

10. *Porrò forma* Pihel, Pyhal, & Hithpahel, *analoga ſunt, unde ſpecialem doctrinam hîc non requirunt. Nam in* Pihel *eſt* נִגֵּשׁ, *in* Pyhal נֻגַּשׁ, *in* Hithpahel הִתְנַגֵּשׁ, *quæ juxta paradigma* פָּקַד *regulariter flectuntur.*

Caput XVIII.

De Conjugatione Hiphil *& ejus forma paſſiva* Hophal.

Anomalia utriuſque formæ eſt in prima radicali deficiente, & per dageſch compenſatâ.

Præ-

NOTÆ AD KAL.

5. Infinit. גֶּשֶׁת) *Prima radicalis hîc & in Imperativo abjicitur, ſine compenſatione per dageſch forte, cum ab initio non creſcat, ut dageſch audiri poſſit,* ת *in fine paragogicum eſt, ut & in infinitivo Kal quieſcentium primâ radicali Jod. vide infra cap.* 23.

Si ultima litera radicis eſt ה *radicale & mobile,* ח, *aut* ע, *ante* ת *paragogicum pro duplici ſagol eſt duplex pathach: ut,* גְּהַת ſplendere, *à* נָגַהּ. לָפַחַת ad ſufflandum, *Ezech.* 22:20. à נָפַח Sic קַחַת accipere *à* לָקַח. גַּעַת attingere, *à* נָגַע.

At à נָתַן *contractè & ſpeciali anomaliâ dicitur* תֵּת Dare, *pro* תֶּנֶת: *& ſine* ת *paragogico* תֵּן, *unde cum* ה *paragogico* תְּנָה dare *Pſal.* 8:2. *quandoque etiam regulariter,* נְתֹן, נָתֹן: *ut & aliâs. Pleraque Verba hîc analoga ſunt.*

6. Imperat. גַּשׁ) *Sic à* לָקַח *eſt* קַח, *& perfectè* לְקַח Accipe: *à* נָתַן *eſt* תֵּן *&* תְּנָה Da, *Geneſ.* 30:26. *cum* ה *paragogico.*

7. Futurum אֶגַּשׁ) Ita *à* לָקַח *eſt* אֶקַּח Accipiam. *A* נָתַן *dicitur* אֶתֵּן Dabo: *hoc verbum in Imperativo & Futuro Kal ſemper in Tzere terminatur, more Chaldaorum: qui in his temporibus tres terminales*

vo-

Partic. præſ. Benoni.

Plur.	*Sing.*	
נִגָּשִׁים	נִגָּשׁ	*m.*
נִגָּשׁוֹת	נִגָּשָׁה vel נִגֶּשֶׁת	*f.*

Infinitivus.

הִנָּגֵשׁ

Imperativus.

Plur.	*Sing.*	
הִנָּגְשׁוּ	הִנָּגֵשׁ	*m.*
הִנָּגַשְׁנָה	הִנָּגְשִׁי	*f.*

Futurum.

fœm.	(Sing.) *maſc.*	
	com. אֶנָּגֵשׁ	1
תִּנָּגְשִׁי	תִּנָּגֵשׁ	2
תִּנָּגֵשׁ	יִנָּגֵשׁ	3

Plural.

	com. נִנָּגֵשׁ	1
תִּנָּגַשְׁנָה	תִּנָּגְשׁוּ	2
תִּנָּגַשְׁנָה	יִנָּגְשׁוּ	3

Partic. præſens.

Plur.	*Sing.*	
נֹגְשִׁים	נֹגֵשׁ	*m.*
נוֹגְשׁוֹת	נוֹגְשָׁה vel נוֹגֶשֶׁת	*f.*

Partic. præt. Pahul.

Plur.	*Sing.*	
נְגוּשִׁים	נָגוּשׁ	*m.*
נְגוּשׁוֹת	נְגוּשָׁה	*f.*

Infinitum.

גֶּשֶׁת

Imperativus.

Plur.	*Sing.*	
גְּשׁוּ	גַּשׁ	*m.*
גַּשְׁנָה	גְּשִׁי	*f.*

Futurum.

fœm.	(Sing.) *maſc.*	
	com. אֶגַּשׁ	1
תִּגְּשִׁי	תִּגַּשׁ	2
תִּגַּשׁ	יִגַּשׁ	3

Plural.

	com. נִגַּשׁ	1
תִּגַּשְׁנָה	תִּגְּשׁוּ	2
תִּגַּשְׁנָה	יִגְּשׁוּ	3

NOTÆ

prima radicalis propter unam literam characteriſticam Schevate quieſcente notanda foret, ibi נ deficit, & per dages forte in ſecunda radicali compenſatur. Fit hoc in Futuro Kal, in præterito ac Participio Niphal, in conjugationibus Hiphil & Hophal totis. Hinc *Defectiva Pe Nun* vulgò appellantur, & paradigma habent נָגַשׁ *Acceſſit.* Unicum Verbum לָקַח horum anomaliam imitatur.

3. Vulgò etiam ponitur genus Verborum *Defectivorum Pe Jod*, quæ vide infrà cap. 23.

4. Porrò Præteritum & utrumque Partic. in *Kal*, item Infinit. Imper. & Futurum *Niphal* regulariter flectuntur.

Præter. Niphal.

fœm.	(Sing.)	*maſc.*
נִגְּשָׁה	3	נִגַּשׁ
נִגַּשְׁתְּ	2	נִגַּשְׁתָּ
com.	1	נִגַּשְׁתִּי

Plural.

fœm.		*maſc.*
com.	3	נִגְּשׁוּ
נִגַּשְׁתֶּן	2	נִגַּשְׁתֶּם
com.	1	נִגַּשְׁנוּ

Præter. Kal.

fœm.	(Sing.)	*maſc.*
נָגְשָׁה	3	נָגַשׁ
נָגַשְׁתְּ	2	נָגַשְׁתָּ
com.	1	נָגַשְׁתִּי

Plural.

fœm.		*maſc.*
com.	3	נָגְשׁוּ
נְגַשְׁתֶּן	2	נְגַשְׁתֶּם
com.	1	נָגַשְׁנוּ

Partic.

7. Particip. מִתְפַּקֵּר) *Cum ſyncopa literæ* ת, הַמִּטַּהֵר Mundans ſe, *Levit.* 14. 7. *pro* מִתְטַהֵר. *Ex verbis quatuor literarum*, מִתְמַהְמֵהַּ Cunctans, 2 *Sam.* 15. 28.

8. Infinitum הִתְפַּקֵּר) *Dageſch excidente*: לְהִתְפָּאֵר: Ad gloriandum, Jeſa. 60. 21.

9. Futurum אֶתְפַּקֵּר) *Cum* ה *paragogico*, אֶתְהַלְּכָה Et ambulabo, *Pſal.* 119. 45. *ut in Infinito Pihel.* Cum metatheſi literæ Thau, וָאֶשְׁתַּמֵּר Et cavebo mihi, *Pſal.* 18. 24.

Caput XVII.

De Defectivis primâ radicali נ, *& primâ ipſorum Conjugatione* Kal *&* Niphal. §. 1.

EXplicata eſt Conjugationum analogia: anomalia ſequitur, cujus genera duo ſunt, unum literæ deficientis, unde verba *Defectiva;* alterum literæ quieſcentis, unde *Quieſcentia* appellantur.

2. *Defectiva* ſunt, quæ literam deficientem per Dageſch forte, quando id forma vocis patitur, compenſant: ſuntque duorum generum. *Primum*, Verborum à litera נ incipientium, quorum נ deficit in Infinitivo & Imperativo Kal; & ubicunque

Imperat.

	Plur.	*Sing.*	
	הִתְפַּקְּדוּ	הִתְפַּקֵּד	*m.*
	הִתְפַּקֵּדְנָה	הִתְפַּקְּדִי	*f.*

Futurum.

	fœm. (Sing.)	*maſc.*	
		אֶתְפַּקֵּד	1
	תִּתְפַּקְּדִי	תִּתְפַּקֵּד	2
	תִּתְפַּקֵּד	יִתְפַּקֵּד	3

Plur.

		נִתְפַּקֵּד	1
	תִּתְפַּקֵּדְנָה	(תִּתְפַּקְּדוּ	2
		(יִתְפַּקְּדוּ	3

N O T Æ.

6. Præterit. הִתְפַּקֵּד) *Ejecto Dageſch, Pathach mutatur in Kametz;* הִתְבָּרֵךְ Benedicat ſibi, *Deut.* 29. 18. *Sæpe & in Pathach deſinunt: ut,* הִתְחַזֵּק Roboravit ſe, 2 *Paralip.* 13. 7, *Ita & in reliquis temporibus, quemadmodum etiam in* Pihel. Formam ex Niphal & Hithpahel mixtam habet וְנִכַּפֵּר *& expiabitur*, Deut. 21. 8.

הִתְפַּקְּדוּ) *Hinc ſunt ex Verbis quatuor literarum,* הִתְמַהְמְהוּ Cunctantur, הִתְגַּלְגְּלוּ Devolvunt ſe.

7. Par-

12:5. וְאֶשְׁתַּמֵּר *& cuſtodiam me*, pro אֶתְשַׁמֵּר Pſ. 18: 24. וְהַמִּשְׁתַּכֵּר *& qui mercede ſe locat* pro מִתְשַׂכֵּר Hagg. 1:6. de ; exemplum extat Chaldaicum הִזְדַּמִּנְתּוּן *præpariſtis vos*, pro הִתְזַמִּנְתּוּן Dan. 2: 9. נִצְטַדָּק *juſtificabimus nos*, pro נִתְצַדָּק Gen. 44: 6.

5. In tali caſu literæ ד & ט ſunt Serviles: nam ſtant pro litera ſervili ת.

Præteritum.

fœm. [Sing.]	*maſc.*	
הִתְפַּקְּדָה	הִתְפַּקֵּד	3
הִתְפַּקַּדְתְּ	הִתְפַּקַּדְתָּ	2
	הִתְפַּקַּדְתִּי	1

Plural.

	הִתְפַּקְּדוּ	3
הִתְפַּקַּדְתֶּן	הִתְפַּקַּדְתֶּם	2
	הִתְפַּקַּדְנוּ	1

Participium.

Plur.	*Sing.*	
מִתְפַּקְּדִים	מִתְפַּקֵּד	*m.*
מִתְפַּקְּדוֹת	מִתְפַּקְּדָה vel מִתְפַּקֶּדֶת	*f.*

Infinitum.

הִתְפַּקֵּד

quandoque *frequentativa*: ut, הִתְהַלֵּךְ *Itavit*: quædam in Kal inuſitata, hîc ſimplicem & Kal ſignificationem obtinent: ut הִתְחַנֵּן *Supplicavit.*

2. Syllabæ characteriſticæ accidit *Syncopa* vel *Metatheſis.*

3. Syncopa, cùm vel litera ה, vel litera ת excidit, ה in Participio & Futuro, propter accedentes formativas iſtorum Temporum: ut, מִתְפַּקֵּד pro מְהִתְפַּקֵּד. Litera ת, excidit, vel potius primæ radicali per dages inſeritur: & quidem, ſi hæc prima fuerit litera cognata ד ט aut ת, ſemper; ſin נ, (quia eſt ejuſdem organi) aliquando; ſin alia, rariſſime: ut, אֶדַּמֶּה *ſimilem me faciam*, pro אֶתְדַּמֶּה Eſai. 14: 14. הִטַּהַרְנוּ *mundavimus nos* pro הִתְטַהַרְנוּ Joſ. 22: 17. תִּתַּמָּם *integrum te præbes*, pro תִּתְתַּמָּם Pſalm. 18: 26. (ſemel negligitur, מִתְדַּפְּקִים *pulſitantes*, Jud. 19: 22) תִּנַּשֵּׂא *attollet ſe*, pro תִּתְנַשֵּׂא, Num. 24: 7. הִזַּכּוּ *mundate vos ipſos*, pro הִתְזַכּוּ Eſa. 1: 16.

4. Matheſis fit literæ ת, quando prima radicalis fuerit ſibilans ס vel שׁ; atque inſuper in cognatam literam mutatur, in ד quidem ſi prima radicalis fuerit ז, in ט autem ſi eadem fuerit צ: ut, וְיִסְתַּבֵּל *& onerabit ſe*, pro יִתְסַבֵּל Eccleſ. 12:

5. Futur. אֶפְקֹד) *Et in Tzere, ut in Infin. & Imp. Ex incipientibus ab* א*, pauca quædam illud amittunt: ut,* אָזִין *pro* אַאֲזִין Auſcultabo: אֹסִיף Colligam, *pro* אַאֲסִיף*: Sic* יַהֵל Tentorium figet, *Jeſ.* 13. 20. *pro* יַאֲהֵל.

AD HOPHAL.

6. Præter. הָפְקַד) *Forma paſſiva per Kametz chatuph potiſſimum ab activa diſcernitur. Euphoniæ tamen cauſa ſæpe pro eo eſt Kibbutz: ut,* הֻשְׁלַךְ Projectus fuit. *Prima gutturalis habet Chateph-kametz loco Scheva: ut,* הָחֳרָבָה: Vaſtata eſt, *Ezech.* 26. 2. *& ſic in aliis temporibus.*

CAPUT XVI.

De Conjugatione Hithpahel.

CONjugatio quarta eſt, cujus character eſt ſyllaba הִת thematī præfixa. Thema autem ipſum effertur cum Pathach & Tzere, & habet Dageſch in media radicali, quaſi ex Infinito Pihel deductum: ut: הִתְפַּקֵּד *Seipſum præfecit ad viſitandum vel recenſendum, Recenſitus fuit.* Dageſch hîc ſe habet ut in Pihel. Significatio communiter eſt *reciproca:*

Plur. fæm.	Plur. masc.	Plur. fæm.	Plur. masc.	
	com. נָפְקַד		com. נַפְקִיד	1
תָּפְקַדְנָה	תָּפְקְדוּ	תַּפְקֵדְנָה	תַּפְקִידוּ	2
	יָפְקְדוּ		יַפְקִידוּ	3

NOTÆ AD HIPHIL.

1. Præteritum הִפְקִיד) *Primâ gutturali* ה *eſt cum Segol : ut,* הֶאֱמִין Credidit, הֶעְלִים Abſcondit. *Euphoniæ ergo etiam hîc interdum pro Tzere eſt Pathach.*

הִפְקַדְתָּ) *Tertia radicalis* ת *ipſi afformanti* ת *per dages forte inſeritur : ut* הִשְׁבַּתָּ Ceſſare feciſti *pro* הִשְׁבַּתְתָּ. *Vide ſuprà ad Præt Kal.*

2. Partic. מַפְקִיד) ה *characteriſticum conjugationis eliditur per characteriſticam temporis, ut ſuprà in Infinit. Niphal: ut,* מַפְקִיד *pro* מְהַפְקִיד. *Item in Futuro.*

3. Infinitivus הַפְקִיד) ה *cum Pathach ad differentiam Præteriti. Terminatio Chirek rarior: frequens in Tzere. At cum ſervilibus,* בכלם, *ſemper eſt in Chirek.*

4. Imperat. הַפְקֵד) *Cum* ה *paragogico ſemper eſt Chirek in penultima: ut,* הַפְקִידָה.

5. Fu-

Præter. Hophal.

fœm.	(Sing.) *maſc.*	
הָפְקְדָה	הָפְקַד	3
הָפְקַדְתְּ	הָפְקַדְתָּ	2
	הָפְקַדְתִּי	1

plur.

	הָפְקְדוּ	3
הָפְקַדְתֶּן	הָפְקַדְתֶּם	2
	הָפְקַדְנוּ	1

Part. præt. ſive Pahul.

plur.	*ſing.*	
מֻפְקָדִים	מֻפְקָד	*m.*
מֻפְקָדוֹת	מֻפְקָדָה vel מֻפְקֶדֶת	*f.*

Infinit.

הָפְקֵד

Imperat. caret.

Futurum.

fœm.	(Sing.) *maſc.*
	com. אָפְקַד
תָּפְקְדִי	תָּפְקַד
תָּפְקַד	יָפְקַד

Præter. Hiphil.

fœm.	(Sing.) *maſc.*	
הִפְקִידָה	הִפְקִיד	3
הִפְקַדְתְּ	הִפְקַדְתָּ	2
	הִפְקַדְתִּי	1

plur.

	הִפְקִידוּ	3
הִפְקַדְתֶּן	הִפְקַדְתֶּם	2
	הִפְקַדְנוּ	1

Partic. Præſens.

plur.	*ſing.*	
מַפְקִידִים	מַפְקִיד	*m.*
מַפְקִידוֹת	מַפְקִידָה vel מַפְקֶדֶת	*f.*

Infinit.

הַפְקִיד vel הַפְקֵד

Imperat.

plur.	*ſing.*	
הַפְקִידוּ	הַפְקֵד	*m.*
הַפְקֵדְנָה	הַפְקִידִי	*f.*

Futurum.

fœm.	(Sing.) *maſc.*	
	com. אַפְקִיד	1
תַּפְקִידִי	תַּפְקִיד	2
תַּפְקִיד	יַפְקִיד	3

gutturalem vel Reſch, loco Kybbutz eſt Cholem; *ut* הֹרַג׃ *Occiſus fuit*, Jeſ. 27. 7. Verbum quatuor literarum, אֻמְלַל *Elanguit*, Hoſeæ 4. 3.

6. Partic. præſens.) *Rariſſimè uſurpatur.*

7. Partic. præterit.) Ejecto Dageſch, מְבֹרָךְ Pſal. 113. 2. Sic in Futuro.

CAPUT XV.

De Conjugatione Hiphil, *& ejus paſſiva* Hophal.

TErtia Conjugatio eſt, cujus Character eſt litera ה themati in utraque forma præfixa, in activa forma, in Præterito cum Chirek, in reliquis temporibus cum Pathach, & dicitur *Hiphil:* ut, הִפְקִיד *Viſitare fecit*, id eſt, præfecit, præpoſuit ad viſitandum alios; in paſſiva forma cum Kametz chatuph, & dicitur *Hophal:* ut, הָפְקַד *Viſitatus fuit.* Significatio, in forma activa eſt vel intenſior, ex activis ſuperiorum conjugationum nata, vel ſimplex à Verbis neutris deducta. Chirek longum hîc ſæpe defectivè ſcribitur, י abjecto.

Præ-

Pathach eſt Kametz, *ut*, מְבָרֵךְ *Benedicens*, Proverb. 27. 14.

Ex verbis quadratis; מְכַרְכֵּר *Saltans*, 2 Sam. 6. 14. מְכַלְכֵּל *Suſtinens*, Malach. 3. 2.

3. Infin. פַּקֵּד) Ablato accentu corripitur Tzere in Sægol: *ut*, וְדַבֶּר־אָוֶן *Et loqui vanitatem*, Jeſ. 58. *v.* 9. *Cum* ה paragogico, mutatur Tzere in Scheva, *ut*, זַמְּרָה *Pſallere*, Pſal. 147. 1. Ejecto Dageſch, הָרֵס *Deſtruendo*, Exod. 23. 24. Sic in Imperativo & Futuro.

[4. Significationes in quatuor Conjugationibus variant: פָּקַד in Kal ſignificat *viſitavit*.

In Niphal, נִפְקַד *Viſitatus eſt*.

In Pihel, פִּקֵּד *diligenter viſitavit*.

In Pyhal, פֻּקַּד *diligenter viſitatus eſt*.

In Hiphil, הִפְקִיד *fecit viſitare*.

In Hophal, הָפְקַד *paſſivè*.

Hithpahel habet vel ſignificationem *reciprocam*: ut הִתְפַּקֵּד *viſitavit ſe ipſum*; vel actionem *frequentativam*: ut הִתְהַלֵּךְ *indeſinenter ambulavit*.]

AD PYHAL.

5. Præterit, פֻּקַּד) Ejecto Dageſch propter gut-

E tu-

Futurum.			Futurum.		
fœm.	(Sing.) *maſc.*		*fœm.*	(Sing.) *maſc.*	
	com. אֲפַקֵּד	1		*com.* אֲפֻקַּד	1
תְּפַקְּדִי	תְּפַקֵּד	2	תְּפֻקְּדִי	תְּפֻקַּד	2
תְּפַקֵּד	יְפַקֵּד	3	תְּפֻקַּד	יְפֻקַּד	3
	plur.			plur.	
	com. נְפַקֵּד	1		*com.* נְפֻקַּד	1
תְּפַקֵּדְנָה	תְּפַקְּדוּ	2	תְּפֻקַּדְנָה	תְּפֻקְּדוּ	2
	יְפַקְּדוּ	3		יְפֻקְּדוּ	3

NOTÆ AD PIHEL.

1. Præter. פִּקֵּד) Et in Pathach, אִבַּד *Perdidit*, 2 *Reg.* 21. 3.

Dageſch excidens per Tzere ferè compenſatur: *ut*, בֵּרֵךְ *Benedixit.*

Ad hanc conjugationem etiam pertinent Verba quædam quatuor literarum: *ut*, קִלְקֵל *Terſit: Ezech.* 21: 21. al. 26. קִלְקַלְתָּ.

Quædam item pauca, quæ loco Dageſch habent Cholem, *ut* שֹׁרֵשׁ, לוֹשֵׁן, שׁוֹפֵט, זוֹרֵם.

Tria ſæpiùs in Sægol deſinunt, כִּפֶּר כִּבֶּס, דִּבֶּר.

2. Partic. מְפַקֵּד) Excidente Dageſch, loco Pa-

Præter. Pyhal.

fœm.	(Sing.)	*maſc.*
פֻּקְּדָה		פֻּקַּד 3
פֻּקַּדְתְּ		פֻּקַּדְתָּ 2
	com.	פֻּקַּדְתִּי 2

plur.

	com.	פֻּקְּדוּ 3
פֻּקַּדְתֶּן		פֻּקַּדְתֶּם 2
	com.	פֻּקַּדְנוּ 1

partic. præſens Ben.

plur.	*ſing.*
פֻּקָּדִים	פֻּקָּד *m.*
פֻּקָּדוֹת	פֻּקָּדָה *f.*

partic. præt. pahul.

מְפֻקָּדִים	מְפֻקָּד *m.*
מְפֻקָּדוֹת	מְפֻקָּדָה *f.* vel מְפֻקֶּדֶת

Infinitum.

פֻּקּוֹד

Imperat. caret.

Præter. Pihel.

fœm.	(Sing.)	*maſc.*
פִּקְּדָה		פִּקֵּד 3
פִּקַּדְתְּ		פִּקַּדְתָּ 2
	com.	פִּקַּדְתִּי 1

plur.

	com.	פִּקְּדוּ 3
פִּקַּדְתֶּן		פִּקַּדְתֶּם 2
	com.	פִּקַּדְנוּ 1

partic. præſens Ben.

plur.	*ſing.*
מְפַקְּדִים	מְפַקֵּד *m.*
מְפַקְּדוֹת	מְפַקְּדָה *f.* vel מְפַקֶּדֶת

Infinitum.

פַּקֵּד

Imperat.

plur.	*ſing.*
פַּקְּדוּ	פַּקֵּד *m.*
פַּקֵּדְנָה	פַּקְּדִי *f.*

Fu-

Conjugatio Paſſiva *Hophal* dignoſcitur:

1. Vel ex Kametz chatuph	ante pri-	הָפְקַד
2. Vel ex Kibbutz	mam Ra-	מֻפְקָד
3. Vel ex Schurck	dicalem: ut	הוּסַב

Quarta Conjugatio *Hithpahel* indicatur literis characteriſticis הִתְ: ut הִתְפַּקֵּד.

13. In genere circa Conjugationes eſt obſervandum, quod litera Characteriſtica Temporis abjiciat literam Characteriſticam Conjugationis: ut pro הִפְקִיד, in Participio eſt מַפְקִיד: nam מ, formans Participium, abjicit ה formans Conjugationem Hiphil. Idem obſervatur etiam in Niphal, Hophal & Hithpahel.

Caput XIV.

De Conjugatione ſecunda Pihel, *& ejus paſſiva* Pyhal.

Conjugatio ſecunda eſt, cujus Character eſt Dageſch forte in ſecunda radicali, & in activa forma dicitur *Pihel*, in paſſiva *Pyhal*, quam vocalis Kibbutz potiſſimùm ab activa diſcernit. Dages tamen ex litera Schevata non rarò excidit: aliâs per vocalem longam ferè compenſatur, quandoque non.

Præter,

eaque ſic vocatur à ſimplici ejus formâ: Kal enim *leve* ſignificat.

Conjugationis Paſſivæ *Niphal* litera Characteriſtica eſt *Nun*, quæ aliquando compenſatur per Dageſch. Cognoſcitur igitur *Niphal*, 1. Ex *Nun* præpoſito: ut — נִפְקַד

2. Vel ex Dagſch forti primæ Radicis literæ inſcripto: ut — הִפָּקֵד

Secunda Conjugatio Activa *Pihel* cognoſcitur, 1. Ex Dageſch forti characteriſtico in media Radicis litera: ut — פִּקֵּד

2. Vel ex Scheva ſub litera formativa temporis; ſi nempe illud non ſit propter affixum: ut — יְפַקֵּד

Ejus Conjugatio Paſſiva *Pyhal* denotatur, ſi præter alterutram ex illis notis ſit Kibbutz ante mediam Radicalem dageſſabilem: ut — פֻּקַּד

Tertia Conjugatio Activa Hiphil cognoſcitur, 1. Ex litera ה characteriſtica in principio addita, ut — הִפְקִיד

2. Vel ex Patach ſub litera formativa temporis: ut — יַפְקִיד

3. Vel ex Chirek ante ultimam Radicalem: ut — מַפְקִיד

Con-

tum ſub ה eſt Tzere, ad compenſationem ejecti Dageſch, ut הֵאָסֵף *Aggregari*, Num. 12. 15. Sic in Imperativo & Futuro.

In Infinitivo eſt terminatio Cholem quando unica adhibetur Characteriſtica, ſive conjugationis tantum: ut, נִכְסֹף *deſiderando*, Gen. 31: 30. Sive temporis tantum: ut, כְּהִנָּדֹף *ſicut propelli*, Pſalm. 68: 3. Rarius ſi utraque Characteriſtica conjungatur: ut, הֵאָכֵל *comedendo*, Levit. 7: 18.

10. In Imperativo & Futuro pro terminali vocali tzere interdum eſt pathach: ut, תֵּעָזַב *derelinquetur*. Job. 18: 4. תֵּאָכַלְנָה *Comedentur*, Jer. 24: 2.

[11. Appellationes, quibus Conjugationes, exceptâ Kal, denominantur: ut Niphal, Pihel, &c. ſunt deſumptæ ab antiquo paradigmate פָּעַל *operatus eſt:* ſed quia illud Verbum, propter mediam gutturalem difficilius pronunciatur, & ſæpe irregulariter punctatur, ideo veteres Hebræi, ut illam pronunciandi & punctandi difficultatem evitarent, ſumpſerunt, loco paradigmatis illius antiqui, aliud paradigma פָּקַד *viſitavit*.

12. Dantur quædam generales notæ characteriſticæ, ex quibus Conjugationes fere dignoſcuntur.

Prima Conjugatio *Kal* ſimpliciter proponitur, ea-

תִּשְׁכַּב *cubabis.* 2. Sub penultima gutturali plerumque: ut, יִפְעַל *operabitur.* 3. Ante ultimam gutturalem, ה radicale & mobile, ח aut ע ſemper: ut, אֶשְׁמַע *audiam.*]

7. Hæc verba incipientia ab א, אָבַד *periit*, אָחַז *apprehendit*, אָכַל *comedit*, אָמַר *dixit*, אָבָה *voluit*, אָפָה *coxit*, habent illud א in Futuro Kal quieſcens in Cholem; & terminatio in quatuor prioribus verbis ferè eſt tzere, interdum Pathach: ut, תֹאבֵד *peribit* Pſalm. 1: 6. יֹאבַד *peribit*, Jer. 4. 9. Perit verò א radicale poſt formativam א ſemper, poſt alias raro: ut אֹכַל *comedam*, תֹּסֵף *recipies*, Pſal. 104: 29. Hæc verba vulgò Quieſcentia *Pe Aleph*, id eſt, primâ radicali א appellantur. Sed ſpecialem, non generalem habent anomaliam.

AD NIPHAL.

8. Infinitivus הִפָּקֵד) Propria hîc & in Imperativo eſt formativa litera ה, cujus causâ characteriſtica conjugationis abjicitur, ne duæ formativæ concurrant. Idem fit in Futuro. Hinc oritur hæc

REGULA.

Characteriſtica Temporis excludit characteriſticam conjugationis: ut הִפָּקֵד pro הִנְפָּקֵד.

9. Quando prima Radicis litera eſt gutturalis, tum

3. Infinitum פְּקוֹד) Cum ה paragogico Cholem mutatur in Kametzchatuph, & transfertur ad primam radicalem; & hujus Scheva ad ſecundam; ut, לְמָשְׁחָה *Ad unguendum.* Exod. 29. 29. In Terminatione Pathach id mutatur in Scheva, unde præcedens Scheva tranſit in Chirek: לְרִבְעָה *Ad incundum*, Levit. 20. 16.

4. Imperat. פְּקוֹד) Cum ה paragogico, ut in Infinitivo: שָׁמְרָה *Cuſtodi*, Pſal. 25. 20. שִׁכְבָה *Concumbe*, Geneſ. 39. 12.

פִּקְדִי, פִּקְדוּ) Cholem ex ſing. Maſc. corripitur in Scheva, quod literæ ק ſubjicitur, unde prius Scheva tranſit in Chirek.

5. Futurum אֶשְׁמוֹר) Literæ formativæ propriè cum Scheva notantur, id autem propter ſequens Scheva convertitur in Chirek, & ſub gutturali א in Sægol, juxta communem doctrinam cap. 4. propoſitam. pag. 16. in Regula.

Cum ה paragogico Cholem & pathach mutantur in Scheva, *ut*, אֶשְׁמְרָה *Cuſtodiam*, Pſalm. 39. 2. Sic in prima plurali. Syncopa eſt in תִּשְׁכֹּנָּה *Habitabunt*, Ezech. 17. *v.* 23. ut in præterito plurali.

§. 6. Infinitivus rarò, Imperativus & futurum frequenter deſinunt in Pathach. Fit hoc 1. In verbis intranſitivis ſeu neutris interdum: ut,

תִּשְׁכַּב

Cholem manet, præterquam in tertiis perſonis, ut, יָכֹל יָכְלָה *Potuit*, יָכֹלְתָּ יָכוֹלְתָּ *potuiſti.*

פָּקַדְתָּ) cum ה paragogico, בָּגַדְתָּה *Prævaricatus es*, Malach. 2: 14.

Quæ in ת deſinunt, illud ante aliud ת ſemper abjiciunt, ſubſtituto dages, *ut*, כָּרַת *Succidit*, כָּרַתָּ *Succidiſti.* Sic & Verbum נָתַן ante ת, ultimum נ abjicit: *ut*, נָתַתָּ *dediſti*, נְתַתֶּם *dediſtis:*

פָּקַדְתְּ) Sub tertia gutturali ה radicali & mobili, ח vel ע pro priori Scheva eſt Pathach, quod eſt furtivum, & ante has tres literas raptim pronunciandum: ut, לָקַחַתְּ *la-káacht*, *Accepiſti*, 1 Reg. 14. 3.

פָּקַדְנוּ) Tertia radicalis נ ante aliud נ abjicitur, & per Dageſch compenſatur: *ut*, נָתַנּוּ *Dedimus* pro נָתַנְנוּ.

2. Participium. פֹּקֵד) Sæpiuſculè reperitur cum י paragogico: ut, אֹסְרִי *Ligans*, Gen. 49. 11.

פּוֹקְדָה) Fœmininum in ת uſitatius eſt: *ut*, נֹפֶלֶת *Cadens*, Gen. 15. verſ. 12. בֹּרַחַת *Fugiens* Geneſ. 16: 8.

Eſt & Chaldaica forma Participii uſitata cum Kametz: אָבֵל אֲבֵלִים *Lugens*, &c.

Infinitivus.

הִפָּקֵד

Imperativus.

Plur.	Sing.	
הִפָּקְדוּ	הִפָּקֵד	*m.*
הִפָּקַדְנָה	הִפָּקְדִי	*f.*

Futurum.

fœm.	(Sing.)	*maſc.*
	com. אֶפָּקֵד	1
תִּפָּקְדִי	תִּפָּקֵד	2
תִּפָּקֵד	יִפָּקֵד	3

Plural.

	com. נִפָּקֵד	1
תִּפָּקַדְנָה	תִּפָּקְדוּ	2
	יִפָּקְדוּ	3

Partic. præter. Pahul

Plur.	Sing.	
פְּקוּדִים	פָּקוּד	*m.*
פְּקוּדוֹת	פְּקוּדָה	*f.*

Infinitivus.

פָּקוֹד פְּקוֹד vel פְּקֹד

Imperativus.

Plur.	Sing.	
פִּקְדוּ	פְּקוֹד vel פְּקֹד	*m.*
פְּקוֹדְנָה	פִּקְדִי	*f.*

Futurum.

fœm.	(Sing.)	*maſc.*
	com. אֶפְקוֹד	1
תִּפְקְדִי	תִּפְקוֹד	2
תִּפְקוֹד	יִפְקוֹד	3

Plural.

	com. נִפְקוֹד	1
תִּפְקוֹדְנָה	תִּפְקְדוּ	2
	יִפְקְדוּ	3

NOTÆ AD KAL.

1. Præteritum פָּקַד) Deſinunt etiam in Tzere & in Cholem. Illa imitantur formam communem פָּקַד: ut, חָפֵץ חָפְצָה *voluit*, חָפַצְתָּ *Voluiſti.*

Cholem

FLexio Verbi ſecundùm tempora & perſonas dicitur *Conjugatio*: eſtque *quadruplex*, quarum tres priores duplicem habent formam, Activam & Paſſivam. Quarta, ſimplex & uniformis eſt. *Intranſitiva* autem Verba formam Paſſivam non admittunt.

Prima conjugatio in forma Activa dicitur vulgò קַל *Kal*, in forma Paſſiva נִפְעַל *Niphal*,

Præter. Niphal.
Sing.

fœm.		masc.
נִפְקְדָה	3	נִפְקַד
נִפְקַדְתְּ	2	נִפְקַדְתָּ
com.	1	נִפְקַדְתִּי

Plural.

com.	3	נִפְקְדוּ
נִפְקַדְתֶּן	2	נִפְקַדְתֶּם
com.	1	נִפְקַדְנוּ

Partic. Præſens.

Plur.		Sing.
נִפְקָדִים	m.	נִפְקָד
נִפְקָדוֹת	f.	נִפְקָדָה vel נִפְקֶדֶת

Præter. Kal.
Sing.

fœm.		maſc.
פָּקְדָה	3	פָּקַד
פָּקַדְתְּ	2	פָּקַדְתָּ
com.	1	פָּקַדְתִּי

Plural.

com.	3	פָּקְדוּ
פְּקַדְתֶּן	2	פְּקַדְתֶּם
com.	1	פָּקַדְנוּ

Partic. præſ. Benoni.

Plur.		Sing.
פֹּקְדִים	m.	פֹּקֵד
פֹּקְדוֹת	f.	פֹּקְדָה vel פּוֹקֶדֶת

1. Verbum *perfectum* eſt: פָּקַד *viſitavit Cap.* 13.

Duo ſunt Verba *Deficientia*:

2. In priori deficit *Nun*: ut } נָגַשׁ *appropinquavit* Cap. 17.
3. In poſteriori litera ſecunda eſt geminata: ut } סָבַב *circuivit* C. 19.

Verba *Quieſcentia* habent in principio, vel in medio, vel in fine literam quieſcentem:

4. Primum quieſcit in principio *Jod*: ut } יָשַׁב *ſedit*. Cap. 23.
5. Secundum quieſcit in medio *Vau*: ut } קוּם *ſurrexit*. Cap. 26.
6. Tertium quieſcit in fine *Aleph*: ut } מָצָא *invenit*. C. 30.
7. Quartum quieſcit in fine ה: ut } גָּלָה *revelavit*. Cap. 34.

29. Quædam Verba ſunt dupliciter imperfecta, ſcil. reſpectu primæ & reſpectu ultimæ literæ: ut יָצָא *exivit*, quod eſt verbum dupliciter quieſcens; ſed נָשָׂא *ſuſtulit*, eſt verbum deficiens & quieſcens: reſpectu literæ נ conjugatur ſecundùm paradigma נָגַשׁ & reſpectu literæ א ſecundùm מָצָא.]

Caput XIII.

De Conjugationibus Verborum, & earum primâ Kal & Niphal.

Flexio

E contra ו Vau cum Patach ſequente Dageſch, Futuro præfixum, mutat illud in Præteritum: ut, וַיֹּאמֶר *& dixit.* Ante א autem literam characteriſticam primæ perſ. ſing. num. Futuri dageſch forte ſemper compenſatur producto Pathach in Kametz: ut וָאוֹמַר *& dixi.*

23. Præteriti & Futuri voces in ו & י finitæ crebrò accipiunt ן paragogicum: ut, יָדְעוּן *Cognoverunt*, &c.

14. Secunda ſing. maſc. Præteriti & Imperativi, ac prima perſona Futuri utriuſque numeri, item Infinitivus, amant ה paragogicum præcedente Kametz: ut פָּקַדְתָּה *Viſitaſti*, *&c.*

25. Hæc generalis Perſonarum & Temporum formatio, ad ſingulas Verborum ſpecies & conjugationes deinceps applicanda.

[26. Verba Hebraica ſunt triplicia. { Perfecta. Deficientia. Quieſcentia.

27. Verba Perfecta has duas conditiones requirunt:

1. Omnes literæ Radicis inter conjugandum retinentur, & nullæ abjiciuntur.

2. Omnes Radicis literæ ſemper leguntur, & nullæ quieſcunt. Reliqua verba, in quibus hæ conditiones non inveniuntur, vocantur verba imperfecta, h. e. Deficientia vel Quieſcentia.

§. 28. In univerſum *ſeptem* ſunt paradigmata Verborum: ſecundùm quæ omnia verba Hebraica conjugantur; unum Perfectum, duo Deficientia, & quatuor Quieſcentia.

 1. Verb.

19. Prima ſingul. אֶפְקוֹד *Viſitabo*, ex א quod ex אֲנִי *Ego*: Pluralis: נִפְקוֹד *Viſitabimus*, ex נ quod ex אֲנַחְנוּ *Nos*.

20. Secunda ſing. maſc. תִּפְקוֹד *Viſitabis*, ex ת quod ex אַתָּה *Tu*: ſic plural. תִּפְקְדוּ *Viſitabitis*. Secunda ſing. fœm. תִּפְקְדִי *Viſitabis tu fœm*. ex ת quod ex אַתְּ: aut ת eſt utriuſque ſecundæ index, & genus per י indicatur, ut in Imperativo. Secunda plur. fœm. תִּפְקוֹדְנָה *Viſitabitis vos*, ut in Imperativo.

21. Tertia ſing. maſc. יִפְקוֹד *Viſitabit*, ex י vicario ꝗ ה ex הוּא *Ille*: plur. יִפְקְדוּ *Viſitabunt illi*: tertia fœm. ſingul. תִּפְקוֹד *Viſitabit illa*, ex ת vicario ꝗ ה ex הִיא Illa. Forma cum ſecunda ſingul. maſc. eadem, ſed formatio diverſa, ac appoſitum Nomen maſc. vel fœm. ſemper perſonas diſtinguit. Tertia fœminina pluralis תִּפְקוֹדְנָה *Viſitabunt illæ*. Sic ſecunda & tertia plurales fœmininæ eadem voce exprimuntur, ob diverſum formationis principium: nam ſyllaba formativa נָה hîc poteſt eſſe ex הֵנָּה *Iſtæ*, vel ex אַתֵּנָה *Vos*.

22. ו Vau cum Scheva, Præterito præfixum illud ſæpe in Futurum convertit. [præcipuè quando accentus transfertur ad ultimam ſyllabam: ut וְאָמַרְתָּ *& dices*, Gen. 32. 18.

tavit illa, ubi ה repræſentat Pronomen הִיא *illa*; & tertia pluralis in ו, ut פָּקְדוּ *Viſitarunt.*

15. Secunda maſc. ſing. in תָּ quaſi ex אַתָּה *Tu:* ut, פָּקַדְתָּ *Viſitaſti tu vir*, fœm. in תְּ ex אַתְּ: ut, פָּקַדְתְּ *Viſitaſti tu fœmina.* Secunda pluralis maſc. in תֶּם ex אַתֶּם *Vos:* ut, פְּקַדְתֶּם *Viſitaſtis vos viri:* fœmin. in תֶּן ex אַתֶּן *Vos fœminæ:* ut: פְּקַדְתֶּן *Viſitaſtis vos fœminæ.*

16. Prima ſingul. in תִּי ex אָנֹכִי *ego*, ת adhibitum pro כ; uti in omnibus affixis ſecundæ perſonæ כ uſurpatum loco ת: פָּקַדְתִּי *Viſitavi:* Pluralis in נוּ ex אֲנַחְנוּ *Nos:* ut, פָּקַדְנוּ *Viſitavimus nos.*

17. *Imperativus* ſolâ ſecundâ conſtat, genere & numero diſtinctâ: ut, פְּקוֹד vel פְּקֹד *Viſita tu vir.* Inde pluralis maſculina in Schurek: פִּקְדוּ *Viſitate vos viri.* Fœminina ſingularis י quaſi ex forma Pronominis אַתִּי: ut, פִּקְדִי *Viſita tu fœmina.* Pluralis fœmin. in נָה quaſi ex אַתֵּנָה *Vos fœmin.* ut, פְּקוֹדְנָה *Viſitate vos fœm.*

18. *Futurum* formatur à vocibus Imperativi, quibus præponit literas quatuor אתין (vulgò אֵיתָן *Ethan* eas vocant, memoriæ causâ) generum ac perſonarum formativas.

gol, aut Pathach (ſi ultima radicis eſt ה radicale & mobile, ה aut ע) antecedente, deſinit: ut, פֹּקְדָה vel פֹּקֶדֶת *Viſitans illa.*

9. Futurum duplex eſt: *Primum* & *Secundum.*

10. *Primum* quod ab imperando, tanquam communiori ejus uſu, צִוּוּי *Tziſſui*, *Imperativum* vocant: ut, פְּקוֹד *Viſita*, *Viſitato.* *Secundum* in ſpecie *Futurum* appellatur: ut, אֶפְקוֹד *Viſitabo.*

11. *Infinitum* tempus, vulgò dicitur *Infinitivus modus*, Hebræis *Makor* quaſi *Fons*, quod inde ſignificatio in reliqua diſtincta tempora ceu rivulos certos derivetur: ut, פָּקוֹד, פְּקוֹד vel פְּקֹד *Viſitare.* Exprimuntur etiam eo gerundia, maximè præfixis literis בכלם quas *Bachlam* vocant.

12. PERSONA eſt ſpecialis terminatio Verbi: Eſtque triplex, *Prima*, *Secunda*, *Tertia*, quæ certo genere ferè diſtinguuntur.

13. *Præteriti* tertia pluralis, & prima quælibet, ſunt generis communis.

14. Tertia maſculina in Præterito præcedit, quia ejus forma eſt ſimpliciſſima purum thema continens: ut, פָּקַד *Viſitavit Ille.*

[Infinitivi in verbis quieſcentibus mediâ literâ conſtituunt Radices: ut קוּם: nam in Præterito eſt קָם.)

Hinc tertia fœminina in ָה, ut, פָּקְדָה *Viſitavit*

CAPUT XII.

De Verbo. §. 1.

SIc fuit Nomen & Pronomen: ſequitur *Verbum* cum *Participio.*

2. Verbum eſt vox flexilis, cum *Tempore* & *Perſona.*

3. *Numeri* hîc tantùm ſunt ſingularis & pluralis.

4. *Genera* eadem, quæ in Nominibus, quorum diſtinctio in perſonis patebit.

5. TEMPUS eſt *finitum* aut *infinitum.*

6. *Finitum* eſt aut *Præteritum* aut *Futurum:* nam *Præſens* proprium Hebræi nullum habent. Efferunt autem illud partim per utrumque Participium; partim per Præteritum & Futurum, in generalibus ſententiis, cùm ſignificatur, non quod fuit, aut futurum eſt, ſed quod continuè eſt, fit aut fieri debet: ut יֶהְגֶּה *meditatur.* Pſal. 1. 2.

7. Præteritum unicum pro omnibus: ut פָּקַד *Viſitabat, Viſitavit, viſitaverat, viſitaret, viſitaverit viſitaviſſet.*

6. Hinc oritur participium duplex, *Præſens*, quod *Benoni* vocant: ut, פּוֹקֵד *Viſitans: Præteritum*, quod *Pahul* dicunt: ut, פָּקוּד *Viſitatus, Qui viſitatur.* Hæc, ut in aliis linguis flexionem Nominum imitantur, & Præſentis indicativi uſum etiam præbent. Fœmininum ſingulare indifferenter ferè in ה ָ acutum, vel ת ֶ ֶ ת ַ ֶ penacutum, duplici Sægol,

gol,

1. Perſ. *com. ge.*	2. Perſ. *maſc. g.*	2. Perſ. *f. gen.*	3. Perſ. *m. gen.*	3. Perſ. *fœm. ge.*
verbum meum. דְּבָרִי	verbum tuum. דְּבָרְךָ	verbum tuum. דְּבָרֵךְ	verbum ejus. דְּבָרוֹ	verbum ejus. דְּבָרָהּ
verba mea. דְּבָרַי	verba tua. דְּבָרֶיךָ	verba tua. דְּבָרַיִךְ	verba ejus. דְּבָרָיו	verba ejus. דְּבָרֶיהָ
verbum noſtrum. דְּבָרֵנוּ	verbum veſtrum. דְּבַרְכֶם	verbum veſtrum. דְּבַרְכֶן	verbum eorum. דְּבָרָם	verbum earum. דְּבָרָן
verba noſtra. דְּבָרֵינוּ	verba veſtra. דִּבְרֵיכֶם	verba veſtra. דִּבְרֵיכֶן	verba eorum. דִּבְרֵיהֶם	verba earum. דִּבְרֵיהֶן

19. Nomina fœminina eodem ferè modo recipiunt affixa; niſi quod ה mutetur in ת, ut à צְדָקָה *juſtitia*, fit צִדְקָתִי *juſtitia mea*. צִדְקָתְךָ *juſtitia tua*, &c.]

20. Affixa, הֶם, הֶן, הָ, ...נוּ, ךָ, כֶם, כֶן, quando affiguntur pluralibus nominibus ſemper habent ante ſe י, quod eſt ex terminatione plurali ִים: ut, דְּבָרֵינוּ *Verba noſtra.*

21. מוֹ eſt pro ם, maximè in libris Poëticis Jobo, Pſalmis & Proverbiis.

22. Pro ךָ quandoque eſt כִי.

Ca

16. *Suffixa* ſive affixa ſunt, quæ fini vocum adhærent, & oriuntur ex integris, hoc modo

Ex	אֲנִי	fit	נִי *me*, abl. נִי, נֵי *me*, acc. י *meus*. *a*, *um*, rarò, *Me*, acc. י *mei*, *mea*, *mea*, plur. per omnes caſus.
	אֲנַחְנוּ		נוּ *nobis*, abl. נוּ *noſter: nos*, acc. נוּ *Nos*, accuſ.
	אַתָּה		כָה, ךָ *Tuus*, *Tui*, plur. cum reliquis caſibus.
Ex	אַתֶּם	fit	כֶם *Veſter: Vos*, *vobis*, plur.
	אַתְּ		ךְ, (& Chaldaicum כִי) *Tuus*: plur. יִךְ (& Chaldaicum יְכִי) *Tui*, *a*, *a*.
	אַתֵּן		כֶן *veſter*, *vos*, accuſ. *vobis*.
	הוּא		ו, וֹ הוּ נוּ *Ejus*, *ei*, *eum*, *eo*.
Ex	הֵם	fit	מוֹ הֶם ָם ם *Eorum*, *eis*, *eos*.
	הִיא		הָ הּ נָּה *Ejus*, *ei*, *eam*, *eâ*.
	הֵן		הֶן, ן *Earum*, *eas*, *eis*.

17. Affixa adduntur quinque generibus vocum. 1. Nominibus. 2. Verbis. 3. Participiis. 4. Adverbiis. 5. Præpoſitionibus.

18. Exemplum Nominis Maſculini generis cum Pronominibus affixis:

1. Perſ.

requirit; ut הֶעָרִים *urbes*, הֶחָכָם *ſapiens*, הֶהָרִים *montes*. Excipiuntur pleraque monoſyllaba: ut הָעָם *populus*, הָהָר *mons*.

3. Ante ח & ה non kametzatas recipit tantum Patach, abſque Dageſch forti: ut הַחֶרֶב *gladius*, הַהֶבֶל *vanitas*.

§. 13. Hoc Pronomen ה non præponitur:

1. Nominibus conſtructis. Non licet dicere: הַדְּבַר מֶלֶךְ *verbum regis*.

2. Non præponitur nominibus cum Affixis. Non valet הַדְּבָרוֹ *verbum ejus*.

3. Non præponitur nominibus propriis virorum. Non licet dicere הָאַבְרָם *Abram*.

14. Pauca tamen occurrunt exempla, in quibus Pronomen ה talibus Nominibus præponitur; ut

הָאֵל בֵּית־אֵל *Deus Bethelis*, Gen. 31. 13.

הָעֶרְכְּךָ *æſtimatio tua*, Lev. 27. 23.

הַמְנַשֶּׁה *Menaſſe*, Joſ. 1. 12.

15. Tres literæ כָּלֵב ſæpè poſt ſe extrudunt illud Pronomen emphaticum ה: & propterea ſingulæ illæ literæ recipiunt eam punctationem quam litera ה regulariter reciperet: ut בַּדֶּרֶךְ *in via*, pro בְּהַדֶּרֶךְ. Sub ב eſt Patach & in ד dages forte propter extruſum ה: Sic בֶּעָרִים pro בְּהֶעָרִים.]

16. *Suffi-*

10. *Præfixa* duo ſunt, שׁ & הַ, ſequente dageſch poſt utrumque. Illud eſt ex אֲשֶׁר *Qui, quæ, quod:* hoc ex הוּא; & nunc relativum eſt, *Qui, quæ, quod,* nunc demonſtrativum, *Hic, hæc, hoc,* quomodo articuli uſum habet ante Nomina & Pronomina tertiæ perſonæ: ut, הַדָּבָר *Hæc res,* הַהוּא *Ille ipſe.* הַזֶּה *Hic ipſe,* quod & quandoque cum epentheſi ל dicitur, הַלָּזֶה, & per apocopam, הַלָּז. Sic ex זוּ fit הַלָּזוּ. [Nomen, habens præfixum ה, dicitur eſſe in ſtatu emphatico.]

[11. Pronomen שׁ aliquando tantum habet Sægol ſine ſequente Dageſch: ut שֶׁעֲמָלוֹ *cujus labor.* Eccleſ. 2. 21.

RaròScheva: ut שְׁהֵם *quod ipſi.* Eccleſ. 3. 18.

Semel Kametz: ut שָׁאַתָּה *qui tu.* Judic. 6. 17.

Sequente dageſch habet etiam Patach: ut עַד שַׁקַּמְתִּי *donec ſurrexi,* Jud. 5. 7. Sed hoc שׁ poſſet ad Conjunctionem referri.

§. 12. Punctatio literæ ה ante gutturales & ante ר etiam variat:

1. Ante א & ר ſimpliciter, vel ante ע non kametzatum, Pronomen ה præfixum gaudet Kametz, ut הָאָרֶץ *terra,* הָרֹאשׁ *caput,* הָעֵדוּת *teſtimonium.*

2. Ante literas ע, ח & ה kametzatas Sægol re-

3. *Sing.*	Ille. *M.g.*	illius	illi	illum	ab illo
	הוּא	שֶׁלּוֹ	לוֹ	אוֹתוֹ	מִמֶּנּוּ
Plur.	Illi	illorum	illis	illos	ab illis
	הֵם	שֶׁלָּהֶם	לָמוֹ vel לָהֶם	אוֹתָם	מֵהֶם

Sing.	Illa, *F.g.*	illius	illi	illam	ab illa
	הִיא	שֶׁלָּהּ	לָהּ	אוֹתָהּ	מִמֶּנָּה
Plu.	Illæ	illarum	illis	illas	ab illis
	הֵן	שֶׁלָּהֶן	לָהֶן	אוֹתָן	מֵהֶן

4. In ן finita, item הֶם, ſæpè accipiunt ה paragogicum præcedente Kametz: ut, הֵנָּה, הֵמָּה, אַתֵּנָה.

5. *Defectiva* ſunt, quæ vel genere vel numero deficiunt.

6. Singularia tantùm, & generis diſtincti, *Demonſtrativum*, זֶה *Hic*, זוֹ, זֹה, זֹאת *Hæc.*

7. Pluralia tantùm & utriuſque generis, אֵל, אֵלֶּה *hi*, *hæ.*

8. Utriuſque generis vel numeri, *Relativum* אֲשֶׁר *Qui*, *quæ*, *quod*; *qui*, *quæ*, *quæ*: שׁ *idem.* Interrogativum מִי *Quis*, *quæ*, de perſona: מָה, מֶה, מַה *Quod*, *Quid*, de re.

6. Conjuncta ſive Inſeparabilia ſunt, quæ aliis vocibus adhærent: ſuntque vel *Præfixa*, vel *Suffixa*, quæ *Affixa* vulgò vocant.

10. *Præ.*

CAPUT XI.

De Pronomine. §. 1.

PRonomina ſunt ſecundaria quædam Nomina, & occulta quaſi ipſorum cognomina, undè כִּנּוּיִים, id eſt *Cognomina* Hebræis appellantur. Sunt autem duplicia, *Separata* vel *Conjuncta*, ſive Separabilia vel Inſeparabilia.

2. Separata ſunt, quæ per ſe dictionem ſeparatam conſtituunt: ſuntque vel *Integra* vel *Defectiva*.

§ 3. *Integra*, quæ genere & numero diſtinguuntur: ſuntque tria, tres perſonas indicantia: ut,

	Nominat.	*Gen.*	*Dat.*	*Accuſ.*	*Abl.*
1. *Sing.*	Ego	mei	mihi	me	à me
	אֲנִי vel אָנֹכִי	שֶׁלִּי	לִי	אוֹתִי	מִמֶּנִּי
Plur.	Nos	noſtrum	nobis	nos	à nobis
	אֲנַחְנוּ vel נַחְנוּ	שֶׁלָּנוּ	לָנוּ	אוֹתָנוּ	מִמֶּנּוּ
2. *Sing.*	Tu, *maſc. g.*	tui	tibi	te	à te
	אַתָּה	שֶׁלְּךָ	לְךָ	אוֹתְךָ	מִמְּךָ
Plur.	Vos	veſtrum	vobis	vos	à vobis
	אַתֶּם	שֶׁלָּכֶם	לָכֶם	אֶתְכֶם	מִמְּכֶם
Sing. F. g.	אַתְּ	שֶׁלָּךְ	לָךְ	אוֹתָךְ	מִמֵּךְ
Plur. F. g.	אַתֵּן	שֶׁלָּכֶן	לָכֶן	אֶתְכֶן	מִמְּכֶן

3. *Sing.*

tres : פַּת *fruſtum*, פִּתּוֹת *fruſta.* At בַּת *filia*, plur. בָּנוֹת *filiæ.*

6. *Dualis* hic retinet formam primæ declinationis: ut, יָרֵךְ *Femur*, יְרֵכַיִם *femora.*

7. ה in fine commutatur in ת: ut, שָׂפָה *labium*, שְׂפָתַיִם *labia.* At חֹמֹתַיִם formam habet mixtam ex duali & plurali.

§. 8. *Anomaliæ communes.*

1. Nomina propria, item metallorum & liquorum, ſunt ſingularia tantùm: ut דָּוִד *David*, זָהָב *aurum:* יַיִן *vinum.*

2. Nomina ætatum ſunt pluralia tantùm: ut נְעוּרִים *pueritia*, *adoleſcentia.*

3. Pauca quædam, dualia tantùm: ut, מַיִם.

4. Quædam maſculina flectuntur more fœmininorum: ut, אָב *Pater*, אָבוֹת *patres.* Et contra: ut, אֵלָה *Quercus*, אֵלִים *quercus:* עִיר *Urbs*, עָרִים *Urbes.*

5. Quædam utroque modo: ut, הֵיכָל *Palatium*, הֵיכָלוֹת, הֵיכָלִים *palatia.*

Ca-

Caput X.

De ſecunda declinatione. §. 1.

SEcunda declinatio eſt fœminorum, quæ ſingulari adjicit ſyllabam וֹת ſervatâ communi mutationis lege, ut præc. cap. dictum: ut

אַגָּן *Crater*, אַגָּנוֹת *crateres.*

חֶרֶב *Gladius*, חֲרָבוֹת.

יָתֵד *Clavus*, יְתֵדוֹת.

2. Cholem penultimæ Syllabæ mutatur uti in prima Declinatione: ut גֹּרֶן *Area*, גְּרָנוֹת.

3. Terminationes ־ֶת & ־ַת abjiciuntur: ut, צִדְקַת *Juſtitia*, צִדְקוֹת *juſtitiæ*: עֲטֶרֶת *corona*, עֲטָרוֹת *coronæ*. Excipe אָמָה *Ancilla*, unde dicitur אֲמָהוֹת.

4. Quæ ſunt formæ פִּקְדָה (quorum priores duæ literæ radicales ſunt, & ſub prima litera eſt vocalis brevis ſub ſecunda Scheva quieſcens) in plurali imitantur formam צְדָקָה, quæ paulò antè poſita: ut, כִּבְשָׂה *agna*, כְּבָשׂוֹת, עַלְמָה *virgo*, עֲלָמוֹת, חֶרְפָּה *opprobrium*, חֲרָפוֹת, חָרְבָּה *vaſtitas*, חֳרָבוֹת.

6. Monoſyllaba multa flectuntur per Dageſch præcedente Chirek: ut, אֵם *mater*, אִמּוֹת *matres*:

peregrinus, גֵּרִים. Excipe בֵּן *filius*, unde בָּנִים *filii*.

4. *Cholem* interdum corripitur in Kibbutz & dageſch: ut אָדוֹם *rufus*, אֲדֻמִּים. Item, *Schurek*. חָרוּל *urtica*, plur. חֲרֻלִּים. A יוֹם *Dies*, eſt יָמִים. Sic, רֹאשׁ *Caput*, רָאשִׁים. Ab אֱנוֹשׁ *Homo*, אֲנָשִׁים.

5. Terminatio ה abjicitur, unde præcedens vocalis manet: ut, יָפֶה *pulcher*, יָפִים. Item רֵעֶה *amicus*, רֵעִים.

6. Terminatio י communiter tollitur: ut, יְהוּדִי *Judæus*, יְהוּדִים. Quædam hujus terminationis mutant Chirek in Kametz: ut, גְּדִי *hœdus*, גְּדָיִים pro גְּדִיִּים. Quædam analoga ſunt: ut נָקִי *Innocens*, נְקִיִּים. A כְּלִי dicitur כֵּלִים.

7. Quædam habent י pro ים: ut שָׂדַי pro שָׂדִים *Agri*: Sic, גּוֹבַי *Locuſta*, הָרֵי *montes*.

§. 7. *Dualis numerus* fit in יִם mutatis fere vocalibus, ut vocales in nominibus propter affixa mutantur: ut קֶרֶן *cornu*, קַרְנַיִם; רֶגֶל *pes* רַגְלַיִם.

CA-

plur. קְמָצִים: Cum gutturali, loco Scheva ſimplicis, adhibetur Compoſitum: ut, אֹהֶל *Tabernaculum*, אֳהָלִים: Sic, אֹמֶר *Dictum*, plur. אֲמָרִים.

5. *Patach & Chirek* (non intercedente dageſch) contrahuntur in Tzere: ut, זַיִת *Oliva*, Plur. זֵיתִים. Variant hæc, תַּיִשׁ *hircus*, תְּיָשִׁים *hirci*: ſic, חַיִל *exercitus*, חֲיָלִים. At à בַּיִת *domus*, plur. בָּתִּים.

§. 6. *Ultimæ ſyllabæ* ſunt & aliæ affectiones.

1. *Kametz* quandoque convertitur in Pathach & dageſch: ut, אוֹפָן *rota*, אוֹפַנִּים *rotæ*.

2. *Pathach* non rarò aſſumit dageſch: ut, הֲדַס *myrtus*, הֲדַסִּים: Sic in monoſyllabis, דַּף *Tabula*, דַּפִּים. At, סַף facit סִפִּים; & ſic pauca alia.

3. *Tzere* communiter tranſit in Scheva: ut, עִוֵּר *Cæcus*, עִוְרִים. Quædam, deſcendentia à Verbis defectivis ſecundâ, commutant illud in Chirek & Dageſch: ut, מָגֵן *Clypeus*, מָגִנִּים. חֵץ *Sagitta*, חִצִּים. At Tzere præcedente Kametz manet: ut, זָקֵן *ſenex*, זְקֵנִים *ſenes*.

Monoſyllaba quædam illud etiam retinent: ut גֵּר

 pe-

CAPUT IX.

De prima declinatione. §. 1.

FLexio Nominis dicitur *Declinatio*, quæ hîc fit tantùm ex Nominativo ſingulari, in Nominativum dualem aut pluralem; eſtque *duplex*, Prima & Secunda. In his accidit mutatio vocalium ſecundùm generalem

REGULAM.

Kametz, Tzere & Sagol penultimæ ſyllabæ mutantur in Scheva; Sagol ultimæ ſyllabæ in Kametz.

[*Eodem modo mutatur Patach, quando pro Sagol ponitur.*]

2. Prima declinatio eſt maſculinorum, quæ ſingulari numero adjicit ſyllabam ים, unde Jod quandoque excidit: ut,

טוֹב *Bonus*, plur. טוֹבִים.

צַדִּיק *Juſtus*, plur. צַדִּיקִים.

דָּבָר *Verbum*, plur. דְּבָרִים.

סֵפֶר *Liber*, plur. סְפָרִים.

מֶלֶךְ *Rex*, plur. מְלָכִים.

נַעַר *Puer*, plur. נְעָרִים.

3. Quædam flectuntur in ין ex forma Chaldaica: ut, אַחֲרִין

4. *Cholem* penultimæ ſyllabæ, ſequente Sægol vel Patach, mutatur in Scheva: קֹמֶץ *pugillus*, plur.

gradus abſoluti terminationibus, ſed periphraſi. [ex. gr. Comparativus gradus fit per præpoſitionem מִן ſive מ: ut טוֹבָה חָכְמָה מִפְּנִינִים *bona* eſt *ſapientia præ margaritis*, h. e. melior. *Prov.* 8. 11.

§. 11. Superlativus gradus fit. 1. Per מְאֹד *valde:* ut טוֹב מְאֹד *bonus valde*, i. e. optimus.

2. Per duplicationem Poſitivi gradus: ut טוֹב טוֹב *optimus.*

3. Per literam ב: ut, וּבוֹגְדִים בְּאָדָם *& perfidi in hominibus*, hoc eſt, *hominum perfidiſſimi.*]

12. *Caſus* eſt ſpecialis terminatio nominis, ſextuplex in utroque numero, Nominativus, &c. At illi non actu, ſed poteſtate hic ſunt, id eſt, non diverſarum terminationum, ſed ex ſtructura ſermonis: neque etiam articulis aut notis certis diſcernuntur (ut tamen vulgò docent) ſed omninò ex Syntaxi dijudicandi ſunt

ל tamen communiter Dativum; [nonnunquam, præcipuè poſſeſſorem vel auctorem denotans, Genitivum.]

אֶת Accuſativum denotat [poſt verba paſſiva Nominativum; & quando inſtrumentum denotat Ablativum]

מִן, מ *ex*, *de*, & ב *in*, regunt Ablativum.

ה communis omnium caſuum articulus eſt.

mininum: ut גָּדוֹל *magnus*, גְּדוֹלָה *Magna*. De eâ agitur hoc Capite.

2. Propter flexionem è ſingulari in pluralem: ut גָּדוֹל *magnus*, גְּדוֹלִים *magni*. Cap. 9. & 10.

3. Propter ſtatum regiminis: ſic à דָּבָר *verbum*, fit דְּבַר הַמֶּלֶךְ *verbum regis*. Status regiminis (ſive conſtructus) eſt, quando unum Subſtantivum regit alterum in genitivo. Prius Subſtantivum ſolet hic mutari. Cap. 43.

4. Propter Pronomina affixa, ut דְּבָרוֹ *verbum ejus*, à דָּבָר *verbum*. Cap. 44. 45. & 46.

5. Propter accentus: ut אָרֶץ *terra* pro אֶרֶץ Cap. 47.]

1. Kametz penultimæ ſyllabæ mutatur in Scheva: ut, גָּדוֹל *Magnus*, גְּדוֹלָה *Magna*.

2. Tzere ultimæ ſyllabæ, ſi nullum Kametz præceſſerit, ſimiliter tranſit in Scheva: ut, עִוֵּר *Cæcus*, עִוְרָה *Cæca*. Præcedente autem Kametz manet.

3. Terminatio הֶ tollitur, unde antecedens Kametz immutatum manet, ut יָפֶה *Pulcher*, יָפָה *pulchra*.

4. Maſculina in ִי moventur in ה & in ת: ut, שֵׁנִי *Secundus*, שֵׁנִיָּה & שֵׁנִית *Secunda*.

§. 10. Adjectivis, quorum ſignificatio augeri poteſt, accidit *Comparatio*, quæ non fit diverſis gra-

CAPUT VIII.

De Nomine. §. 1.

NOmen eſt vox per numeros generaque declinabilis cum caſu.

2. *Numerus* hic etiam *Dualis* eſt, qui de rebus naturâ binis tantùm effertur, raro de aliis. Forma capite ſequenti oſtendetur.

3. *Genus* quomodo cognoſcatur, uberius ex Theſauro noſtro Grammatico petendum eſt.

4. E generis differentia Nomen eſt vel *Subſtantivum* vel *Adjectivum.*

5. *Subſtantivum* eſt nomen generis unius vel communis, ſub una terminatione: ut סֵפֶר *Liber.*

Ad ſexum diſcernendum quandoque etiam in alterum genus movetur ob ſexus differentiam. Hinc obſervanda hæc

R E G U L A.

Motio *de Maſculino in fœmininum, fit aſſumpto* ה *cum præcedente Kametz & accentu: ut* אִישׁ *vir,* אִשָּׁה *Vira,* מֶלֶךְ *Rex,* מַלְכָּה *Regina.*

6. *Adjectivum* eſt Nomen generis duplicis ſub duplici terminatione: ut, טוֹב *Bonus,* טוֹבָה *bona.*

7 Motio hæc in alteram terminationem, Maſculini formam ſæpè mutat.

[§. 8. In genere obſervetur, quod vocales præcipuè ob quinque rationes permutentur:

1. Propter motionem è maſculino genere in fœ-

§. 10. *Epicœna*, nomina ſub uno genere utrumque ſexum complectentia, quorum genus fere ex terminatione cognoſcitur: Maſculina ſunt בָּקָר *bos, armentum*, חֲזִיר *porcus.* Fœminina אַרְנֶבֶת *lepus*, חֲסִידָה *ciconia.*

§. 11. *Secundò* ex terminatione genera dignoſcuntur.

§. 12. Maſculina ſunt terminata in literam radicalem, aut in ſerviles י ם ן: ut, דָּבָר *verbum*, תַּחְתִּי *inferior*, פִּדְיוֹם vel פִּדְיוֹן *redemtio*, *lytron.*

§. 13. Fœminina ſunt, terminata vel in ה ſervile & quieſcens, præcedente Kametz cum accentu tonico: ut, בְּרָכָה *benedictio.* Vel in ת ſervile, præcedente vocali, aut longâ cum accentu, aut brevi ſine accentu: longa eſt Kametz, זִמְרָת *canticum*; chirek longum, רֵאשִׁית *principium*; cholem, חָכְמוֹת *ſapientia*; ſchurek, גָּלוּת *exilium.* Brevis eſt ſægol, aut vicarium pathach: ut, אֱמֶת *veritas*, אַמְתַּחַת *ſaccus.*

§. 14. Sed quorum genus ex his regulis dignoſci non poteſt, illud in Contextu Biblico ex adjuncto Adjectivo vel ex Verbo facile diſcerni poteſt.

§. 15. Numeralia cardinalia à tribus ad decem, ſub terminatione Fœmininâ ſunt Maſculina, & ſub virili ſunt Fœminina: שָׁלֹשׁ f. שְׁלֹשָׁה m. *tres.* עֶשֶׂר f. עֲשָׂרָה m. *decem.*]

6. Conjunctum, quod utrique ſexui commune eſt: unde & *Commune genus* vulgò dicitur, & nunc in Maſculino, nunc in Fœminino genere uſurpatur.

[§. 7. Genera apud Hebræos præcipuè dignoſcuntur ex duplici fonte: 1. Ex ſignificatione. 2. Ex terminatione.

Primò ex ſignificatione dignoſcuntur eſſe Maſculina:

1. Nomina propria Virorum: ut דָּוִד *David.*

2. Officiorum virilium: ut מֶלֶךְ *Rex.*

3. Fluviorum: ut פִּישׁוֹן *Piſchon.*

4. Montium: ut כַּרְמֶל *Carmel.*

5. Populorum: ut עִבְרִי *Hebræus.*

6. Menſium: ut נִיסָן Niſan.

§. 8. *Fœminina* ſunt:

1. Nomina propria Mulierum: ut רָחֵל *Rachel.*

2. Muliebrium Officiorum: ut, מְיַלֶּדֶת *obſtetrix.*

3. Regionum & Provinciarum: ut מִצְרַיִם *Ægyptus.*

4. Urbium: ut יְרִיחוֹ *Jericho.*

§. 9. *Communia* ſunt.

1. Nomina Numeralia à viginti uſque ad centum incluſive: ut שְׁלֹשִׁים *triginta.*

2. Nomina membrorum, quæ tamen ſæpius fœminina ſunt, ut, מֵצַח *frons*, יָד *manus.*

9. Si unica remanens litera ſit drageſſata, tum Nun ab initio eſt adjiciendum, & He poſtponendum: ut יַכּוּ *percutient* eſt à נכה.

10. *Figura* eſt origo vocis *Simplex* aut *Compoſita: Simplex*, quæ eſt individua in alias: ut אָב *Pater*. *Compoſita*, quæ in alias voces dividi poteſt: ut, אַבְרָם *Abram*, in אָב *Pater* & רָם *Excelſus*. Compoſitæ voces Hebræis rariores ſunt.

CAPUT VII.

De diviſione vocis in genera & ſpecies. §. 1.

Vox eſt *Declinabilis* vel *Indeclinabilis*.

2. *Declinabilis*: quæ in diverſos fines flectitur: idque *Numero* vel *Genere*.

3. *Numerus* eſt, cùm quid de uno vel pluribus effertur: unde eſt vel *Singularis*, qui de uno; vel *Dualis*, qui de duobus, vel binis; vel *Pluralis*, qui de pluribus uſurpatur.

4. *Genus* eſt differentia vocis ſecundùm ſexum; eſtque *Diſtinctum* vel *Conjunctum*.

5. Diſtinctum, eſt vel *Maſculinum*, quod mari aut rebus maris ſpecie conceptis; aut *Fœmininum*, quod fœminæ, convenit. [Genus *Neutrum* non agnoſcunt Hebræi, ſed illud frequentius exprimunt per Fœmininum.]

6. Con-

(ut יַךְ à נָכָה, בְּתוֹרָתוֹ à יָרָה)

4. *Quicquid analogico normæ diſſentit ab uſu;*
Hoc exercitium, lector amice, dabit.

§. 8. In genere circa inveſtigationem Radicis eſt obſervandum: quando aliquid abjicitur ab initio, vel è medio, vel à fine, tum ſæpe in eodem loco eſt aliquid addendum: ut יִתֵּן *à* נָתַן, שִׂים *à* שׂוּם עָשִׂיתָ *à* עָשָׂה.

§. 9. Quando abjectis Servilibus, ſuperſunt duæ literæ, tum ſequentes regulæ inveſtigationi Radicum plurimum poſſunt inſervire:

1. Si abjectis Servilibus maneant duæ literæ, quarum prior eſt dageſſata, tum ab initio ut plurimum Nun, rarius Jod, & in duobus verbis ל eſt addendum: ut יִגַּשׁ *a* נָגַשׁ *acceſſit*, הִצִּית *accendit* a יָצַת: ſed יִקַּח eſt a לָקַח *accepit*., & נִתַּע à לָתַע *commoli*.

2. Si verò poſterior maneat dageſſata, tum illa eadem eſt geminanda: ut סַבּוֹ à סָבַב *circuivit*. Excipe אַפּוֹ ab אנף, & חִטָּה à חנט.

3. Si ante duas literas ſuperfluas ſit Vau, tum hoc fere mutandum eſt in Jod: ut נוֹשַׁב, תּוֹשֵׁב, הוֹשִׁיב *à* יָשַׁב *ſedit*.

4. Si poſt tales duas literas inveniatur Jod, tum hoc fere mutandum eſt in He: ut גָּלִיתָ a גָּלָה *revelavit*.]

5. Si

rad. אמם fit אם *natio*, & לְאֹם *idem.*

2. Per detractionem literæ Radicalis: ut à בָּנָה *ædificavit*, fit בֵּן *filius.*

3. Per additionem ſimul & detractionem: ſic à נָטַע *plantavit*, fit מַטָּע *planta*, per abjectionem Nun, & per additionem Mem.

4. Sine detractione vel additione alicujus literæ; ſed vel per nudam punctorum mutationem: ſic à דִּבֵּר *loquutus eſt*, fit דָּבָר *verbum*, vel abſque ulla mutatione punctorum: ſic à טוֹב *bonum eſſe*, fit טוֹב *bonitas.*

§. 7. Inveſtigationi Radicum plurimùm inſerviunt hi ſequentes verſiculi:

1. *Abjice Serviles, & tres ſi forte ſuperſunt,*
Radicem themàtis noveris eſſe tui.
(ut אֶפְקוֹד à פָּקַד.)

2. *Sin tantum remanere duas conſpexeris, adde*
Nun *vel* Jod *capiti, vel dato* Vau *medio*
(ut אֶגַּשׁ à נָגַשׁ, הִצִּיב à יָצַב, קַמְתָּ à קוּם)
Aut He *poſtponas, aut conduplicato ſecundam;*
Vera ſtatim Radix pullulat inde tibi.
(ut גָּלוּ à גָּלָה, מְסִבָּה à סָבַב).

3. *Unica ſed remanet mihi litera, quando removi*
Serviles: Radix dic agè qualis erit?
Nun *da principio, vel* Jod *ſuperadde quieſcens,*
He *fini: Radix inde petita venit.*

(ut

Radices: ut פָּקַד *viſitavit*, אָרָה *carpſit.* Raro paucioribus: ut שֵׁם *nomen*, שָׁם *ibi.* Vel pluribus: ut, עֲרָפֶל *caligo*, צְפַרְדֵּעַ *rana.*

4. Radices, in Lexicis deſtitutæ vocalibus, non ſunt in Bibliis in tali ſimplici forma uſitatæ: ſed illi ſimplici formæ ſolet addi vox punctata & uſitata: ut ברש, בְּרוֹשׁ *abies.*]

§. 5. Undecim literæ ג ד ז ח ט ס ע פ צ ק ר, ſemper Radicales, nunquam fiunt Serviles.

E contra Undecim literæ Serviles, מֹשֶׁה וְכָלֵב אֵיתָן ſæpè fiunt Radicales: exempli gratia:

1. Quatuor literæ ſerviles שְׁאָבָל (*Schâbhal*) in medio & fine vocum ſemper fiunt Radicales: ſed ab initio ſunt indifferentes; hoc eſt, poſſunt eſſe Radicales vel Serviles.

2. Quatuor literæ מְנֹכָה (*Menocha*) in medio fiunt Radicales: ſed ab initio & fine ſunt indifferentes.

3. Tres cæteræ literæ תָוִי (*Tavi*) ubique fere poſſunt eſſe Radicales vel Serviles.

[§. 6. Voces *derivativæ*, quæ alterius ſunt originis, quæque literis minuſculis in Lexicis deſcribuntur, fiunt à Radicibus quatuor modis:

1 Per additionem literæ unius vel plurium ex voce הֶאֱמַנְתִּי. Hiſce ſex literis annumeratur ל. Sic à Radice צָבַע *pinxit*, fit אֶצְבַּע *digitus:* ab inuſitata

rad.

22. Quando Kametz-chatuph vitioſè cum duobus punctis ſcribitur, tunc tribus modis à Chateph-kametz diſcernitur: juxta has tres

REGULAS.

I.

Kametz-chatuph poſt ſe ſemper habet vel Scheva quieſcens aut dageſch forte: ut רָנּוּ *Ronnu:* קָדְשׁוֹ *Kodſcho:* Poſt Chateph-kametz nunquam ſic.

II.

Kametz-chatuph omnibus alphabeti literis per ſe ſubjicitur: Chateph-kametz propriè gutturalibus tantùm, idque loco Scheva, rariſſimè, & irregulariter aliis literis additur.

III.

Kametz-chatuph ſæpè abſque duobus punctis ſcribitur, & ſyllabam conſtituit: Chateph-kametz ſine iſtis nunquam venit, neque unquam ſyllabam efficit.

CAPUT VI.

De Notatione §. 1.

NOtatio eſt, quâ vocis cujuslibet origo inquiritur: idque *Specie* aut *Figurâ*.

2. *Species* eſt origo vocis *prima*, vel aliunde *derivata*.

3. *Prima* vel *Primitiva* vox eſt, quæ primæ eſt originis. Græcis θέμα, Hebræis שֹׁרֶשׁ *Radix* dicitur, & tribus communiter literis conſtat, quæ dicuntur *Radi-*

Differentia inter Kametz longum & Kametz-chatuph ſive breve, & Chateph-kametz ſive breviſſimum.

21. Kametz-chatuph nunc per nudam figuram Kametz longi (ָ) deſcribitur, nunc in libris non accuratis, per præpoſita duo puncta (ָֽ:) quâ figurâ etiam Chateph-kametz notatur.

Quando Kametz-chatuph habet figuram nudi Kametz, tunc quadrupliciter ab eo diſtinguitur juxta has

R E G U L A S.

I.

Kametz abſque Metheg ante Scheva, eſt Kametz-chatuph, i. e. *O breve: ut*, חָכְמָה Chochma. Excipe Jobum, Pſalmos & Proverbia. [ſcil. in antiquis editionibus, in quibus Metheg ſæpe omittitur.]

II.

Kametz abſque accentu ante Dages forte, breve eſt: ut, רָנּוּ ronnú.

III.

Kametz ultimæ ſyllabæ accentu tonico carens, ante literam mobilem, breve eſt: ut וַיָּקָם Vajiakom. *Sic etiam ante Makkaph, quod eſt poſt literam mobilem:* ut, כָּל־ Kol.

IV.

Kametz ante gutturalem cum Chateph-kametz notatum breve eſt; ut אָהֳלוֹ Oholó.

21. Quan-

i. e. Kametz-chatuph: ut, וְיָקָם לָךְ: *Vejákom lach* Job. 22. 28.

[18. Accentus Euphoniæ cauſâ ex ultima ad penultimam ſyllabam retrahitur, accuratè loquendo, propter quatuor rationes:

1. Quando ſequitur dictio monoſyllabica: ut, מָ֫רוּ בָךְ:.

2. Quando ſequitur dictio biſyllaba accentum habens in penultima: ut פֹּ֫קֵד דָּ֫רֶךְ: pro פֹּקֵד.

3. Propter Vau converſivum futuro præfixum. Tunc quoque terminantes vocales Tzére & Cholem corripiuntur; illa in ſægol, hæc in Kametz-chatuph: ut וַיֹּ֫אמֶר pro וַיֹּאמֵר, וַיָּ֫סׇב pro וַיָּסֹב.

4. Propter accentum pauſantem; videlicet quotieſcunque in penultima ſyllaba fuerit Scheva mobile, tum accentus pauſantes præoccupant ſibi illud commutando in majorem vocalem: ut נָפָ֫לוּ pro נָפְלוּ, נַחֲלָתֶ֫ךָ pro נַחֲלָתְךָ.

19. E contra accentus ſæpè protruditur ad finem, ob ו cum Scheva Præterito præfixum, convertens ſignificationem Præteriti in Futurum: ut וְנָתַתִּ֫י *& dabo*, Deut. 18: 18.]

20. Cæterùm in Jobo, Pſalmis & Proverbiis, alia quàm in aliis libris Biblicis accentuum ratio eſt, cujus modus hactenus ab Hebræis nondum ſatis explicatus.

[14. Metheg à Silluk diſtinguitur ſitu: nam Silluk tantum ultimæ vel penultimæ ſyllabæ verſuum ſubſcribitur, ſed Metheg ubique in verſibus pingitur, exceptis illis duabus ultimis ſyllabis.]

15. Duplex porro hîc euphoniæ ſpecies eſt.

16. *Prima*, Accentus tonici ablatio. Tunc duæ pluresve voces virgula tranſverſa conjunguntur, ut cum poſtremæ vocis accentu venuſta pronunciatione coaleſcant. Virgula iſta vocatur *Makkaph:* ut,

וְאַף־גַּם־זֹאת *veaph-gam-sôth*, Levit. 26. 44.

De Makkaph ſunt duæ

R E G U L Æ.

I.

Cholem & Tzere, ſequente literâ mobili, in fine vocis, ante Makkaph plerumque corripiuntur; illud in Kametz-chatuph, hoc in Segol, ut כָּל־ col pro כֹּל, אֶת־ pro אֵת.

II.

Kametz ante Makkaph & literam mobilem breve eſt, id eſt, Kametz-chatuph: ut כָּל־ col, יָקָם־ Jakom, quæ accentu proprio notatæ, ſcribuntur כָּל, יָקוּם. Sic etiam אָת.

17. *Secunda*, accentus trajectio. Nam vox monoſyllaba aut biſyllaba penacuta, ſæpiſſime rejicit accentum præcedentis dictionis ex ultima in penultimam: unde cholem & tzere rurſus corripiuntur, ut ante. Hinc iſta regula: *Kametz ultima ſyllabæ, ante literam mobilem accentu deſtitutum, breve eſt*,

 i. e.

dos, quando non accedit augmentum poſterius: ut פָּקַד.

7. Aliæ dictiones fere omnes proxime antecedente paragrapho non comprehenſæ: ut בָּבֶל *Babel* עֲרָפֶל *caligo*.]

13. *Euphonicus* eſt, qui tonico præmiſſus, ſuaviorem pronunciationem efficit: is unicus eſt, & dicitur *Metheg*, vel *Gajah*, rectâque virgulâ ſub litera notatur. Ejus uſus eſt, ut vocalem, cui adjunctus eſt, decorè ſuſpendat: ut, הָֽיְתָה *hájetha*. Vocalibus longis ante Scheva addi ſolet, unde hæc

REGULA.

Kametz ante Scheva abſque Metheg, breve eſt, id eſt, Kametz-chatuph; ut, חָכְמָה Chochma; at cum Metheg חָֽכְמָה Cháchemá.

Incuria tamen typographica non rarò id omiſit: ſic in Hagiographis rariſſimè uſurpatur, unde ad analogiam vocis & ſenſum attendendum, quando A vel O eſſe debeat.

[Sed in noviſſimâ editione Bibliorum & Pſalteriorum noſtrorum illud Metheg, ex incuria Typographorum aliâs omiſſum, ubique exprimitur.]

Metheg etiam ſemper additur vocalibus ante Scheva compoſitum: ut יַֽעֲשֶׂה *Jahasê:* יֶֽאֱסֹף *Jéeſóph*.

Metheg ſæpè mutatur in accentum tonicum; unde ſuperior regula tertia nata eſt: ut הָֽעֵצִים.

[14.

numeri: ſecundæ perſ. plur. fœm. Imperàt. ac ſecundæ & tertiæ perſ. plur. fœm. Futur. ut עָמַדְתָּ *ſtetiſti*, עָמַדְתִּי *ſteti*, עָמַדְנוּ *ſtetimus*, פְּקוֹדְנָה *viſitate f.* תִּפְקֹדְנָה *viſitabitis & viſitabunt f.*

9. Voces cum affixis ֶנִּי ַנִי ֶנּוּ ָנוּ ֵנוּ ֶךָּ ֵכִי ֵךְ ָהוּ ֵהוּ ֶנּוּ ָמוֹ ֵמוֹ ֶהָ ֶנָּה Et quando ex his affixis nude junguntur vocibus in vocalem finitis.

[§. 12. Hæ voces accentum in ultima ſyllaba obtinent:

1. Quarum ultima ſyllaba deſinit in literam mobilem, antecedente vocali longa: ut דָּבָר *verbum.*

2. Voces cum affixis ִי ַי ְךָ ֵךְ כֶם כֶן וֹ ָו ֵו ָו הֶן הֶם ֵם ָם ָם ָה

3. Verba, quando acceſſerunt ָה, וּ & ִי: ut, פִּקְדִי פָּקְדוּ פָּקְדָה. Exceptis Kal, Niphal, Hiphil & Hophal defectivorum ſecundâ, ac Kal, Niphal & Hiphil quieſcentium ſecundâ.

4. Secundæ perſonæ pluralis numeri, utriuſque Generis Præteritorum: ut שְׁמַרְתֶּם *cuſtodiviſtis.*

5. Quæ in ה fœmininum deſinunt præcedente Kametz: ut בְּרָכָה *benedictio.*

6. Omnia verba per omnia Tempora & Mo-

 dos,

אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה. *Et quicquid erat cum ipſo in arca*, *Gen.* 7. 23. Aliâs ſic aſpiratæ manent, ut dictum cap. 3. §. 3. n. 2.

11. Hæ ſequentes voces accentum in ſyllabâ penultimâ poſſident.

1. Voces deſinentes in geminum ſægol, aut pathach loco ſægol: ut, דֶּרֶךְ *via*, עוֹמֶדֶת *ſtans*, סֶלַע *ſaxum*, נַעַר *puer*.

2. Nomina formæ פַּיִד: ut, בַּיִת *domus*.

3. Nomina formarum פֶּקֶד, פֹּקֶד & פָּוֶד, & hujuſmodi finium, ac deſinentia in חו & in הו non affixum: ut, חֵלֶק *pars*, אֹהֶל *tentorium*, מָוֶת *mors*, אָחוּ *ulva*, תֹּהוּ וָבֹהוּ *informe & inane*.

4. Nomina cum ה locali: ut אַרְצָה *terram verſus*.

5. Nomina duplicis terminationis fæminina: ut יְשׁוּעָתָה *Omnimoda ſalus*.

6. Nomina dualia: ut, יָדַיִם *manus*.

7. Nomina, pronomina, particulæ, & quædam verba, quando הָ paragogicum acceperunt: ut, לַיְלָה *nox*, הֵמָּה *illi*, שָׁמָּה *ibi*, וְתָבוֹאָה *& celeriter adveniat*, Eſ. 5. 19.

8. Secundæ & primæ perſonæ Præteritorum Sing. num. maſc. & com. gen. & prima perſona pl, nume-

6. Tertius uſus ad Syntaxin pertinet, quæ docet orationem in ſua membra recte diſtinguere. Sic autem diſtribuuntur in *Miniſtros* & *Reges*.

7. *Miniſtri* ſunt, qui orationem continuant & promovent ad commodum membrum: Suntque octo: *Kadma*, *Teliſcha-ketanna*, *Merca ſimplex*, *Merca duplex*, *Munach*, *Mahpach*, *Darga*, *Jerach*.

8. *Reges* ſunt, qui ſpiritum vel leviculè ſuſpendunt, aut pleniùs ſiſtunt, deponuntque, & ſermonem aliquo membro incîdunt, ſuntque ſeptendecim reliqui; *Silluc*, *Athnach*, *Rebbia*, *Sakeph-katon*, *Sakeph-gadol*, *Segolta*, *Sarka*, *Gereſch*, *Gereſchajim*, *Paſta*, *Paſer*, *Schalſcheleth*, *Teliſcha-gedola*, *Karnepara*, *Tiphcha*, *Tebhir*, *Jethif*.

9. Ex his communiter ad Comma ſive Inciſum adhibentur, *Rebbia* א֗, & *Sakeph-katon* אׄ, & in verſibus longioribus *Segolta* א֒: ad Colon, *Athnach* א֑; ad Periodum ſive Verſum abſolvendum, *Silluk* אֽ. [quem duo puncta (:) dicta *Soph paſuk*, ſequuntur.]

10. Hi, ob pleniorem ſpiritus in pronunciando depoſitionem, dicuntur *Pauſæ*, quarum in immutandis vocalibus non exigua vis eſt, ut in fine hujus libri oſtenditur. Hic obſervetur & iſta

R E G U L A.

Litera בגד כפת Begad-kephat *poſt vocem vocali longâ aut literâ quieſcente finitam, ac quolibet accentu rege notatam, Dageſch lene accipiunt*: ut, אֲשֶׁר

5. Uſus horum triplex eſt: 1. deſignant *muſicam*, ſive rationem cantus apud Judæos: 2. *legitimam pronunciationem* cujuſque vocis, in ſyllabæ alicujus elevatione: ut פָּקַד *pakàd*: 3. *Diſtinctionem ſententiæ* in certa membra. Primus uſus Judæis relinquitur. De ſecundo hic obſerventur hæ

R E G U L Æ.

Quæ ſyllaba accentu tonico notata eſt, ea acuitur.

Excipe *Teliſcha-gedola* א & Jethif א, qui primam vocis literam ſemper occupant; *Tiphcha* א, quando in Jobo, Pſalmis & Proverbiis, initio vocis ponitur: item *Paſta* א, *Teliſcha Ketanna* א, *Sagolta* א, *Sarka* א, qui ultimæ vocis literæ ſemper adhærent, nec tamen eas ſyllabas ſemper afficiunt. Quæ autem ſyllaba cum illis acuenda ſit, id ex analogia flexionis, & proprietate vocis ſciendum eſt.

II.

Ejuſdem accentus in eadem voce geminati, prior ſyllabam acuit: ut, תֹּהוּ tóhu.

III.

Diverſorum in eadem voce accentuum poſterior acuit, prior euphoniæ inſervit: ut וְהָעֵצִים vehaetzim.

IV.

Accentus tonicus, vocali longæ additus, Scheva ſequens conſtituit quieſcens: תָּגֵלְנָה tagêlna. Pſ. 51:10.

6. Ter-

4. Tonici accentus ſunt *viginti quinque*, quorum *quatuordecim* ſupra vocem, *undecim* infra vocem notantur, hoc modo:

Supra vocem.

1 א Paſchta.

2 א *Kadma.*

3 א Gereſch: Teres: Asla.

4 א Geraſchajim.

5 א *Teliſcha ketanna*, *Talſcha*, *Tarſa.*

6 א Teliſcha gedola.

7 א Karne-Para.

8 א Rebia.

9 א Sakeph gadol.

10 א Sakeph katon.

11 א Sægolta.

12 א Paſer.

13 א Sarka.

14 א Schalſchelet.

Infra vocem.

15 א *Merca: Maarich.*

16 א *Merca kephula.*

17 א Tiphcha: Tarcha.

18 א *Munach.*

19 א *Mahpach.*

20 א Jethif.

21 א Tebhir.

22 א *Darga.*

23 א Athnach.

24 א *Jerach.*

25 א Silluk.

thongum facit: ut צָו *tzau*, עֵשָׂו *Eſau*, שָׁלֵו *Schaleu*, פִּיו *piu*. Judæi tamen in his nullam diphthongum agnoſcunt, ſed ו ut conſonam f proferunt, *tzaf*, *Eſaf*, *ſchalef*, *pif*.

16. *Jod* itidem triplicem [ſive quadruplicem] diphthongum facit: ut, פָּנַי *panai*, אַיֵּה *aije*, אֲדֹנָי *Adhonai*, גּוֹי *goi*, גָּלוּי *galui*. Attamen & hîc à quibuſdam dubitatur. Irregulare eſt יְרוּשָׁלַםִ, quod ſcribendum & legendum יְרוּשָׁלַיִם *Jeruſchalajim*, ex Jerem. 26. 18. item יְרוּשָׁלַמָה quod legendum, יְרוּשָׁלַיְמָה ex 2 Paral. 32. 9.

Caput V.

De Accentibus. §. 1.

VOcis communes affectiones ſunt *Accentus* & *Notatio*.

2. *Accentus* eſt nota, quæ vocis ſonum convenienter moderatur: eſtque *Tonicus* vel *Euphonicus*.

3. *Tonicus*, qui ultimam vel penultimam ſyllabam acuit. Hunc nos rectâ virgulâ, ad ſyllabam acuendam, docendi causâ in hoc libello exprimemus. Vox in ultima habens accentum, vocatur vulgò Chaldaica voce מִלְרַע *milra:* in penultima, מִלְעֵיל *milhel*.

4. To-

Scheva compoſitum mutatur in Scheva ſimplex: ut, יֶהְגֶּה *je-ge*, pro יֶהֱגֶּה. [הָחְתַּל *hochtal*, pro הָחֳתַל.]

13. Dageſch forte ſyllabæ compoſitæ facit quoddam compendium: ut, הִגִּשׁ *hyg-gaſch*, pro הִנְגִּשׁ.

De *Dageſch* forti notentur hæ Regulæ:

I.

Scheva poſt vocalem brevem, ſub litera dageſſata, vocale ſit: ut, גִּלְּתָה gil-letha, pro גִּלְלְתָה.

Poſt vocales longas raro dageſch forte adhibetur, quia in longis vocalibus ſonus integer ſyllabæ abſolvitur; aliquando tamen etiam poſt eas reperitur:

II.

Dageſch forte ex gutturalibus & ר excidens, ſæpe præcedentem vocalem brevem in longam convertit: ut, בֵּאֵר pro בִּאֵר. [Vide cap. 3. in Regula.]

Dageſch forte, etiam ex litera ſchevata, euphoniæ causâ ſæpe excidit; [& hoc Scheva mobile eſt, licet ſit poſt vocalem brevem] ex. gr. יְבַקְשׁוּ pro יְבַקְּשׁוּ.

14. Denique *Diphthongorum* doctrina ſyllabæ compoſitæ affectio quædam eſt. Hinc nata eſt hæc

REGULA.

Vau & Jod vocalis quodammodo naturam induunt, & cum vocalibus in quaſi diphthongum coaleſcunt:

15. Vau triplicem [ſive quadruplicem] diph-

nam fit in באלֹהִים pro בֵּאֱלֹהִים *in Deo:* in לאמור pro לֶאֱמוֹר *Dicere:* & in לאדֹנָי pro לַאֲדֹנָי *Domino meo.* Sic לַיהוָֹה, quod legendum לאדֹנָי.

10. Porrò duæ vocales breviſſimæ continuò legi nunquam poſſunt; unde nec duo Scheva ab initio vocis ponuntur, nec poſt Scheva compoſitum Scheva ſimplex in media voce unquam ſequitur. Attamen analogia vocum utrumque ſæpè poſtulat, & tunc obſervanda eſt hæc

REGULA.

Si duplex Scheva ab initio concurrit, prius mutatur in Chirek; aut in Patach vel Sagol ſub gutturali: ut לִשְׁמֹעַ pro לְשְׁמֹעַ : אַבְנוּ pro אְבְנוּ : חֶלְקוֹ pro חְלְקוֹ.

Sed & alterum Scheva, ſi ſub י fuerit, tollitur; ut, בִּיהוּדָה *bi-hu-da*, pro בְּיְהוּדָה *bejehu-da.*

11. Si in media dictione poſt Scheva compoſitum ſequatur Scheva ſimplex, tunc compoſitum neceſſariò reſolvitur, & quidem vel in ſuam brevem, vel in nudum Scheva: ut, תַּהַרְגוּ *ta-har-gu*, יֶאְשְׁמוּ *je-ſchemu.*

12. Sæpè tamen etiam ſolâ euphoniæ causâ Cha-

7. ה radicale cum Mappik id imitatur: ut, אֱלוֹהַּ *Elaah*, Deus, מַגְבִּיהַּ *Magbiah*, exaltans.

[Hæ præcedentes literæ recipiunt pathach furtivum poſt omnes vocales longas, excepto Kametz.]

8. Gutturales nunquam admittunt Scheva vocale, benè quidem Scheva mutum ſeu quieſcens: ut, שָׁמַעְנוּ *audivimus*, Obad. 1. Aliàs Scheva compoſitum ipſarum proprium eſt, ubi Scheva requiritur: ut, הֲבוּ *habbu*, אֱמוּנָה *amu-na*, חֳלִי *Choli.* Hinc præcedens litera communiter ſuſcipit eam vocalem brevem, quæ ſub gutturali eſt compoſita cum Scheva, quod vulgò efferunt hac

R E G U L A.

Litera gutturalis punctat ſe & præcedentem: ut, וַאֲפֵלָה *va-aphe-la & caligo*, בֶּאֱמוּנָה *ba-amu-na in veritate*. At Kametz-chatuph hic ſemper per nudum Kametz ſcribitur, quod ex præcedenti regula per O legendum: ut, בָּאֳנִי *bo-oni*, *in navi.*

[Hæc regula valet, quando ſub præcedenti litera requiritur Scheva mobile: ut, pro וְאֲנִי eſt וַאֲנִי *& ego.*]

9. Craſis ſive contractio duarum vocalium in unam

per efferendum Scheva, quando vocale eſt: יְבָרְכוּ *Jebha-rechu*, הִפְקַדְתִּי *Hiph-kad-ti*, ubi Scheva bis poſt vocalem brevem quieſcit, & תּ poſt Scheva quieſcens cum Dageſch leni notatum, per nudum T efferendum. In תַּחְתִּיָּה *Tach-ti-ja*, י *Jod* cum Mappik poſt Chirck notatum, per conſonam efferendum eſt, cum abſque eo quieſceret, quippe vocalem longam conſtituens, & ſic etiam ultima ſyllaba à vocali Kametz inciperet, quod contra regulam principio capitis traditam. Sic Mappik in הּ vocis אִישָׁהּ *I-ſchah*: etſi Judæi Mappik in hac forma, præcedente Kametz, negligant, & ſimpliciter pronuncient *Iſcha*, ה quieſcente, quod ſine dubio vitioſè fit.

5. Literæ ultimæ vocum mobiles raro cum Scheva notantur: ut in his, בָּרַךְ *barach*, שָׁאַלְתְּ *Schaalt*. Cum non habent, habere intelliguntur: ſemper enim præcedenti adjunguntur: ut, שֻׁלְחָן *ſchylchan menſa*, לֶחֶם *lechem panis*.

6. ח & ע in fine vocis ſæpè ſub ſe aſſumnnt pathach, quod ante eas pronunciatur: ut, מָשִׁיחַ *Maſchiach*, יָדוּעַ *Jadhuah*. Vulgo vocatur פַּתַּח גְּנוּבָה *pathach genubha*, id eſt, furtivum.

2. Syllaba eſt *Simplex* vel *Compoſita.*

3. *Simplex*, quæ ex una conſona & una vocali conſtat: ut, אֵלִי *E-li*, הָיִיתִי *ha-ji-thi*, שֹׂנֵא *ſo-ne*, ubi punctum literæ שׂ ſimul & literæ & vocalis nota eſt; quia ea litera aliud punctum vocale adjectum non habet: שֹׁנֵה *ſcho-ne*, ubi poſterius punctum ſupra literam שׁ neceſſariò per Cholem legendum: בָּרָאתִי *ba-ra-thi*, ubi ב habet dageſch lene, ideoque valet nudum b, & א in medio quieſcit: קֹוֶיךָ *ko-ve-cha*, ubi ſuperius punctum ad ק pertinet, non autem ad ו, quia ea propriam vocalem Sægol ſubjectam habet, cum qua, ut conſona, effertur. Porrò de literis vocali deſtitutis obſervetur hæc

REGULA.

Literæ, vocali deſtitutæ, quieſcunt, nec tamen propterea otioſæ aut ſuperfluæ ſunt, ſed pertinent ad ſubſtantiam & eſſentialem formam vocis, quæ ſine illis non eſſet integra.

4. *Compoſita* Syllaba eſt, quando plures conſonæ in unam ſyllabam conjunguntur. Fit hoc in univerſum per Scheva ſimplex, & ſub gutturalibus per Scheva compoſitum. Hæc enim puncta per ſe ſtatam & ſeparatam ſyllabam nunquam efficiunt, ſed ſuas conſonas aliis adjungunt: ut, פְּרִי *peri*, quaſi *pri*, non diviſim *pe-ri*, & ſic ſem-

per

imponit primæ literæ dictionis ſequentis Dageſch Euphonicum: ut יְהַלְלוּךָ סֶּלָה *laudabunt te*, Pſal. 84: 5. מָשַׁחְתָּ שָּׁם *unxiſti illic*, Geneſ. 31: 13. יָמָּה סּוּף *Mare Suph*, Exod. 10: 19. עֹשֶׂה לָּךְ *facit tibi*, Gen. 31: 12.

Idem etiam fit poſt מַה & זֶה: ut מַה־טּוֹב: זֶה־לָּךְ.

10. Dageſch forte regulariter ſcribitur poſt vocales breves: ut פִּקֵּד; irregulariter & raró poſt longas, ut יָמָּה *verſus mare*, id eſt, occidentem, Gen. 28: 14. ſed nunquam poſt breviſſimas, niſi in unicâ voce שְׁתַּיִם.]

11. *Mappik* eſt punctum, quod literæ י & ה inſcriptum, docet eas genuino ſuo ſono efferendas, quæ ſine eo quieſcerent. Literæ י inſcribitur in media dictione poſt Chirek, & literæ ה in fine vocis tantum.

[12. Nonnulli putant punctum literæ Jod inſcriptum, etiam poſt Chirek, eſſe ſemper Dageſch forte.]

CAPUT IV.

De Syllaba & legendi ratione. §. 1.

SYllaba eſt conſonæ & vocalis in unum ſonum conjunctio. Conſona ſyllabam ſemper inchoat, à dextra verſus ſiniſtram.

2. Syl-

Digitized by Google

les non recipiunt Dageſch ob difficultatem pronunciandi, & Reſch ob ingratum ſonum.

7. A ſex præcedentibus בגד כפת etiam aſpirationem tollit, ut ipſum Dageſch lene.

Eſt autem Dageſch in illis forte, quandocunque non præcedit Scheva: ut נִגֵּשׁ *Nig-gaſch.* Aliàs præcedente Scheva eſt Dageſch lene: ut פָּקַדְתָּ. *pa-kadt.* Hinc de literis gutturalibus cum Dageſch forti analogicè notandis obſervetur hæc

REGULA.

Literæ gutturales אהחע & ר, *ad indicium & complementum excluſi Dageſch, præcedentem vocalem brevem plerunque in longam convertunt, ei analogam; Sagol & Chirek in Tzere; Patach in Kametz; Kibbutz in Schurek vel Cholem:* ex. gr. אֵחַל pro אֶחַל; בֵּרֵךְ pro בִּרֵךְ; יְבָרֵךְ pro יְבַרֵּךְ; יְבֹרַךְ pro יְבֻרַּךְ &c.

[8. Dageſch forte eſt quadruplex. Primum eſt *Compenſativum*, quod compenſat literam aliquam abjectam, ut יִפּוֹל *jip-pol*, pro יִנְפּוֹל *jin-pol.*

Secundum eſt *Characteriſticum*, indicans Conjugationes: ut פִּקֵּד *pik-ked*, פֻּקַּד *pyk-kad.*

Tertium eſt *Demonſtrativum* poſt ה: ut הַדָּבָר *had-da-bhar.*

Quartum eſt *Euphonicum*, quod ſolius euphoniæ causâ literis inſcribitur: ut מִקְּדָשׁ *Mik-kdaſch.*

9. Vox penacuta in ךָ, תָּ, הָ vel הֶ finita, ſæpe im-

2. Dageſch duplex eſt: *Lene* vel *Forte*.

3. *Dageſch lene* eſt, quod ſex literas בגד כפרת (quæ memoriæ causâ *beghadh-kephath* vocantur) per ſe aſpiratas, facit tenues, aſpirationem ab iis tollendo:

ut, בָּ ba, גֶּ ge, דִּי di, כִּי ci, פֹּ po, תּוּ tu.

Fit hoc 1. In principio verſuum.

2. Ab initio dictionis, ſi præcedens dictio non terminetur litera quieſcente aut vocali longa: tunc enim aſpiratæ manent.

3. In media dictione poſt Scheva quieſcens. Attamen hæ duæ poſteriores regulæ multas patiuntur exceptiones.

4. Olim autem, quando aſpiratæ eſſent, notabatur ſuper illas virgula tranſverſa, quam *Raphe* vocabant, unde *Litera raphata*, id eſt, aſpirata. Exempla vide Exod. 20. verſ. 9, 13, 14, 15. in כָל־, תִרְצָח, תִנְאָף, & in תִגְנוֹב. Adhibitam adhuc cernere eſt in quibuſdam veteribus Bibliorum editionibus Conſtantinopoli impreſſis: in recentioribus autem libris planè exolevit.

5. Veteres Grammatici literis aſpiratis accenſent quoque Reſch, & ſic ſeptem numerant בגד כפרת. Aſpirationem eam literam in ſe continere patet ex lingua Græca, in qua cum ſpiritu aſpero notari ſolet, &c.

6. *Dageſch forte* eſt, quod literam pronunciatione geminat. Habet locum in omnibus literis, exceptis gutturalibus אהחע & ר. Literæ gutturales

12. Hæ vocales compoſitæ propriæ literarum gutturalium ſunt, quibus adhibentur loco Scheva ſimplicis, commodioris pronunciationis cauſâ. Impropriè & irregulariter quandoque aliæ literæ Alphabeti eas poſſident: ut וּזֲהַב *Uzahabh, & aurum*, Gen. 2: 12. Hæ quatuor in genere vocantur *vocales breviſſimæ*.

[13. Ergo vocalis longa quaſi tribus momentis, brevis quaſi duobus, & breviſſima quaſi unico momento pronunciatur.

14. Druſius non ſine ratione aſſerit Kametz-chatuph vulgò vitiosè ſcribi cum duobus punctis, eodem nempe modo uti Chateph-Kametz; aitque illum morem eſſe excogitatum in gratiam tyronum, ne Kametz-chatuph cum Kametz confunderent. Hinc in accuratiſſimis Bibliis (qualia ſunt illa anno 1667. à me per Joſephum Athiam Amſtelodami edita) Kametz-chatuph ſine duobus punctis more antiquo depingitur. Attamen quia Kametz-chatuph in vulgaribus libris, & in nonnullis Bibliis atque Grammaticis ſæpè cum duobus punctis exarari ſolet, ideo ea in enumeratione vocalium cum duobus punctis etiam depingi ſolet.]

CAPUT III.

De Dageſch & Mappik. §. 1.

VEntri literarum inſcribitur punctum, pronunciationi ipſarum inſerviens, diciturque vel *Dageſch* vel *Mappik*.

7. Simplex dicitur *Scheva*, & duobus punctis perpendicularibus literæ ſubjicitur, ut אְ, valetque E breviſſimum, quale in Bezahlt / Geſtrafft / quod rapidè effertur, quaſi Bzahlt / Gſtrafft. Vulgò vocatur *Scheva mobile*.

[8. Quatuor literæ Serviles וכלב (*Vechalebh*) in principio regulariter habent tale Scheva: ut, בְּמָקוֹם *bema-kom*, *in loco*.]

9. At Scheva non legitur: 1. *Poſt vocalem brevem:* ut פִּקְדוּ *pik-du*.

2. *Poſt vocalem longam accentu tonico notatam:* ut תִּפְקוֹדְנָה *tiph-kod-na*.

Et 3. *In fine dictionis ſimplex & geminum* etiam vocalis naturam deponit: ut דֶּרֶךְ *via*, & פָּקַדְתְּ *viſitaſti*. Hoc appellatur *Scheva quieſcens* ſive *mutum*.

[10. Ergo Scheva è contra legitur. 1. A principio dictionis; ut בְּרֵאשִׁית *bere-ſchith*.

2. Poſt vocalem longam: ut פּוֹקְדִים *po-kedim*,

3. Poſt alterum Scheva: ut יִפְקְדוּ *jiph-kedu*.

4. Sub litera dageſſata: ut פִּקְּדָה *pik keda*.]

11. Compoſita vocalis eſt, quæ conſtat ex Scheva & vocali brevi: eſtque *triplex*;

Chateph-patach	אֲ	A	*celerrima pronunciationis.*
Chateph-ſegol	אֱ	E	
Chateph-kametz	אֳ	O	

12. Hæ

Longæ.

Chirek longum אִי I, Ihr *Vos*, Ihnen / *Ipſis*, Glider *Membra*.

Cholem אֹ אוֹ O, Ohr *auris*, Sohn *filius*, Todt *mors*, Geboren *natus*.

Schurek וּ U, Unſer *noſter*, Unſchuldig *innocens*, ut ȣ Græcorum.

Breves.

Chirek breve אִ I, Irren *Errare*, Sinn / *ſenſus*, Gelitten *paſſus*.

Kametz-chatuph אָ O. Scribitur ut Kametz, & vitiosè in gratiam Tyronum אֳ uti Chateph-Kametz.

Kibbutz אֻ υ. Υ, Sünde *peccatum*, Verführen *ſeducere*.

Quomodo figura Kametz-chatuph (ָ) à Kametz longo diſcernenda ſit capite 5. patebit.

5. Cholem etiam ſæpiſſimè per puncta literæ שׂ & שׁ deſignatur; ita ut punctum illud ſimul & literam notet, & pro vocali uſurpetur. Fit hoc in שׂ, quando præcedens litera vocali caret; ut מֹשֶׁה *Moſche*, עֹשֶׁר *Oſcher*; in שׁ, quando ea ipſa nullum aliud punctum vocale adjunctum habet; ut, שֹׂנֵא *Sone*, מְשֹׂנְאַי *Miſſoneái*. Quandoque etiam eadem litera utrinque punctum geſtat, ſic שֹׁ, quorum alterutrum pro Cholem ſumendum; ut, שֹׁנֶה *Schone*, עֹשֶׂה *Oſe*.

6. Impropria vocalis eſt, quæ vel *non ſemper*, aut *non omnium literarum* vocalis eſt: eſtque *Simplex* vel *Compoſita*.

[19. Si quis commodè & rectè Hebraicas literas velit pingere, is utatur pennâ obtusâ, (nam literæ Hebraicæ ſunt craſſæ) cujus cuſpis verſus pollicem eſt brevior.]

CAPUT II.

De Vocalibus. §. 1.

VOcalis eſt, quæ per ſe ſonum edit: eſtque *Propria* vel *Impropria*.

2. Propria, quæ ſemper vocalis eſt: eſtque *Longa* vel *Brevis*.

3. Longa, quæ producto ſono effertur: eſtque *quintuplex*.

4. Brevis, quæ correpto, & eſt idem *quintuplex*: ut

Longæ.	*Breves.*
Kametz אָ A obſcurum quaſi cum O mixtum, ut in Germanicis Abend *Veſpera*: Samen *Semen*: Schmach *Ignominia*.	*Patach* אַ A clarum, ut in Vatter *Pater*, Samlen *Colligere*, Dach *Tectum*.
Tzere אֵ E purum & ſiccum, Ehr *Honor*, Lehr *Doctrina*.	*Segol* אֶ E impurum & dilutum, Ähr *Ariſta*, Lär *Vacuum*.

Lon-

1. *Monad.*		2. *Denar.*		3. *Centen.*		4. *Millen.*	
א	1	י	10	ק	100	א̇	1000
ב	2	כ	20	ר	200	ב̇	2000
ג	3	ל	30	ש	300	ג̇	3000
ד	4	מ	40	ת	400	ד̇	4000
ה	5	נ	50	ך	500	ה̇	5000
ו	6	ס	60	ם	600	ו̇	6000
ז	7	ע	70	ן	700	ז̇	7000
ח	8	פ	80	ף	800	ח̇	8000
ט	9	צ	90	ץ	900	ט̇	9000

17. Numerus monadicus componitur cum denariis & centenariis; ut יא 11, קא 101. & ſic porro: ſed pro יה 15. ponitur טו 9. & 6. ne nomen divinum יָה *Jah* profanetur.

18. Ordo literarum Hebraicarum nititur auctoritate Divina: nam in nonnullis Capitibus Veteris T. verſiculi à literis Alphabeti hoc ordine incipiunt: ex. gr. Caput primum Threnorum continet 22. verſus, quorum ſinguli à literis Alphabeti incipiunt. Vide etiam Cap. 2. 3. & 4. Sed in Pſalmo 119. ſemper octoni verſus eâdem Alphabeti literâ conſtant.

[Gutturales & Labiales præcipuè ſunt ſcitu neceſſariæ.]

12. Hinc conſectarium, uſus in omnibus linguis celeberrimi: *Literæ unius organi facilè inter ſe commutantur.*

13. Literæ אהוי ſæpè conſonarum valorem amittunt, & otioſæ, quoad pronunciationem, in voce exiſtunt, quod Hebræi dicunt *Quieſcere*, & inde *Literæ Quieſcentes* tunc vocantur. Vulgò אהוי *Ehevi*, ſive יהוא *Jehu*, memoriæ causâ appellantur. *Et hæ literæ etiam ſæpè inter ſe permutantur.* [Et in his ſequentibus quieſcunt:

Primò. Literæ א & ה non punctatæ quieſcunt; בָּרָא *creavit*, & צְדָקָה *juſtitia.*

Secundò. Jod poſt Tzere & Sægol quieſcit; דִּבְרֵי *verba*, & דְּבָרֶיךָ *verba tua.*

Tertiò. Vau cum puncto Cholem à dextra, & puncto Schurek ſine aliâ vocali adſcriptâ quieſcit; ut טוֹב *bonus*, טוּב *bonitas.*]

14. Sex literæ אהוינת ſunt paragogicæ, & fini vocum euphoniæ causâ ſæpè adduntur.

15. Septem ſunt literæ אהחלם רת dilatatæ, quæ nonnunquam vel *elegantiæ* causâ, vel ad *complementum lineæ* (quæ voce diviſa nunquam finiri ſolet) dilatantur.

16. Literæ reſpectu numeri quadrupliciter diſtribuuntur. 1. In Monadicum. 2. In Denarium. 3. In Centenarium, & 4. In Millenarium; tali modo.

8. Litera שׂ irreptitia eſt, non originalis, partim ex prava prolatione τȣ שׁ nata, partim pro ס poſita.

[9. Hæ literæ dividuntur in undecim *Radicales*, ſcil. ג ד ז ח ט ס ע פ צ ק ר; & in totidem *Serviles*, à ſerviendo ſic dictas, quæ tribus nominibus propriis מֹשֶׁה וְכָלֵב אֵיתָן *Moſche, ve-Calebh Ethan*, memoriæ cauſâ, includuntur.]

10. Quinque in fine vocum aliter ſcribuntur, unde literæ *Finales* [ſive *biformes*] vocantur:

nempe כ מ נ פ צ

Finales ך ם ן ף ץ

[Hæ vulgò vocantur literæ *Camnephatz*. Sed excipiuntur quatuor loca, ſcil. *Jeſ*. 9: 6. ubi eſt finale ם in medio; *Neh*. 2: 13. ubi eſt tale מ in fine; & *Job*. 38: 1. & 40: 6. ubi eſt tale נ in fine.]

11. Diſtribuuntur ab Hebræis in quinque ordines, juxta quinque organa, quæ diſtinctâ ſingularum prolatione occupantur.

אחהע [*Ahachah*] Literæ *gutturis* ſive gutturales, quia ſpiritum valent, qui in gutture formatur.

דטלנת [*Datlanath*] Literæ *linguæ* ſive linguales.

גיכק [*Gichak*] Literæ *palati* ſive palatinæ.

זסצרש [*Saſtzeraſch*] Literæ *dentium* ſive dentales.

בומף [*Bumaph*] Literæ *labiorum* ſive labiales.

7. Literæ ſunt viginti duæ, omnes Conſonæ:

Nomen	*Figura*		*Poteſtas.*	
Aleph	א	1	(ʾ)	*Spiritus tenuis.*
Bheth	ב	2	bh	*lenioris ſoni quàm* ו.
Ghimel	ג	3	gh)	*ſoni Germanis incogniti.*
Dhaleth	ד	4	dh)	
He	ה	5	h(ʿ)	*Spiritus aſper primus.*
Vau	ו	6	v	*Conſona fortior quàm* ב.
Zajin	ז	7	dſ	
Hheth	ח	8	hh	*Vulgò* ch
Teth	ט	9	t	
Joth	י	10	j	*Conſona.*
Chaph	כ	20	ch	χ *Græcorum.*
Lamed	ל	30	l	
Mem	מ	40	m	
Nun	נ	50	n	
Samech	ס	60	ſ	
Ajin	ע	70	hhh	
Phe	פ	80	ph	φ *Græcorum.*
Tzade	צ	90	tz	
Koph	ק	100	k	κ *Græcorum.*
Reſch	ר	200	r	
{ Schin	שׁ	300	ſc	*vel* χ *aut* ſch *Germanorum.*
{ Sin	שׂ		ſ	
Thau	ת	400	th	θ *Græcorum.*

8. Li-

EPITOME GRAMMATICÆ HEBRÆÆ.

CAPUT I.

DE LITERIS.

§. 1.

GRAMMATICA eſt ars benè loquendi, Hebræis Hebraïcè.

2. Partes ejus duæ ſunt, *Etymologia* & *Syntaxis*.

3. Etymologia eſt prima pars Grammaticæ, quæ *vocum ſingularum* proprietates explicat.

4. Vox eſt nota, quâ unumquodque diſtinctè notatur: fitque ex *Syllaba*, unâ vel pluribus.

5. Syllaba eſt ſonus vocis integer, cujus partes ſunt *Litera* & *Vocalis*.

6. Litera eſt, quæ cum Vocali ſonum integrum edit, unde & *Conſona* dicitur.

LECTORI.

Poſt fata Cl. Leusdenii cum nova hujus Epitomes Editio adornanda eſſet, in id potiſſimum incubuimus, ut quantum licuit accuratiſſima illa prodiret. Jure enim præcedentis Editionis errores multiplices, cautiores nos reddiderunt magisque circumſpectos. Typos nunc hebraicos longe meliores nacti, fugitivis illis uſuque nimio detritis, qui ſæpiſſime fallebant Lectores, ſubſtituimus elegantiores, puncta vero cæteraſque notas accuratius expreſſas eſſe vel primo patebit intuitu. Nec minor cura in recenſendo hoc opuſculo adhibita eſt. Collatione cum ipſo THESAURO Cl. BUXTORFII inſtituta, quædam perperam expreſſa, emendata hic apparebunt. Loca ex fontibus producta ſingula denuo eſſe evoluta, ex additis accentibus, quibus priores Editiones carebant, videre eſt. Nec minori moleſtia in progreſſu operis, ſingulis fere vocibus hebræis, nota toni æque ac euphoniæ addita. Ut nihil de tranſpoſitis vocibus in ordinem redigendis, vel omiſſis addendis, uti in Conjugationibus factum eſt, dicamus. Quo labore lubentiſſime defuncti ſumus tuis ut inſerviremus commodis, qui his utere ut ad altiora tibi paretur aditus. Quo autem inoffenſo magis procedas pede, p. 47. l. 6. lege אֲנַחְנוּ, quod te monere operæ pretium eſſe duximus. Vale.

præfigitur ; atque apud Latinos Ab hoc, vel Ab hac. Quorſum ergo hæ notæ, quæ in uſu ſunt ignotæ? In Verbis Participium Pahul, quod vulgo contra omnem ordinem, in forma Activa (exceptâ Conjugatione Kal) ponitur, in formam Paſſivam repoſui, cùm & ſignificatione & formatione à Præterito Paſſivo deſcendat Infinitivum ſimpliciter propono, Gerundiorum quæ appellant, formâ omiſſâ. Nam literæ ב כ ל מ, per quas Gerundia formari dicunt, Præpoſitiones ſunt, quarum cum Verbo Infinito ſtructura ad Syntaxin pertinet. Neque enim ſimpliciter Gerundia formant, ſed inſignes Hebraiſmos, & periphraſin Temporum Modi Conjunctivi efficiunt.

Porrò qui ultra hæc generalia præcepta, ad ſpeciales obſervationes progredi cupit, & uberiorem linguæ hujus uſum, & in loquendo elegantiam penitius & perfectiùs cognoſcere, eum ad Theſaurum noſtrum Grammaticum remittimus.

LE-

dam perſonis Præteriti, ideo ſpecialiter eam explico in Tempore Præterito, cap. 13. Ex priori autem anomalia convenit cum Verbis Defectivis primâ נ, *cap. 17.*

Ex Verbis quatuor aut quinque literarum duo ſunt Quieſcentia, a quibus tantum extant, וְטֵאטֵאתִיהָ, Et everram eam, *Jeſ.* 14. 13. יָפְיָפִיתָ Pulchrior effectus es, *Pſ.* 45. 3. *quorum illud ad Præteritum Pihel, Verborum Quieſcentium tertiâ* א *cap. 30. hoc vero ad Pyhal Quieſcentium tertiâ* ה *pertinet, c. 35. Reliqua omnia ad Pihel & Pyhal Verborum perfectorum refero cap. 14. Hoc itaque modo nihil eorum quæ Grammatici prolixè, fuſè & confuſè in Verbis proponunt, à me omittitur, ſed omnia rectiùs diſponuntur, ſingulaque ſuo loco dextrè, ad laborem in diſcendo minuendum, proponuntur.*

In paucis quoque aliis à vulgato Grammaticorum ordine diſceſſi. In Nominibus caſuum diſtinctio non eo modo hic ponitur, ut vulgo. Literam ה *Genitivi,* מ *Ablativi notas & quaſi Articulos faciunt. Atqui* ה *omnibus caſibus præponitur:* מ *autem æquè ſæpè Ablativo apud Hebræos præ-*

ſieri nec debet nec poteſt, cùm reliqua omnia à ל incipientia ſint analoga.

Quòd verò etiam duo Genera conſtituunt Defectivorum tertiâ ת & נ, id ſit ἀλόγως. Nam ea Verba non generalem alicujus Conjugationis, imò ne unius quidem integri Temporis, ſed ſpecialem paucarum vocum anomaliam continent, ideoque ſpecialiter ea explico cap. 13.

Ex Verbis, quæ duarum literarum anomaliam habent, plurifaria ac multiplicia conſtituuntur genera, quorum quædam unico, pleraque paucis exemplis comprehenduntur. Ego hæc omnia ſub Quieſcentibus tertiâ א & ה explico. Quam enim in prima vel ſecunda thematis litera anomaliam habent, antè in illis Generibus explicata eſt, ac proinde inutilis tautologia foret, ea denuò repetere, aut tanquam nova, in ſpecie falsò proponere. Cognita primùm ſimplici anomalia, quippe quæ generalis eſt, & naturâ ſuâ præcedit, duplex deinde anomalia in poſteriore genere per ſe patet.

In Verbo נָתַן *ſeparata quoque conjugandi forma ob duplicem ejus anomaliam à Grammaticis præſcribitur. At cùm poſterior ejus anomalia ſiat tantùm in quibuſ-*

dam

Quieſcentium primâ thematis literâ, duo vulgò ponunt genera, unum Verborum à י, alterum ab א incipientium. Prius genus recipio: De altero, quia ſpecialem ferè unius Temporis anomaliam continet, & quidem multa etiam in eo prorſus analoga ſunt, ſpecialem obſervationem pono. cap. 13. Sunt qui tertium genus adjiciant, Quieſcentium-primâ ה ex unico exemplo הָלַךְ Ambulavit. Sed id præter omnem rationem fit. Nam quòd ab eo deducunt Infinitum לֶכֶת Ire, Imperativum לֵךְ Futurum אֵלֵךְ Ibo, & הוֹלִיךְ Ire fecit, eorum thema eſt יָלַךְ cujus prima radicalis expreſſa in הֵילִיכִי Abducito, Exod. 2. 9.

Defectivorum primâ thematis literâ, tria faciunt genera, Verborum ſcilicet vel à י vel à ל vel à נ incipientium. Ex his poſterius tantùm pro Genere accipio. Defectiva primâ י quia pauca ſunt, in Quieſcentium genere per exceptionem explico cap. 23. & 24. Defectivorum primâ ל duo tantùm ſunt exempla, לָקַח & לָתַע Illud revoco ad claſſem defectivorum primâ נ cap. 17. ab hoc tantùm unica vox uſitata extat, נִתָּעוּ pro נִלְתָּעוּ, Job. 4: 10. At ex his Genus

fieri

Digitized by Google

vel oneri planè ſuccumbunt. Habetis itaque hîc breviſſima de lingua Hebræa Præcepta, in quibus Grammaticæ fundamentum ſolidè ſternitur. Et tamen ne juſto breviora exiſtimetis, de paucis vos monere & inſtruere commodum judicavi, maximè quod Verborum tractationem attinet.

In Verbis primùm traditur analogia conjugandi generalis, cui anomalia, tanquam ſpecies ſuo generi, poſtponitur, oſtenditurque quot modis ea ab analogia recedat. Omnis autem anomalia fit duplici de cauſa: vel quòd Verbum conſtat ex aliqua quatuor literarum Quieſcentium אהוי, *vel quod literam in conjugando deficientem habet, unde Verba ipſa vel* Quieſcentia *vel* Defectiva *appellantur. Quandoque etiam duæ thematis literæ quieſcentes ſunt, aut mixtim una Deficiens, altera Quieſcens. Ex his ultra triginta vulgò Grammatici faciunt diverſa genera, quæ per ſingulas Conjugationes traducta, labyrinthum Conjugationum reciprocis ambagibus intricatiſſimum exhibent. Ex illis ſe abſque tædio extricare, hoc opus hic labor eſt. Ego hæc omnia in ſex Generibus explico, compendio utili & neceſſario.*

Quie-

Digitized by Google

JOHANNES BUXTORFIUS

LINGUÆ HEBRÆÆ STUDIOSIS S.

S*Apientum Hebræorum præceptnm eſt*, לְעוֹלָם יְלַמֵּד אָדָם לְתַלְמִידָיו בְּדֶרֶךְ קְצָרָה. Semper doceat homo diſcipulos ſuos viâ brevi. *Et Plutarcho in Phocione laudata ſimilitudo eſt: ὡς ἡ τοῦ νομίσματος ἀξία, πλείστην ἐν ὄγκῳ βραχυτάτῳ δύναμιν ἔχει: οὕτω λόγου δεινότης πολλὰ σημαίνει ἀπ᾽ ὀλίγων.* Quemadmodum numiſmatis æſtimatio & præſtantia tanto major eſt, quanto in minore maſſa plus valoris continet: ſic orationis illius vis & acumen majus eſt; quæ plurima paucis ſignificat. *Sic certè in Scholis præſtat paucis multa, quam plurimis verbis pauca docere.* כִּי הַיּוֹם קָצֵר וְהַמְּלָאכָה מְרֻבָּה׃ Nam dies brevis eſt, & opus multum, *ajunt Hebræi. Maximè verò ii, qui primùm linguam vel artem diſcere incipiunt, nec in prolixioribus, nec in gravioribus, quàm captus ingenii ipſorum ferat, ſunt exercendi. Alioquin enim vires vel citò flacceſcunt,*

vel

13. Grammatica Hebræo-Belgica *in* 12°. *Anno* 1668.

14. Philologus Hebræo-Græc. *in* 4°. 1670.

15. Novum Teſtam. Græcum. *in* 24°. 1675.

26. Clavis Hebraica Veteris *T.* 1683.

17. Compendium Biblicum Veteris & Novi *T. editum* 1674. 1680. 1685. *Vale, & laboribus meis fave.*

8°. *Anno* 1655. *quæ auctiora ſub nomine* Synopſeos *ſunt edita in* 12°. *Anno* 1667. & *jam huic Epitomæ fere inſerta.*

2. Jonas Illuſtratus. *in* 8°. *Anno* 1656.

3. Philologus Hebræus. *in* 4°. *Anno* 1656. *Ejus Editio ſecunda prodiit* 1672.

4. Joël explicatus cum Obadja. *in* 8°. 1657.

5. Schola Syriaca. *in* 8°. 1658. *Editio ſecunda edita eſt Anno* 1672.

6. Biblia Hebraica. *in* 8°. *Anno* 1661.

7. Philologus Hebræo-Mixtus. *in* 4°. *Anno* 1663.

8. Onomaſticum Sacrum. *in* 8°. *Anno* 1665.

9. פרקי אבות Pirke Abhoth, *ſive Tractatus Talmudicus cum Verſione Hebraica duorum Capitum Chaldaicorum Danielis. in* 4°. *Anno* 1665

10. Biblia Hebraica, *cum Lemmatibus Lat. in* 8°. *Anno* 1667

11. Pſalterinm Hebraicum.
Hebræo-Latinum. } *in* 12°. 1667.
Hebræo-Belgicum.

12. Manuale Hebræo-Lat. Belg. *in* 12°. *Anno* 1668.

13.

Digitized by Google

24. Sic מִפֵּר hîc pag. 104. occurrit Jeſ. 44: 25. & non cap. 4. uti extat pag. 66. Hos & ſimiles textus correximus. Buxtorfius Textibus ſexdecim, agentibus de Meſſia, adjecit anno 1605. propter defectum Pſalteriorum, Pſalmos 6. 8. 12. 15. 23. 32. 67. 110. 117. 121. & 130. Sed quia Pſalteria poſtea ſæpiſſimè ſunt edita, & ubique poſſunt comparari, atque ego ipſemet triplicia ediderim, judicavi Pſalmos illos poſſe omitti; præcipuè cum Tyrones, abſolutis prioribus ſexdecim Textibus, utplurimum deſiderarint Pſalterium inchoare. Etiam non adjeci *Conſilium Univerſale*, &c. tum quia prioribus editionibus aliiſque, in Belgio editis, non fuit adjectum; tum quia unuſquiſque, qui illud deſiderat, facile in poſterioribus edit. legere poterit.

Quia Tyrones ſubinde, ad ſtudium Philologicum promovendum, rogare ſoleant quales libros ediderim, operæ pretium duxi eos hic ordine & breviter enumerare; ablegans curioſum Lectorem ad Præfationem Philologi Græci, in qua uberior eorum deſcriptio extat.

1. Præcepta Hebraica & Chaldaica. *in* 8°.

rere nonnulla ſcitu neceſſaria; quæ, ut Epitomen integram ſervarem, talibus [ ] uncinulis incluſi, Vide Cap. 1. §. 13. uſque ad finem ejuſdem Capitis, & paſſim per cætera Capita, præcipue priora.

IV. Nonnullæ mendæ irrepſerunt in pleraſque editiones, quæ nunquam fere corriguntur: ex. gr In Textu IV. Jeſ 7. 11. habetur הַמְּעָק pro הָעֵמֶק. In Textu I. In Gen. 3. 14. ſæpe inprimitur גְּגֹנְךָ pro גְּחֹנְךָ. In Textu XVI. Jeſ. 53. 7. extat נִגַּשׁ pro נִגַּשׂ. Omitto particulares mendas, quæ in hac vel illa edit. occurrunt: ex. gr. in ſeptima eſt הִפָּקֵד in Imperat. Niph. pro הִפָּקֵד. Textu I. Gen. 3. 14. eſt הַיַּת pro חַיַּת &c. nam tales in reiteratis editionibus emendantur. Sed notavi vitia, quæ fere ſemper manent.

V. Quia quamplurimi errores tractu temporis ſunt commiſſi in allegatis textibus S. Scripturæ; ideo omnes illos de novo in Bibliis inveſtigavimus & correximus: ex gr. הָרֵם hic p. 65. non invenitur Exod. 24. 23. uti habetur pag. 35. ſed. cap. 23. v.

24.

quæ Regulæ in Baſileenſibus & in aliis fere editionibus continuatâ ſerie proponuntur; quod tantam attentionem non excitat, quantam quidem excitat diſtincta Regularum diſpoſitio.

III. Quædam in nonnullis edit. Baſil. deſunt: ex. gr. Cap. 11. §. 5. Omittuntur hæc: *Defectiva ſunt, quæ vel genere vel numero deficiunt*. In quinque poſt invicem editionibus deeſt in Textu III. Deut. 18. 19. בִּשְׁמִי. In Textu XI. Hag. 2. 6. abeſt in verſione Lat. *& mare*, &c. Hi ſunt univerſales errores typographici. Sed nonnulla, majoris illuſtrationis ergo, poſſunt addi. Hinc ipſe Clar. Filius p. m. nonnulla adjecit, quæ Vener. Pater præterierat: ex. gr. In cap. 3. eſt addita à Cl. Filio ſectio quinta, quæ antea erat omiſſa. Similiter idem cap. 2. §. 9. adjecit Regulæ ſecundæ vocem *tonico*; ſine cujus vocis additione Regula illa valde eſt dubia. Etiam, eundem ſequuti D. Schotanus & D. Terentius, idem fecerunt. Ego bis edidi pauca quædam Præcepta, quæ unà cum hac Epitome ſolebam explicare. Sed quia illa exemplaria fere ſunt diſtracta: cogitavi ipſam Epitomen prelo ſubjicere, eique inſe-

minus Tyrones Voces, Conjugationes, & Textus legere poſſint. Sed hæc ſequentia, in gratiam Tyronum, ad Epitomen Cl. Buxtorfii (cujus nomen & virtutes ſemper apud me in magna ſunt veneratione) magis commendandam, effeci.

I. Capita non fuerunt hactenus diſtincta per Sectiones & Paragraphos; quod magnam confuſionem parit. Nam quando quærenda erat Regula aliqua, non potui dicere: quære eam hac vel illa pagina. Sunt enim diverſæ editiones. Sed jam unicuique facile poterit oſtendi, quod quærendum eſt, dicendo: quære illius Capitis talem Sectionem. Hinc Clariſſimi Viri D. Schotanus & D. Terentius, hanc difficultatem videntes, eandem Epitomen per Sectiones diviſerunt, & tali modo diviſam ediderunt. Præterea Capitum diſtinctionem, ubi ea, præcipuè circa finem, erat omiſſa, addidi, eademque per Sectiones diſtribui. Etiam Textus Biblicos per Notas Numericas diſtinxi.

II. Ad hæc ipſas Regulas Grammaticæ peculiaribus literis & ſpatiis expreſſi, ut eæ ſtatim primo intuitu in oculos incurrerent. Vide pag. 13. 15. 16. 17. aliaſque;

quæ

Digitized by Google

JOHANNES LEUSDEN

LECTORI BENEVOLO S.

MIraberis fortaſſe, B. L. cum videas hanc Epitomes editionem: ſed procul dubio deſines mirari, cum intellexeris rationes, quæ me ad hoc faciendum impulerunt. Soleo ſemper hanc Epitomen Tyronibus inculcare; & fortè modò millies eam inculcavi: ſed ſemper expertus ſum nonnulla impedimento eſſe, quo minus commodè eam ubique inculcare potuerim. Non conſidero chartam fluidam, in qua vix litera omiſſa adſcribi, vel ullum vitium corrigi poſſit. Prætereo etiam immundam Vocum, Conjugationum & Textuum Hebraicorum impreſſionem; quæ impedit, quo

Digitized by Google

JOHANNIS BUXTORFII

EPITOME GRAMMATICÆ HEBRÆÆ,

BREVITER & METHODICE

ad publicum Scholarum uſum propoſita.

Adjecta Succincta Inſtructio de

MUTATIONE PUNCTORUM VOCALIUM,
ET TEXTUUM HEBRAICORUM
LATINA INTERPRETATIO.

Jam variis in locis à mendis typographicis emendata, illuſtrata, & nonnullis neceſſariis Præceptis aucta, atque per Sectiones & Paragraphos ubique diſtincta.

A

JOHANNE LEUSDEN.

EDITIO QUARTA.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III
NAPOLI

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud SAMUELEM LUCHTMANS. 1716.

A01 1464248

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

XXXVII
C-37